

**OROSHÁZA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA**  
**156/2008. (V.8.) K.T. SZÁMÚ HATÁROZATTAL ELFOGADOTT**

# **OROSHÁZA VÁROS INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**



Orosháza, 2008. május 8.

Németh Béla  
polgármester

## TARTALOMJEGYZÉK

|                                                                          |           |
|--------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>I. BEVEZETÉS</b>                                                      | <b>6</b>  |
| <b>I.1. Integrált városfejlesztési stratégia</b>                         | <b>6</b>  |
| <b>I.2. A város története</b>                                            | <b>7</b>  |
| <b>II. OROSHÁZA VÁROS SZEREPÉNEK MEGHATÁROZÁSA A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN</b> | <b>10</b> |
| <b>III. OROSHÁZA VÁROS EGÉSZÉRE VONATKOZÓ RÖVID HELYZETÉRTÉKELEÉS</b>    | <b>15</b> |
| <b>III.1. Gazdaság</b>                                                   | <b>15</b> |
| <i>III.1.1. Vállalkozások helyzete</i>                                   | 15        |
| <i>III.1.2. Mezőgazdaság</i>                                             | 19        |
| <i>III.1.3. Ipar</i>                                                     | 20        |
| <i>III.1.4. Kereskedelem, szolgáltatások</i>                             | 191       |
| <i>III.1.5. Turisztika, látványosságok</i>                               | 25        |
| <i>III.1.6. A város költségvetése</i>                                    | 29        |
| <b>III.2. Társadalom</b>                                                 | <b>31</b> |
| <i>III.2.1. Demográfia</i>                                               | 31        |
| <i>III.2.2. Foglalkoztatottság-munkanélküliség</i>                       | 36        |
| <i>III.2.3. A népesség iskolai végzettsége</i>                           | 42        |
| <i>III.2.4. Egészségi állapot</i>                                        | 43        |
| <i>III.2.5. A lakosság jövedelmi helyzete</i>                            | 45        |
| <b>III.3. Környezet</b>                                                  | <b>46</b> |
| <i>III.3.1. Épített és természeti környezet</i>                          | 46        |
| <i>III.3.2. Lakásállomány</i>                                            | 47        |
| <i>III.3.3. Települési infrastruktúra ellátottság</i>                    | 49        |
| <b>III.4. Közfoglaltatások</b>                                           | <b>52</b> |
| <i>III.4.1. Oktatás-nevelés</i>                                          | 52        |
| <i>III.4.2. Szociális ellátás</i>                                        | 60        |
| <i>III.4.3. Egészségügyi ellátás</i>                                     | 67        |
| <i>III.4.4. Közigazgatás</i>                                             | 69        |
| <b>IV. A VÁROSRÉSZEK TERÜLETI MEGKÖZELÍTÉSŰ ELEMZÉSE</b>                 | <b>70</b> |
| <b>IV.1. Városrészi szintű helyzetelemzés</b>                            | <b>70</b> |
| <b>IV.2. Szegregáció</b>                                                 | <b>75</b> |
| <b>IV. 3. Városrészekre lebontott SWOT-analízis</b>                      | <b>78</b> |

|                                                                                                     |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>V. STRATÉGIA</b>                                                                                 | <b>81</b>  |
| <b>V.1. A jövőbeni fejlesztési irányok meghatározása</b>                                            | <b>81</b>  |
| <b>V.2. A stratégia koherenciája, konzisztenciája</b>                                               | <b>92</b>  |
| <i>V.2.1. Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval, településrendezési tervvel</i> | 92         |
| <i>V.2.2. A célrendszer koherenciája</i>                                                            | 96         |
| <i>V. 2.3. Környezeti hatások értékelése</i>                                                        | 98         |
| <b>V.3. 2007-2013 során fejleszteni kívánt akcióterületek kijelölése</b>                            | <b>102</b> |
| <b>V.4. A stratégia megvalósíthatósága</b>                                                          | <b>103</b> |
| <b>V.4. A stratégia megvalósíthatósága</b>                                                          | <b>113</b> |
| <i>V.4.1. Ingatlan gazdálkodási terv</i>                                                            | 113        |
| <i>V.4.2. Nem fejlesztési jellegű tevékenység</i>                                                   | 114        |
| <i>V.4.3. Partnerség bemutatása</i>                                                                 | 114        |
| <i>V.4.4. Szervezeti elvárások</i>                                                                  | 116        |
| <i>V.4.5. Településközi koordináció mechanizmusai</i>                                               | 116        |
| <i>V.4.6. A stratégia megvalósításának monitoringja</i>                                             | 116        |
| <b>Mellékletek</b>                                                                                  | <b>118</b> |
| 1. sz. melléklet <i>Városrészi lehatárolások</i>                                                    | 118        |
| 2. sz. melléklet <i>Akcióterület kijelölése</i>                                                     | 119        |
| 3. sz. melléklet <i>Jelenléti ívek</i>                                                              | 121        |
| 4. sz. melléklet <i>KSH városrészi adatok</i>                                                       | 122        |
| 5. sz. melléklet <i>Terítéken Orosháza jövőképe</i>                                                 | 123        |

## TÁBLAJEGYZÉK

|                                                                                                            |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Táblázat Orosháza és a környező városok távolsága.....                                                  | 12 |
| 2. Táblázat Regisztrált vállalkozások száma 2006 (db).....                                                 | 15 |
| 3. Táblázat Az orosházi ipari park főbb mutatói (2003-2006).....                                           | 20 |
| 4. Táblázat Kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek Békés megye kistérségeiben .....                   | 21 |
| 5. Táblázat Kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek Békés megye városaiban.....                        | 23 |
| 6. Táblázat Kereskedelmi szálláshelyek Békés megye városaiban 2006 (db).....                               | 26 |
| 7. Táblázat Orosháza város helyi iparüzési adóból származó bevételei.....                                  | 29 |
| 8. Táblázat Városok lakónépessége a Dél-Alföldön.....                                                      | 32 |
| 9. Táblázat Gazdasági aktivitás, foglalkoztatottság, 2006.....                                             | 37 |
| 10. Táblázat Foglalkoztatottak, nyilvántartott álláskeresők .....                                          | 38 |
| 11. Táblázat Nyilvántartott álláskeresők, 2006 .....                                                       | 40 |
| 12. Táblázat A népesség iskolai végzettsége (2001. évi népszámlálás, %)<br>.....                           | 42 |
| 13. Táblázat Lakásállomány az orosházi kistérségben (1997-2006) ....                                       | 47 |
| 14. Táblázat Lakásállomány Orosházán (1997-2006).....                                                      | 48 |
| 15. Táblázat Ivó-, és szennyvíz hálózat az orosházi kistérségben (1997-2006).....                          | 49 |
| 16. Táblázat Óvodák és általános iskolák .....                                                             | 52 |
| 17. Táblázat Középiskolák és felsőfokú oktatási intézmények .....                                          | 54 |
| 18. Táblázat Oktatási intézmények Orosházán.....                                                           | 56 |
| 19. Táblázat Az általános iskolákra vonatkozó adatok.....                                                  | 59 |
| 20. Táblázat Bölcsődék.....                                                                                | 60 |
| 21. Táblázat Szociális intézmények.....                                                                    | 62 |
| 22. Táblázat Alapszolgáltatások.....                                                                       | 65 |
| 23. Táblázat Nappali ellátások.....                                                                        | 65 |
| 24. Táblázat Szakosított ellátások.....                                                                    | 65 |
| 25. Táblázat Gyvt. szerinti ellátás.....                                                                   | 65 |
| 26. Táblázat Általános körzeti (házi-) orvosok és körzeti (házi) gyermekgyógyászok számának alakulása..... | 67 |

## ÁBRAJEGYZÉK

|                                                                                                                                      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. ábra Regisztrált és működő vállalkozások számának alakulása Békés megyében (1997-2006) .....                                      | 16 |
| 2. ábra Regisztrált és működő vállalkozások számának alakulása az orosházi kistérségben (1997-2006).....                             | 17 |
| 3. ábra Regisztrált és működő vállalkozások száma Orosházán (1997-2006).....                                                         | 18 |
| 4. ábra Működő vállalkozások számának alakulása Orosházán ágazati bontásban (1997-2006) .....                                        | 19 |
| 5. ábra Kereskedelmi és vendéglátó ipari egységek az orosházi kistérségben (1997-2006).....                                          | 24 |
| 6. ábra Kereskedelmi és vendéglátó ipari egységek Orosházán (1997-2006).....                                                         | 24 |
| 7. ábra Békés megye főbb idegenforgalmi mutatói (1997-2006) .....                                                                    | 25 |
| 8. ábra Orosháza turisztikai adatai .....                                                                                            | 27 |
| 9. ábra Orosháza város költségvetési adatai (2001-2006).....                                                                         | 29 |
| 10. ábra A lakónépesség csökkenése az 1997. évi adatokhoz képest ..                                                                  | 31 |
| 11. ábra Orosháza város lakónépessége 1997-2006 .....                                                                                | 32 |
| 12. ábra Vándorlási egyenleg Orosházán 2002-2006 .....                                                                               | 33 |
| 13. ábra Természetes szaporodás/fogyás Orosházán 1997-2006 között .....                                                              | 34 |
| 14. ábra Élve születések száma 1997-2006 között Orosházán.....                                                                       | 34 |
| 15. ábra Nyilvántartott álláskereső aránya a munkaképes korú népesség %-ában (Orosháza város) .....                                  | 41 |
| 16. ábra Nyilvántartott álláskereső száma 1997-2006 között.....                                                                      | 41 |
| 17. ábra Lakások közmű ellátottsága Orosházán (1997-2006) .....                                                                      | 48 |
| 18. ábra Épített lakások száma Orosházán (1997-2006) .....                                                                           | 49 |
| 19. ábra Az óvodák, általános iskolák és középiskolák gyermek-, illetve tanuló létszámának változása Orosházán 2001-2006 között..... | 55 |

## I. Bevezetés

### ***1.1. Integrált városfejlesztési stratégia***

Mit takar a fogalom? Az integrált városfejlesztési stratégia (a továbbiakban IVS) egy fejlesztési szemléletű középtávot (7-8 év) átölelő tervezési dokumentum, célja a városokban a területi alapú, területi szemléletű tervezés megszilárdítása, a városrészekre vonatkozó célok kitűzése, és azok középtávon való érvényesítése. Ezzel a városokat hozzásegítjük a fejlesztési szemléletmód alkalmazásához, a kiszámítható, területi megközelítésű városfejlesztési gyakorlat fejlődéséhez.

A városfejlesztési dokumentum eszköztára az IVS-sel elmozdul a megvalósíthatóság irányába, hiszen ebben a dokumentumban a megvalósítás pénzügyi és szervezeti feltételeiről is számot kell adni. Középtávon az integrált városfejlesztési stratégia a város összes fejlesztésének meghatározójává, referenciapontjává válik. Így módon az integrált városfejlesztési stratégia feltételezi a város életében meghatározó erőközpontok partnerségét és kompromisszumát, mely magában foglalja az önkormányzaton és közszféra intézményein túlmenően a lakossággal, vállalkozókkal és civil szervezetekkel való konzultációt.

Az IVS egyik fő célja, hogy az egyes városrészekben kijelölje a támogatással, vagy a támogatás nélkül megvalósuló fejlesztendő akcióterületeket.

Az integrált városfejlesztési stratégia nem jogszabályi kötelezettség, hanem egy hiánypótló dokumentum, mely megteremti a településfejlesztési koncepció célkitűzései, és a támogatási forrás orientált akcióterületi terv közötti átmenetet. Ugyanakkor legitim dokumentum, hiszen az integrált városfejlesztési stratégiát az önkormányzat-képviselőtestülete hagyja jóvá határozati formában.

Az IVS elkészítését ösztönzi az Európai Unió, elkészítése feltétele a városrehabilitációs uniós támogatások elnyerésének. Az IVS tartalmi és módszertani követelményrendszerét az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség közösen határozta meg.

Orosháza Város Önkormányzata az integrált városfejlesztési stratégia elkészítésével a Hat Penna Tanácsadó és Fejlesztő Kft-t bízta meg.

#### *Módszertani háttér bemutatása*

A KSH, a T-STAR és az önkormányzat adatbázisára támaszkodva, a városrehabilitációs módszertani kézikönyv elvárásait figyelembe véve készült el az IVS. A város egészére vonatkozó helyzetértékelés kitér minden fontos

területre (társadalom, gazdaság, környezet, közlekedés, közszolgáltatások, lakásállomány, szegregáció), és számszerűsített adatokkal támasztja azt alá. Regionális és kistérségi összehasonlításokat tartalmazva tendenciákat is bemutat az anyag, legalább 5 éves időtávra támaszkodva. A szöveges részeket ábrák és táblázatok színesítik.

A helyzetelemzés szakértői véglegesítése után fogtunk hozzá a stratégia megalkotásához. A stratégia alapját a településfejlesztési koncepció, a település szabályozási-rendezési terve és a 2007-2013 közötti időszakra érvényes projektlista adta.

Orosházán a gyopárosi fürdő konferenciatermében 2008. január 17-én egész napos műhelymunka folyt a polgármester, önkormányzati és parlamenti képviselők, az önkormányzat több osztályvezetője, jogászok, mérnökök, építészek, kertészek, iskolaigazgatók, civilek és újságírók részvételével.

A városi főépítész előzetes javaslata alapján a műhelymunkán kerültek pontosításra a városrészek, s az elnevezésük is itt dőlt el. Kiscsoportos munkában elkészültek a városrészi SWOT-analízisek, melyeket később plenárisan pontosítottunk, finomítottunk. Megtörtént az indikatív tevékenységek beazonosítása, bővítése, az akcióterületek kijelölése. Az infrastrukturális beruházások túlsúlyát oldva a korábbiaknál hangsúlyosabbá váltak a humán fejlesztések; kialakult a háromszintű célhierarchia. A célok számszerűsített mutatókkal kerültek alátámasztásra.

A városrészek utca szerinti lehatárolásához, az akcióterület pontos meghatározásához, valamint az ingatlangazdálkodási terv elkészítéséhez az önkormányzat szakembereitől kaptunk segítséget.

Az anti-szegregációs terv elkészítése kapcsán munkakapcsolatot építettünk ki a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakértőivel. Különös hangsúlyt fektettünk az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítésére.

Az integrált városfejlesztési stratégia egyeztetési változata felkerült az önkormányzati honlapra ([www.oroehaza.hu](http://www.oroehaza.hu)). Az anyag rövidített változata kifüggesztésre került a helyben szokásos módon. A helyi lapban nagyobb cikkek jelentek meg az IVS készítéséről, fontosabb eredményeiről. A műhelymunkán résztvevőknek véleményét kérve megküldtük nekik az egyeztetési változatot. A vélemények beépítésre kerültek az anyagba.

## ***1.2. A város története***

Orosháza újkori története a vidék XVIII. századi új betelepülésével kezdődik. A török uralom alatt elnéptelenedett vidékre a Tolna megyei Zombárról érkezett telepések költöztek.

A reformkortól kezdődően lassan megindult Orosháza mezővárosi jellegű fejlődése. A százéves településen az 1848/49-es forradalom és szabadságharc kitöréséig nagyobb politikai megrázkódtatások nélkül,

csendesen folyt az élet. Az 1848/49-es harcok után pedig a szigorú megtorló intézkedések ellenére is tovább élt a forradalom szelleme. A következő évtizedek az evangélikus vallás visszaszorítását eredményezték. A Bach-rendszer éveiben felbomlottak a feudális viszonyok is. A birodalom belső piacának fejlődése az 50-es évek végére a mezőgazdaság számára végre kedvező helyzetet teremtett. Felosztották a közlegelőket, tömegesen épültek a tanyák, fellendült a gabonatermelés. A Nagyvárad - fiúmei vasútvonal megépítése (1870) felgyorsította a község gazdasági fejlődését. A később kiépített szárnyvonalak révén az akkori város a Körös-Tisza-Maros közének vasúti csomópontjává vált. Megerősödött a helyi kisipar és kereskedelem, s különösen a mezőgazdasági feldolgozó ipar indult virágzásnak: baromfi feldolgozás, malomipar, s ehhez kapcsolódva az építőipar. A két világháború között Orosháza, mint „a legnagyobb magyar falu” szerepelt a köztudatban, 1936-ban már közel 25 ezer lelket számlált.

A kisbirtokos réteg speciális gazdálkodási formája, a tanyavilág a paraszti polgárosodást tükrözte. Az egyre inkább mezővárosi fejlettségű településen pezsgő kulturális élet bontakozott ki.

A trianoni békeszerződés után Orosháza egyszerre a „kis Magyarország” határmenti régiójában találta magát, s ez a tény a további fejlődés meghatározója lett. A II. világháború jelentős anyagi - és emberáldozattal járt, az áldozatok száma még ma sem ismert pontosan.

Az új rendszerben Orosháza ellentmondásosan fejlődött. 1946-ban - Szentetornya csatlakozásával - a település városi rangra emelkedett. Az ígéretesnek induló fejlődést azonban hamarosan a kisipari és kiskereskedelmi vállalkozások elsorvasztása, a parasztgazdaságok felszámolása követte. A tanyákat a 60-as években nagyrészt lebontották, létrejöttek az újonnan szerveződő termelőszövetkezetek és az állami gazdaság. Az orosházi parasztemberek munkaszeretetének, élni akarásának eredményeként azonban nagyüzemi körülmények között is kiemelkedő termelési-tenyésztési eredményeket produkáltak, országos hírnévre is szert téve. Számottevőek az olaj-, a földgáz- és a termálfeltárás eredményei is. Részben erre alapozódva alakult ki a fejlett gépipar, üvegipar és kohászat. 1963-ban kezdte meg a termelést az üveggyár, mely több ezer embernek adott munkát.

Megváltozott a város arculata is. Új épületbe költözött a mai Kossuth Lajos Mezőgazdasági Szakközépiskola, 1953-ban felépült a Táncsics Mihály Gimnázium, 1964-ben az Ipari Szakmunkásképző Iskola. Új kórház, múzeum, művelődési központ épült. Napjainkra elkészült a 47-es főútvonal várost elkerülő, utolsó szakasza is, jelentősen mérsékelve ezzel a belváros közlekedési zsúfoltságát. Középületek sora újult meg. Átéépítve, megnövekedett alapterületen működik a művelődési központ, illetve Művészetek Háza néven szolgálja a kultúrát a volt zsinagóga újjávarázsolt épülete is, de a teljes rekonstrukciót követően egy új épületszárnnyal és megújult kollégiummal gazdagodott a gimnázium, korszerűsítésre kerültek az



óvodák és az általános iskolák. Új szociális otthon került átadásra. A Széchenyi Terv támogatásával induló gyopárosi fejlesztések eredményeként 2004-re elkészült a több mint 6000 négyzetméter alapterületen elhelyezkedő élményfürdő, megújult a parkfürdő. A Dél-keleti Kapu Európai Unió projekt keretében új szálloda- és konferenciaközpont épült és további befektetőkre vár a város déli peremén kialakított Ipari Park. Orosháza mára nemcsak a megye egyik legiparosodottabb városa, de jelentős idegenforgalmi tényezővé is vált.

A jelentős mértékben kibővült európai uniós forrás keretnek köszönhetően a város tovább kíván haladni e fejlődési pályán, élhetőbb és jobb minőségű környezetet biztosítva így polgárainak.

## II. Orosháza város szerepének meghatározása a településhálózatban

Az alábbi fejezetben Orosháza településhálózatban betöltött szerepének meghatározására vállalkozunk. Vizsgálódásunk alapját - az Országos Területfejlesztési Konceptióban elfogadott policentrikus városfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódóan - a város által betöltött regionális, megyei és kistérségi szerepek, funkciók meghatározása jelenti.

A város ma számos testvérvárosi kapcsolattal rendelkezik. Finnországban Kuusankoski városával folyamatos és élő a kapcsolattartás. A rendszeres cserelátogatások különféle érdeklődésű csoportok számára nyújtanak tapasztalatszerzési lehetőséget, többek között a művészet, a sport és a gazdaság területét is érintve. Tusnádfürdő és Nagykaroly, a határainkon túli két magyarlakta település is szorosan kapcsolódik Orosháza mindennapjaihoz. Távoli, de élő a kapcsolat a kínai Panjing városával, főleg a gyógyászat területén, de gazdasági kapcsolatokra is alakulnak. A középiskolák Rothenburg, Münster és Kézdivásárhely középiskolaival állnak napi munkakapcsolatban.

Orosháza város nem lát el regionális szintű feladatot.

Megyei feladatként az Orosháza Városi Önkormányzat Kórháza két kistérség betegeit látja el.

Kistérségi szintű feladatként építési hatósági, valamint gyámhatósági feladatkörök jelennek meg a településen, illetve a Kistérségi Társulás látja el a felnőtt- és gyermekorvosi ügyelettel kapcsolatos feladatokat, továbbá végzi a gyermekjóléti ellátással összefüggő tevékenységeket.

2005. március 24-én alakult meg az Orosházi Kistérség Többcélú Társulása. A Békés megye nyugati peremén elhelyezkedő kistérség települései Békéssámson, Csanádapáca, Csorvás, Gádos, Gerendás, Kardoskút, Nagyszénás, Pusztaföldvár, Tótkomlós, melyek közül városi rangú az 5.646 lakossal bíró Csorvás és a 6.486 lelket számláló Tótkomlós. A Társulás központja Orosháza, itt működik a kistérség két intézménye, a kistérségi iroda, valamint a Kistérségi Gyermekjóléti Iroda.

Bár nem kapcsolódik tartalmában jelen dokumentumhoz, fontos megemlíteni, hogy 2005 nyarán elkészült a Hajdúvölgy LEADER+ Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Terve, mely a Hajdúvölgy mikro térség (Csanádapáca, Csorvás és Gerendás települések) fejlesztési programját tartalmazza.

Az 1946-ban városi rangot kapott, a 2006. december 31-i KSH adatok alapján 30.688 lelket számláló Orosháza Budapesttől 190 km-re található, közúton az E75-ös autópályán Kiskunfélegyházáig, majd a 4406. számú főúton érhető el. Utóbbi Orosházán keresztezi a 47-es számú Szeged-Debrecen főútvonalat. A közlekedés gondjait enyhíti a már elkészült vasúti

felüljáró, és a 47-es főútvonal várost elkerülő szakaszának megépülése. Az út folytatása a battonyai határátkelőhely érintésével Aradra vezet, a várost az új ipari zóna felől éri el. Eurorégiókban gondolkodva tehát a város a magyar, román, szerb határ menti megyéket összefogó térség központi sávjában foglal helyet. Térségi jelentőségű mellékutak:

- Orosháza-Kardoskút-Tótkomlós-Mezőhegyes,
- Orosháza-Csanádapáca-Medgyesbodzás-Kevermes,
- Orosháza-Nagyszénás-Szarvas.

Az alábbi táblázat a környező jelentősebb települések közúton mért távolságát jelzi.

### 1. Táblázat Orosháza és a környező városok távolsága

| Környező városok | Távolság |
|------------------|----------|
| Szeged           | 60 km    |
| Hódmezővásárhely | 33 km    |
| Békéscsaba       | 37 km    |
| Szarvas          | 34 km    |
| Battonya         | 60 km    |
| Gyula            | 50 km    |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

Jól látható, hogy a régióközpont Szegedtől (és így a térség személy- és áruforgalma szempontjából kiemelt jelentőségű M5 autópályától) mintegy 45 percnyi autóútra fekszik Orosháza, míg a megyeközpontig alig 20-25 percnyi az autót.

A településnek közvetlen vasúti összeköttetése a fővárossal nincs, ám Orosháza a térség vasúti gócpontja. Szegedre és Békéscsabára a több mint 100 éve kiépült Fiume–Nagyvárad-i vonalon keresztül juthatunk el, ezen kívül vonatok indulnak Szentés, Mezőtúr és Mezőhegyes irányába is. Orosházát érintő jelentős fejlesztés a Szeged-Békéscsaba-Kötegyán vasútvonal villamosítása és a fővonalakra előírt 100-120 km/óra megengedett sebességnek megfelelő korszerűsítés. A MÁV Rt. távlati fejlesztési elképzelései szerint a vonal „kétvágányúsítását” tervezi (a jelenlegi pályatesthez képest északi irányban); a fővonal villamosítása a hosszú távú (2015-ig megvalósuló) tervekben szerepel. A jelenleg ismert tervek alapján az Orosházát érintő mellékvonalak megtartásával lehet számolni.

Légi úton a város kisépékekkel a békéscsabai és szegedi repülőterek igénybevételevel érhető el, de Orosháza rendelkezik egy nem üzemelő tartalék repülőtérrel is.

A közúti tömegközlekedés kulcsszereplője a Körös Volán Zrt., melynek autóbuszjáratai kiemelten a környező településeket (Tótkomlós, Békéssámson, Csorvás, Nagyszénás, Gádos), valamint a térség nagyvárosait (Szeged, Békéscsaba) kötik össze a településsel. Budapestre

munkanapokon hat járat indul a település autóbusz állomásáról, és ugyanennyi érkezik Orosházára onnan.

Kiépítendő országos jelentőségű kerékpárutak:

- 47. számú főút mentén, azzal közel párhuzamosan (Székkutas – Orosháza - Békéscsaba)
- Szarvas – Orosháza – Battonya vonalon.

Térségi jelentőségű útvonal vezethet Orosháza és Gyopárosfürdő között.

### III. Orosháza város egészére vonatkozó rövid helyzetértékelés

#### III.1. Gazdaság

A Központi Statisztikai Hivataltól származó adatok alapján megállapítható, hogy míg Békés megye gazdasági kibocsátása az országos átlaghoz képest stagnáló, addig a dél-alföldi értékekhez képest is elmaradást mutat. Hiszen miközben 2006-ban az egy főre eső GDP a régióban közel 1,5 millió forint volt, addig ugyanez az érték a megyében alig haladta meg az 1,3 millió forintot. (Bács-Kiskunban 1,465 millió Ft, Csongrádban pedig 1,670 millió forint volt az egy főre eső GDP ugyanebben az időszakban).

A 311/2007. (XI. 17.) Kormány Rendelet 1. számú melléklete alapján az Orosházi kistérség a fejlettség komplex mutatója alapján az országon belül a 75. helyen van (174 kistérség közül, az 1-es a legkevésbé fejlett kistérséget jelöli).

A Dél-alföldi régió 25 kistérségén belül a 14., míg Békés megye 8 kistérségén közül az 5. helyen található az Orosházi kistérség (az 1-es jelen esetben is a legkevésbé fejlett kistérséget jelöli). A kedvezőtlenebb helyzetben lévő kistérségek közé a Mezőkovácsházi, Sarkadi, Szeghalmi és Békési kistérségek sorolhatóak a megyén belül, míg jobb helyzetben vannak a Szarvasi, Békéscsabai és a Gyulai kistérségek.

Fentiek alapján a hivatkozott kormányrendelet 2. számú melléklete az orosházit az ország hátrányos helyzetű kistérségei közé sorolja, mely kategóriába a régió 11 kistérsége tartozik (emellett további 8 kistérség az úgynevezett leghátrányosabb helyzetű kistérségek kategóriába lett besorolva).

##### III.1.1. Vállalkozások helyzete

A gazdasági környezet elemzése kapcsán elsőként a vállalkozások helyzetével ismerkedünk meg.

#### 2. Táblázat Regisztrált vállalkozások száma 2006 (db)

| Kistérség   | Regisztrált vállalkozások száma |                    |              |          |                  |                 |
|-------------|---------------------------------|--------------------|--------------|----------|------------------|-----------------|
|             | mezőgazdaság                    | ipar,<br>építőipar | szolgáltatás | összesen | ebből:<br>társas | ezer<br>lakosra |
|             |                                 |                    |              |          |                  |                 |
| Békéscsabai | 351                             | 1,146              | 7,626        | 9,123    | 3,043            | 125             |
| Békési      | 456                             | 792                | 2,958        | 4,206    | 1,074            | 76              |
| Gyulai      | 366                             | 618                | 3.808        | 4.792    | 1.280            | 92              |

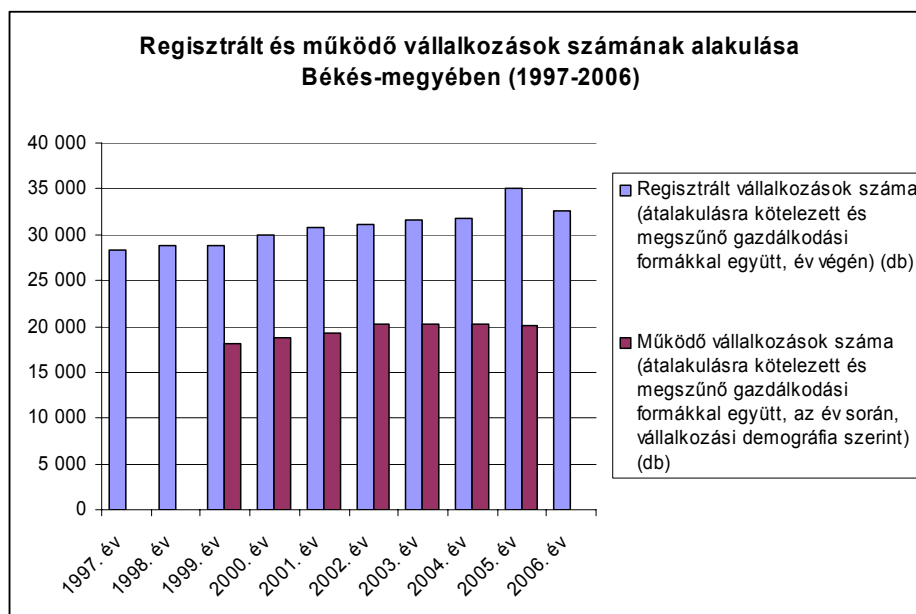
|                 |              |              |               |               |              |           |
|-----------------|--------------|--------------|---------------|---------------|--------------|-----------|
| Mezőkovácsházi  | 541          | 197          | 1,627         | 2,365         | 467          | 55        |
| <b>Orosházi</b> | <b>519</b>   | <b>714</b>   | <b>4,217</b>  | <b>5,450</b>  | <b>1,172</b> | <b>89</b> |
| Sarkadi         | 206          | 166          | 800           | 1,172         | 267          | 48        |
| Szarvasi        | 262          | 466          | 2,655         | 3,383         | 936          | 110       |
| Szeghalmi       | 336          | 409          | 1,411         | 2,156         | 495          | 52        |
| <b>Összesen</b> | <b>3,037</b> | <b>4,508</b> | <b>25,102</b> | <b>32,647</b> | <b>8,734</b> | <b>85</b> |

Forrás: KSH

Fenti táblázatból jól látható, hogy a békéscsabai után az orosházi kistérségben működik a legtöbb regisztrált vállalkozás. Az ezer lakosra vetített mutató tekintetében a kistérség ugyanakkor már csak a negyedik helyen szerepel a megyei rangsorban. A kistérségben működő vállalkozások 21,5%-a társas vállalkozás, miközben a megyei átlag 26,7%. Érdekes megvizsgálnunk az ágazati arányokat is az összes regisztrált vállalkozás tekintetében. Ekkor azt tapasztaljuk, hogy a kistérségi arányok – mezőgazdasági vállalkozás 9,5%; ipari, építőipari 13,5%; szolgáltatási 77% – szinte százalékra megegyeznek a megyei arányokkal (mezőgazdaság: 9,3%, ipar, építőipar: 13,8%, szolgáltatás 76,9%).

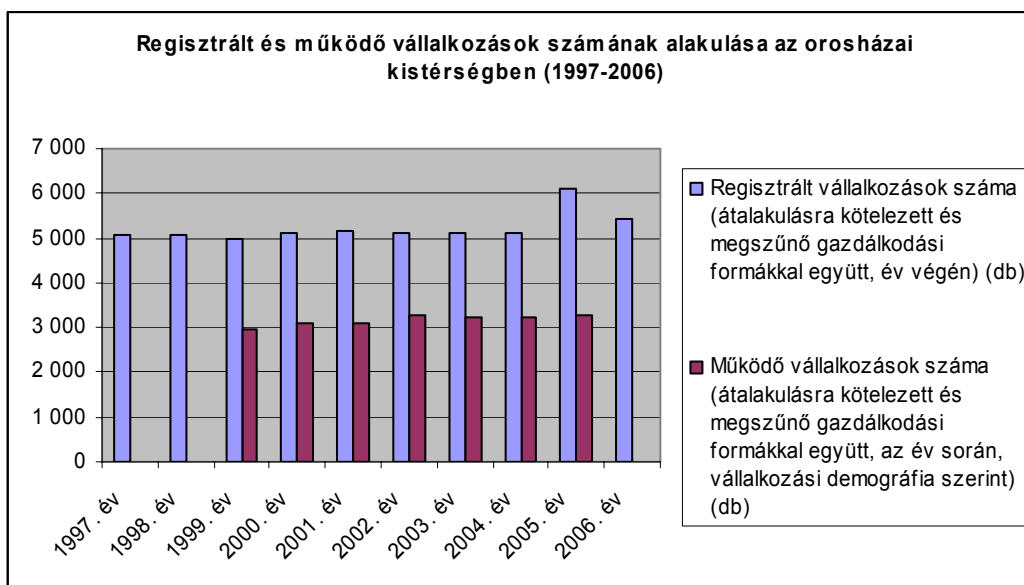
A következő lépésként vizsgáljuk meg - az alábbi táblázat segítségével - a regisztrált, valamint a működő vállalkozások számának alakulását hosszabb időtávon belül Békés megyében, valamint az orosházi kistérségben.

### 1. ábra Regisztrált és működő vállalkozások számának alakulása Békés megyében (1997-2006)



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

**2. ábra Regisztrált és működő vállalkozások számának alakulása az orosházi kistérségben (1997-2006)**



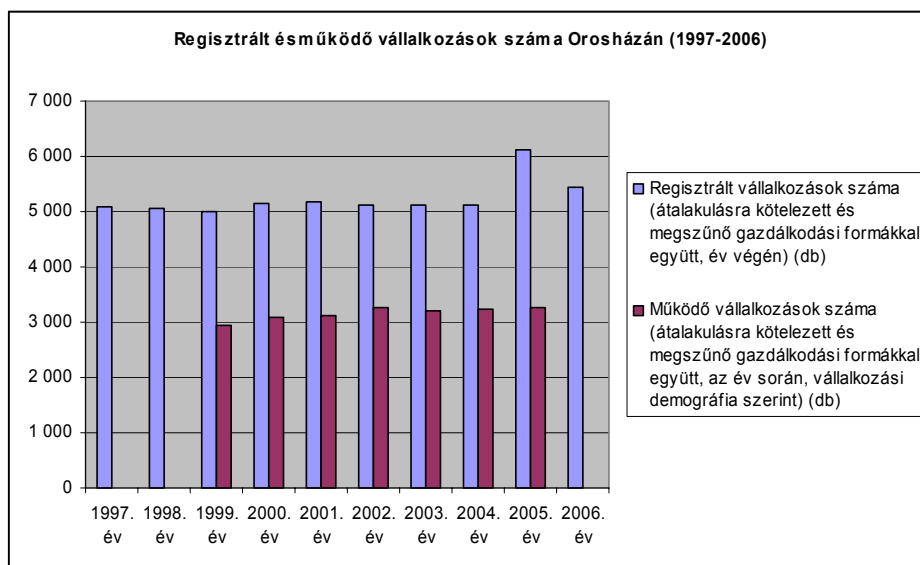
Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

Láthatjuk, hogy 1997 és 2006 között mind megyei, mind kistérségi szinten összességében bővült a regisztrált, illetve a működő vállalkozások száma, ám a két tércategóriában igen eltérő dinamikát mutató folyamatok zajlottak le. Miközben a megyében 2005-ig folyamatosan nőtt a vállalkozások száma (illetve 2003-4-ben stagnált a működőké), addig a kistérségben gyakorlatilag 2005-től beszélhetünk bővülésről, ráadásul a működő vállalkozások száma még ebben az időszakban sem nőtt. Megyei és kistérségi szinten ugyanakkor egyaránt jól kimutatható a 2006-os esztendőben a regisztrált vállalkozások számában bekövetkező csökkenés (a T-STAR a működő vállalkozások számára vonatkozóan nem közöl 2006-os adatot).

Összességében míg 1997-ben Békés megyében 28.272 regisztrált vállalkozás volt, addig ez a szám 2006-ban 32.647-re nőtt (13,5%-os növekedés). Az orosházi kistérségben az 1997-es 5.077-ről 2006-ra 5.450-re nőtt ez a szám (16,9%-os bővülés). 2005-ben a megye regisztrált vállalkozásainak (35.100 db) 57%-a volt működő (20.147), míg ugyanez az arány a kistérségben ugyancsak 2005-ben 53% volt (6.109 regisztrált vállalkozásból 3.266 működő). Ugyanebben az évben a Dél-alföldi régió regisztrált vállalkozásainak 60%-a volt működő vállalkozás.

Tekintsük át ugyanezen adatok alakulását egy hasonló táblázat segítségével, immár települési szinten.

**3. ábra Regisztrált és működő vállalkozások száma Orosházán (1997-2006)**

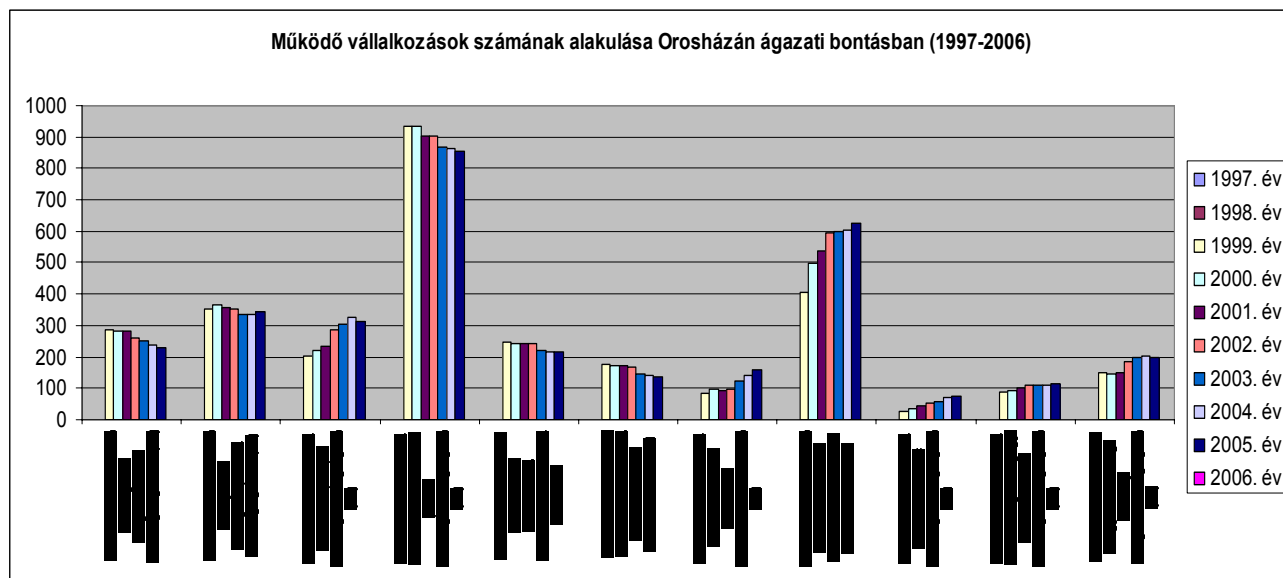


Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

Láthatjuk, hogy a megyei és különösen a kistérségi tendencia városi szinten is visszaköszön, vagyis az 1997-2004 között tapasztalható stagnálást 2005-ben egy dinamikus bővülés, majd 2006-ban egy erőteljes visszaesés követi. Számokra lefordítva a folyamatot azt tapasztaljuk, hogy 1997-2004 között 3.218 és 3.190 között ingadozik a regisztrált vállalkozások száma, miközben a működő vállalkozások aránya kismértékben bővül (1.859-ről 2.033 darabra). 2005-ben azután a városban 3.586 regisztrált és 2.042 működő vállalkozást rögzítettek. A működő vállalkozások aránya a regisztráltakhoz viszonyítva ekkor 57%, tehát a megyei átlagot éri el.



**4. ábra Működő vállalkozások számának alakulása Orosházán ágazati bontásban (1997-2006)**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

Fenti táblázatból jól látható, hogy kiugróan magas az F gazdasági ágban működő vállalkozások száma, ám a korábban már vázolt tendenciával szemben számuk folyamatosan csökken az összes működő vállalkozáson belül. Ellentétes, bővülő tendenciát tapasztalhatunk a gazdasági szolgáltatás nemzetgazdasági ágban, miközben a települési adottságok ellenére meglepően alacsony a működő vállalkozásokon belül a szálláshely szolgáltatás aránya.

### **III.1.2. Mezőgazdaság**

A városban, illetve a kistérségben elsősorban a szántóföldi növénytermesztés jellemző, amelyet kiegészít a takarmánynövények termesztése. Nagy jelentőségű továbbá az állattenyésztés, különösen a baromfitenyésztés (főleg liba), valamint a sertéstartás. A kistérségben működő legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás a növénytermesztéssel és állattenyésztéssel immár közel másfél évtizede, 1995-ös létrejötté óta foglalkozó és mintegy 200 embert foglalkoztató AGRO-M Rt.

Kiemelkedik még a mintegy 2500 hektár területen szántóföldi növénytermesztést végző, 1995-ben alapított szövetkezetből átalakult OROSFARM Zrt. A térségben jelentős hagyományokkal rendelkező mezőgazdaságnak a helyi élelmiszeripar beszállítójaként van jelentősége.

Orosházán működtet területi irodát a Békés Megyei Agrárkamara. Itt az érdeklődő agrárvállalkozók számára többek között agrártámogatásokkal kapcsolatos ügyintézés, hitelkérelmek és hitelpályázatok, valamint adóbevallások készítését vállalják helyben.

### **III.1.3. Ipar**

Az ipari park Orosháza belterületének déli részén, a Mezőkovácsháza és Tótkomlós irányába kivezető utak között helyezkedik el, ahol számos ipari és kereskedelmi létesítmény található. Az ipari parkot a város önkormányzata 2000-ben alapította.

A mintegy 40 hektáros ipari parkban 11 jól működő vállalkozás (800 fő) folytat ipari, kereskedelmi tevékenységet. Az ipari park a működő vállalkozások mellett befektetők, vállalkozók részére ajánlja szolgáltatásait és a 16,7 hektáros "zöldmezős" beruházási területet. A park összetett szolgáltatás mix-szel rendelkezik, így például vállalják többek között építmények kulcsrakész kivitelezését, jogi tanácsadást, cégbejegyzést, kapcsolatközvetítést helyi hatóságokhoz, vállalkozásokhoz. Az ipari park legfontosabb mutatóit az alábbi táblázat összegzi:

**3. Táblázat Az orosházi ipari park főbb mutatói (2003-2006)**

|                                                 | <b>2003</b> | <b>2004</b> | <b>2005</b> | <b>2006</b> | <b>%<br/>(2006/2005)</b> |
|-------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|--------------------------|
| Ipari Parkban működő cégek száma                | 10          | 10          | 10          | 11          | 1,10                     |
| Foglalkoztatottak száma (fő)                    | 715         | 626         | 626         | 626         | 1,00                     |
| Összes tárgyi eszköz, beruházott érték (MFt)    | 39465       | 1551        | 1551        | 1551        | 1,00                     |
| Összes nettó árbevétel (MFt)                    | 5.094,3     | 6.239,9     | 6.519,5     | 6.825,6     | 1,05                     |
| - ebből export (MFt)                            | 3.005,6     | 2.495,6     | 2.673       | 2.866,8     | 1,07                     |
| Következő évre tervezett beruházási érték (MFt) |             |             |             |             | Nincs adat               |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

Amint látható, 2005-2006-ban sem az ipari parkban foglalkoztatottak számában, sem pedig a beruházási mutatókban nem történt elmozdulás. 2004 óta ugyanakkor bővült az ipari parkba betelepült cégek összes nettó árbevételén belül elért export bevétele, ami a létrehozott termékek versenyképességét, a vállalkozások erősödő piaci pozícióit igazolja vissza.

A város meghatározó súlyú vállalkozásai: Guardian Orosháza Kft. (üvegipar), Linamar Hungary Rt. (autóalkatrész- és mezőgazdaságigép-gyártás), Egyesült Magyar Csomagolóüveg Kft. (üvegipar), az Alföldi Kohászati és Gépipari Rt., a Merián Rt. (baromfifeldolgozás és konzervipar), AGRO-M Rt. (mezőgazdaság), OVM-Karsai Rt. (műanyagipar), a KAZÉP Kazánjavító és Szerelő Kft., az OROS-MALOM Kft. (gabonaforgalmazás, -felvásárlás, malomipari terméke gyártása), Euro-Unior Kft. (fémmegmunkálás), valamint

az Owens-Illinois Manufacturing Kft., melyek mellett további, kétezret meghaladó számú kisebb-nagyobb, hazai és nemzetközi érdekeltségű ipari, mezőgazdasági, szállítmányozási, idegenforgalmi, élelmiszer-feldolgozó, szolgáltató és egyéb gazdasági társaság található a városban.

A fenti cégek közül a legnagyobb foglalkoztató szervezetek a következők.

| <b>Vállalkozás neve:</b>          | <b>Foglalkoztatottak száma, egyéb jellemzők adatokkal, rövid értékeléssel</b> |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Linamar Hungary NyRt.             | 1.022                                                                         |
| Merián ZRt. Fa.                   | 526                                                                           |
| Guardian Orosháza Kft.            | 218                                                                           |
| Owens-Illinois Manufacturing Kft. | 205                                                                           |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

### **III.1.4. Kereskedelem, szolgáltatások**

Az alábbi táblázat a kereskedelmi szektorra vonatkozóan nyújt kistérségi szintű adatokat.

#### **4. Táblázat Kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek Békés megye kistérségeiben**

| <b>Kistérség</b> | <b>Kiskereskedelmi üzlet összesen</b> | <b>Kiskereskedelmi üzlet tízezer lakosra</b> | <b>Vendéglátóhely</b> | <b>Vendéglátóhely tízezer lakosra</b> |
|------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------|-----------------------|---------------------------------------|
| Békéscsabai      | 1,275                                 | 174                                          | 510                   | 70                                    |
| Békési           | 654                                   | 117                                          | 282                   | 51                                    |
| Gyulai           | 962                                   | 184                                          | 377                   | 72                                    |
| Mezőkovácsházi   | 660                                   | 154                                          | 264                   | 62                                    |
| <b>Orosházi</b>  | <b>1,007</b>                          | <b>164</b>                                   | <b>371</b>            | <b>60</b>                             |
| Sarkadi          | 344                                   | 141                                          | 137                   | 56                                    |
| Szarvasi         | 482                                   | 157                                          | 201                   | 65                                    |
| Szeghalmi        | 613                                   | 148                                          | 211                   | 51                                    |
| <b>Összesen</b>  | <b>5,997</b>                          | <b>157</b>                                   | <b>2,353</b>          | <b>62</b>                             |

Forrás: KSH

Jól látható, hogy a megyében a békéscsabai után az orosházi kistérségben található a legtöbb kiskereskedelmi üzlet. A kistérség ugyanakkor a vendéglátóhelyek számát illetően már visszaszorul a képzeletbeli dobogó harmadik helyére. Sőt, a tízezer főre eső vendéglátóhelyek számát illetően már csak ötödik a megyében a kistérség.

## 5. Táblázat Kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek Békés megye városaiban

| Város           | Kiskereskedelmi üzlet összesen | Kiskereskedelmi üzlet tízezer lakosra | Vendéglátóhely | Vendéglátóhely tízezer lakosra |
|-----------------|--------------------------------|---------------------------------------|----------------|--------------------------------|
| Békéscsaba      | 1,201                          | 184                                   | 469            | 72                             |
| Battonya        | 96                             | 151                                   | 47             | 74                             |
| Békés           | 241                            | 116                                   | 96             | 46                             |
| Csorvás         | 77                             | 139                                   | 26             | 47                             |
| Dévaványa       | 86                             | 102                                   | 35             | 41                             |
| Elek            | 92                             | 174                                   | 33             | 62                             |
| Füzesgyarmat    | 87                             | 140                                   | 32             | 51                             |
| Gyomaendrőd     | 215                            | 144                                   | 98             | 66                             |
| Gyula           | 703                            | 218                                   | 271            | 84                             |
| Mezőberény      | 124                            | 109                                   | 45             | 40                             |
| Mezőhegyes      | 90                             | 157                                   | 38             | 66                             |
| Mezőkovácsháza  | 167                            | 253                                   | 50             | 76                             |
| <b>Orosháza</b> | <b>605</b>                     | <b>197</b>                            | <b>211</b>     | <b>69</b>                      |
| Sarkad          | 182                            | 168                                   | 70             | 65                             |
| Szarvas         | 324                            | 179                                   | 138            | 76                             |
| Szeghalom       | 201                            | 207                                   | 58             | 60                             |
| Tótkomlós       | 105                            | 166                                   | 42             | 66                             |
| Vésztő          | 123                            | 168                                   | 44             | 60                             |
| <b>Összesen</b> | <b>4,719</b>                   | <b>174</b>                            | <b>1,803</b>   | <b>66</b>                      |

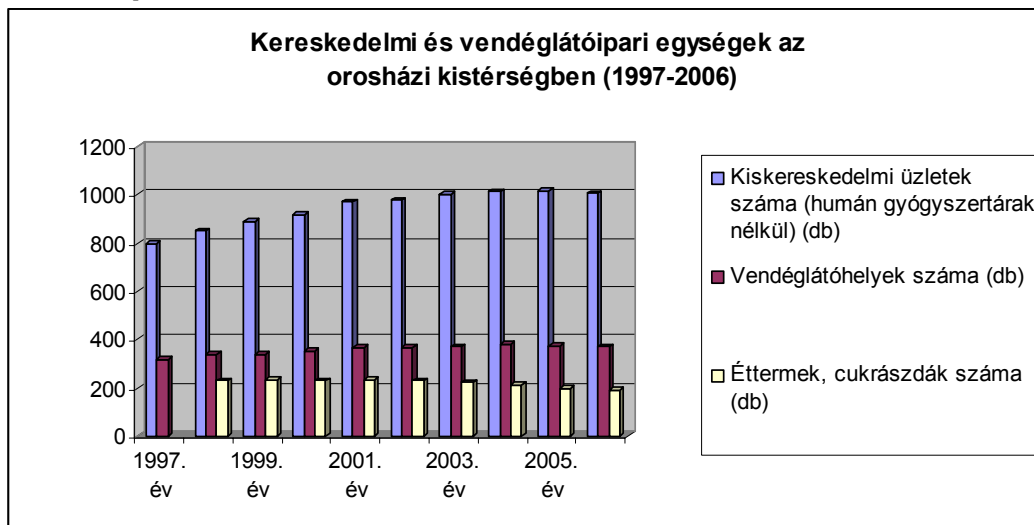
Forrás: KSH

A városok és a kistérségek adatait összevetve láthatjuk, hogy a kistérség kiskereskedelmi üzleteinek mintegy 60%-a a kistérségi központban működik. A kistérségi rangsort figyelembe véve ugyanakkor az is szembetűnő, hogy Orosháza mind a tízezer főre eső kiskereskedelmi üzletek, mind pedig a tízezer főre eső vendéglátóhelyek száma tekintetében „jobban teljesít” a megyei átlagnál.

Ugyanez igaz a vendéglátóhelyek számát illetően is, hiszen e mutató tekintetében a város a megye vitathatatlan közigazgatási-, illetve turisztikai központjai (Békéscsaba és Gyula) mögött a harmadik helyet szerzi meg.

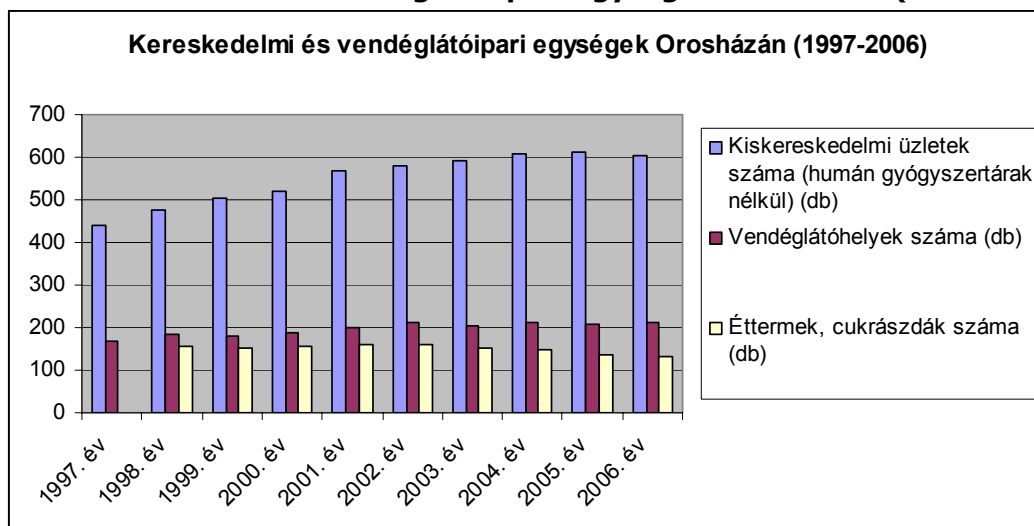
A következő két diagram a kereskedelmi- és vendéglátó ipari egységek számának alakulását mutatja hosszabb időtávban kistérségi, valamint városi szinten.

**5. ábra Kereskedelmi és vendéglátó ipari egységek az orosházi kistérségben (1997-2006)**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

**6. ábra Kereskedelmi és vendéglátó ipari egységek Orosházán (1997-2006)**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

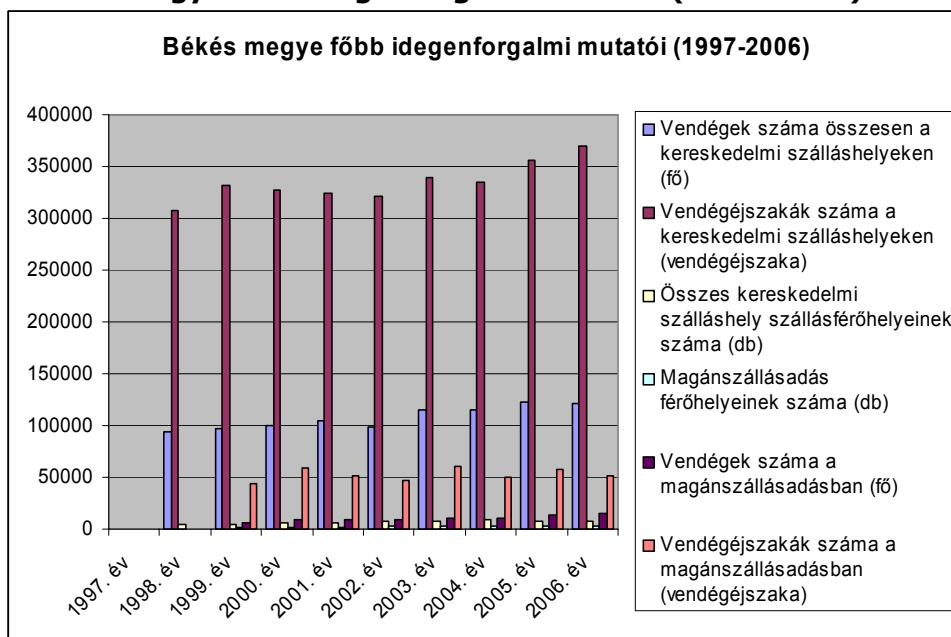
A két ábrából jól kivehető az az egységes tendencia, mely szerint 2004-2005-ig folyamatosan nő a kiskereskedelmi üzletek száma, majd 2006-ban kismértékű visszaesés következik. Települési szinten a 2005-ös 1018 db üzlet volt a csúcs, mely szám 2006-ra 1007-re esett vissza. Kistérségi és városi szinten körülbelül ez a folyamat figyelhető meg a vendéglátóhelyek számát illetően is, miközben az éttermek és cukrászdák száma a 2002-es csúcst követően (162 db) folyamatosan csökken a városban. A városban az ételmszer jellegű üzletek száma az 1998-as 109 darabról 2006-ra 93 darabra csökkent. Ugyanezen időszak alatt a ruházati üzletek száma 70-ről 79 darabra bővült úgy, hogy 2001-ben még 92 ilyen jellegű üzlet volt.

A településen a vendéglátóhelyek, éttermek és cukrászdák mellett működik továbbá 6 db benzinkút, a posták száma pedig 4 db. Orosházán a lakosság 8 bankfiókban intézheti a pénzügyeit, pénzfelvételre pedig 11 db ATM nyújt lehetőséget.

### III.1.5. Turisztika, látványosságok

A turisztikai mutatókat vizsgálva célszerű először a megyei adatokat szemügyre venni.

**7. ábra Békés megye főbb idegenforgalmi mutatói (1997-2006)**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

Láthatjuk, hogy a megyébe látogató vendégek száma egy kisebb visszaesést leszámítva folyamatosan emelkedik (az 1998-as 93.728-ról 2006-ra 121.908-ra). Az ábrából ugyanakkor kiderül az is, hogy a folyamatosan emelkedő számú vendégcsereg egyre kevesebb időt tölt el a megyében (1998-ban átlagosan 3,3 éjszakát, 2006-ban pedig már csupán alig 3 éjszakát). Szembeötlő az is, hogy a viszonylag kevés magánszállást igénybe vevő turista ugyanakkor arányában mennyivel több időt tölt el Békés megyében (2006-ban 14.774 fő 50.904 éjszakát, vagyis átlagosan 3,4 vendégéjszakát).

**6. Táblázat Kereskedelmi szálláshelyek Békés megye városaiban 2006 (db)**

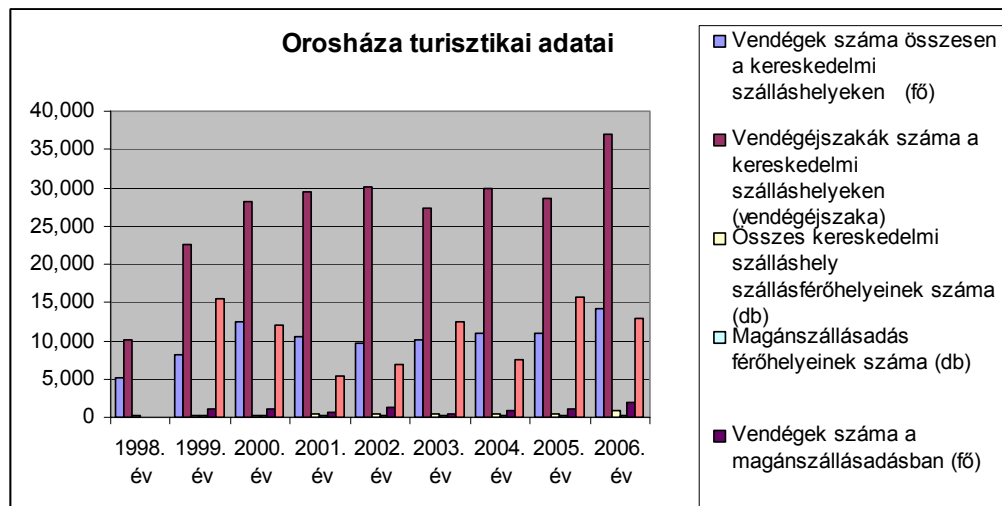
| <b>Település</b> | <b>férőhely</b> | <b>vendégéjszaka</b> | <b>ebből:<br/>külföldi</b> | <b>átlagos<br/>tartózkodási<br/>idő, éjszaka</b> | <b>egy férőhelyre<br/>jutó<br/>vendégéjszaka</b> |
|------------------|-----------------|----------------------|----------------------------|--------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| Békéscsaba       | 1 234           | 36 012               | 9 018                      | 1,6                                              | 29,2                                             |
| Battonya         | 93              | 1 196                | –                          | 5,6                                              | 12,9                                             |
| Békés            | 220             | 1 445                | –                          | 3,9                                              | 6,6                                              |
| Csorvás          | –               | –                    | –                          | –                                                | –                                                |
| Dévaványa        | 22              | 717                  | 62                         | 4,4                                              | 32,6                                             |
| Elek             | –               | –                    | –                          | –                                                | –                                                |
| Füzesgyarmat     | 536             | 25 721               | 815                        | 2,7                                              | 48,0                                             |
| Gyomaendrőd      | 732             | 17 736               | 2 847                      | 3,3                                              | 24,2                                             |
| Gyula            | 2 474           | 198 445              | 14 474                     | 3,9                                              | 80,2                                             |
| Mezőberény       | 20              | 1 818                | 31                         | 1,7                                              | 90,9                                             |
| Mezőhegyes       | 166             | 10 097               | 7 679                      | 4,4                                              | 60,8                                             |
| Mezőkovácsháza   | 22              | 2 737                | 16                         | 12,6                                             | 124,4                                            |
| <b>Orosháza</b>  | <b>904</b>      | <b>37 052</b>        | <b>3 875</b>               | <b>2,6</b>                                       | <b>41,0</b>                                      |
| Sarkad           | –               | –                    | –                          | –                                                | –                                                |
| Szarvas          | 582             | 22 522               | 973                        | 2,2                                              | 38,7                                             |
| Szeghalom        | 63              | 5 177                | 187                        | 2,5                                              | 82,2                                             |
| Tótkomlós        | 42              | 1 974                | 55                         | 3,2                                              | 47,0                                             |
| Vésztő           | –               | –                    | –                          | –                                                | –                                                |
| <b>Összesen</b>  | <b>7 110</b>    | <b>362 649</b>       | <b>40 032</b>              | <b>3,0</b>                                       | <b>51,0</b>                                      |

Forrás: KSH

A fenti táblázatból egyértelműen kiderül, hogy Orosháza a vendégéjszakák számát tekintve még a megyeszékhelyet is megelőzve kerül a megyei rangsor második helyére Gyula mögött. Szembeötlő ugyanakkor, hogy milyen kevés külföldi látogat és tölt el pár napot a városban. Sőt, az átlagos tartózkodási idő tekintetében (2,6 éjszaka) az egyébként nagyszerű adottságokkal rendelkező város még a megyei átlagtól (3 éjszaka) is elmarad.

Vizsgáljuk most meg, hogy hosszabb időtávban hogyan alakultak a város idegenforgalmi mutatói.

**8. ábra Orosháza turisztikai adatai**



Forrás: T-STAR alapján saját szerkesztés

Láthatjuk, hogy a településen, kereskedelmi szálláshelyeken töltött vendégéjszakák száma 1998 óta folyamatos növekedést mutat (1998: 10.158, 2006: 37.052), miközben a magán szállásadásban komoly visszaesésről beszélhetünk (1999-ben 15.516 vendégéj, 2006-ban 12.871 vendégéjszaka). Ugyanígy a vendégek száma is mintegy háromszorosára nőtt ezen időszak alatt a kereskedelmi szálláshelyeken (1998: 5.244 fő, 2006: 14.124 fő), míg a magán szálláshelyeken mintegy 80%-os bővülésről beszélhetünk (1999-ben 1.102 fő, 2006-ban 1.838 fő). Kiemelendő továbbá, hogy a vizsgált időszakban a magán szállásadás szállásférőhelyeinek száma komolyabb mértékben, 145-ről (1999) 304-re (2006) emelkedett, és hasonlóan komoly növekedés volt tapasztalható a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek számában is (az 1998-as 200-ról 2006-ban 904-re). A kereskedelmi- és a magán szállásadás adatait összevetve ugyanakkor az is látható, hogy a két kategória bővülési dinamikája igencsak eltérő, hiszen míg előbbi 4,5-szeresére nőtt 1998 és 2006 között, addig az utóbbi esetében csupán kétszeres növekedésről beszélhetünk 1999-től 2006-ig. Érdekes ugyanakkor, hogy míg a kereskedelmi szálláshelyeken átlagosan 2,6 vendégéjszakát töltöttek el (2006-os adat), addig a magánszálláshelyeken ez a szám 7 vendégéjszaka, mely utóbbi a megyei átlag több mint kétszerese (2006-ban Békés megyében magánszálláshelyen átlagosan 3,4 vendégéjszakát töltöttek el), miközben a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött éjszakák száma elmarad a megyei átlagtól (2006-ban 3 vendégéjszaka).

Tekintsük át röviden, hogy milyen programokat kínál az ideérkezőknek Orosháza.

A város központjától 3 kilométerre, természetvédelmi területen, a Gyopáros-tó partján található Gyopárosfürdő a Dél-alföldi Turizmusfejlesztési Stratégiában is kiemelt helyen szerepeltetett, három tóból álló tórendszer



1869-től vált közzismertté, mint gyógy hatású fürdő. A tavakat 85 ha rendezett park veszi körül. A nádövezte tópart és a nyugati oldalán kialakított 30 hektáros parkerdő pihentető sétahely. A Gyógyászati Központ a gyógyvíz gyógyerejére alapozva minden generáció igényeit kielégítő, teljes körű szakorvosi ellátást, fizio-, elektro- és balneoterápiás gyógykezeléseket biztosít. Orosháza üdülő negyedében, Gyopároson megnyílt az év minden napján nyitva tartó páratlan gazdagságú élményfürdő. 2004. májusától fogadja vendégeit a több mint 6000 négyzetméter alapterületen elhelyezkedő élményfürdő, ahol hét beltéri és kültéri élménymedence, benne csobbanók, masszázsszék, sodrófolyosók, vízágú csoportok, nyakzuhanyok, víz alatti masszázsszék, oldalbafúvásos hidromasszázsok, ülő- és fekvő masszázsszék, buzgárok, gejzírek, ellenáramlatok, nyolc hagyományos és különleges szauna, köztük fényterápia, aromakabin, danárium, gőzkabin, infrakabin, pezsgőmedence, jakuzzi, egy-egy adrenalin-szint-növelő zárt és nyitott csúszda, pihenőtér, és egyebek, a parkfürdőben uszoda, további felnőtt- és gyermekmedencék várják a vendégeket.

Az aktív sportok és a wellness szerelmesei mellett a kultúra rajongói is megtalálják Orosházán a kedvükre való szórakozást. Olyan múzeumokat és kiállítóhelyeket látogathatnak meg, mint például a Müller Miklós Kiállítóterem, a Szántó Kovács János Területi Múzeum, a Városi Képtár vagy a Vízellátás-történeti Gyűjtemény.

A városban színes programok, kulturális események várják az ideérkező látogatókat. 2007-ben került megrendezésre a VIII. Orosházi Nyári Kulturális Napok. A rendezvénysorozat bőséges kulturális kínálatában minden látogató megtalálja az érdeklődésének megfelelő programokat. A szabadtéri színházi előadások műsorán komoly- és könnyűzenei koncert, vígjáték, kabaréest, táncszínházi előadás, musical és nagyoperett szerepel. Fontos esemény a városban az évvégi koncert is. 2007-ben immár tizenkilencedik alkalommal rendezte meg az orosházi fúvószenekar nagysikerű szilveszteri hangversenyét.

A technika szerelmeseinek kínál csemegét az Orosházi Veteránjármű Találkozó és Horváth Károly Emlékverseny, melyet VII. Alkalommal rendeztek meg 2007-ben. A lovak kedvelői a 2007-ben megrendezett XXXVIII. Nemzetközi lóversenyt látogatták. Az évente visszatérő rendezvényen hazai és nemzetközi lovasok fogathajtó, ügető és galoppversenyeken indulnak, amelyek egy része 2002-től a Nemzetközi Lóverseny Kft. által kiírt hivatalos nemzetközi fogadásos verseny is. Területi díjugrató verseny. A versenyszámok közötti szünetekben kutyás, modellező, lovastorna- és mazsorett bemutatót láthatnak az ide látogató vendégek.

Orosháza számos színvonalas produkció „szülőhelye”. Ezek közül kiemelendő az immár 7 éve működő Bel-Canto énekegyüttes, vagy az országosan is kiemelkedő teljesítményt nyújtó Orosházi fúvószenekar.

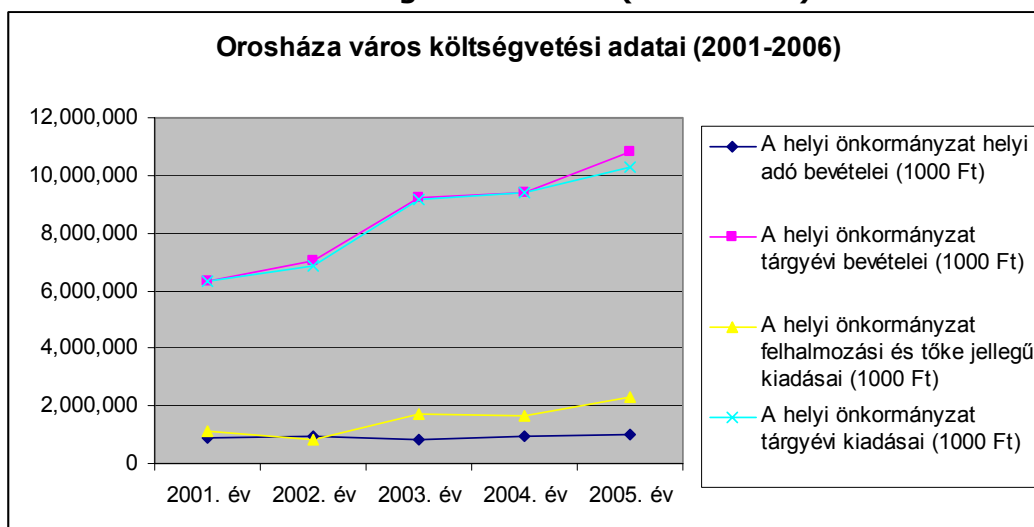
Gazdaságfejlesztés és befektetés ösztönzés témakörben rendszeresen szervez Orosházán programot az ITDH, illetve a Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara is. A város honlapján folyamatosan bemutatja az aktuális befektetési lehetőségeket, a helyi gazdasági szervezetek pedig komolyan fontolgatják olyan gazdaságfejlesztési eszközök alkalmazását, mint például a

klaszterek szervezése. Ezen a területen a városban komoly hagyományokkal rendelkező gépgyártó cégek járnak az élen. Hasonló módon kiemelt szerepet játszhat a környék turizmusának integrált fejlesztésében a Dél-alföldi Termál Klaszter, melynek a Gyopáros Gyógyfürdő Zrt. is tagja.

### **III.1.6. A város költségvetése**

A következő diagram a város főbb költségvetési mutatóit tartalmazza 2001 és 2005 között.

**9. ábra Orosháza város költségvetési adatai (2001-2006)**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

Egyértelműen látható, hogy a város éves bevételei és kiadásai egyaránt folyamatosan növekedtek 2001-től. Látható ugyanakkor az is, hogy a helyi adóbevételek kis mértékben ugyan, de szintén növekedtek.

Fenti diagramot egészíti ki a következő tábla, mely a város helyi iparűzési adóból származó bevételeit mutatja be.

**7. Táblázat Orosháza város helyi iparűzési adóból származó bevételei**

|                                           | 2004    | 2005    | 2006    |
|-------------------------------------------|---------|---------|---------|
| <b>Helyi iparűzési adó összege (e Ft)</b> | 853.484 | 917.304 | 984.830 |
| <b>Az összes adóbevétel százalékában</b>  | 79      | 79      | 80      |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

Egyértelműen látható, hogy miközben a helyi iparűzési adóból származó bevételek összességében nőttek, az ebből befolyó összeg az összes adóbevétel százalékában lényegében nem mutat növekedést.

A település 25 legnagyobb összegű helyi adót fizető gazdasági társasága a következő: AGRO-M ZRt. , Alföldi Kohászati és Gépipari ZRt. , Égáz-Dégáz Gázszolgáltató ZRt. , Béke Agrárszövetkezet, Betonút ZRt., Cerlux Kft., Doherty Hungary Kft., Egyesült Magyar Csomagolóüveg Kft., Green-Divízió Kft., Guardian Közép-Európai Kft., Guardian Magyarország Kft., Guardian Orosháza Kft., Hungarolift Kft., Hungarotel ZRt., Kereskedelmi és Hitelbank NyRt., Koncseg és Társa Kft., Linamar Hungary NyRt., MOL NyRt., OMV-Karsai ZRt., OROSházaGLAS Kft., OTP Bank NyRt., Raiffeisen Bank ZRt., Tesco Global ZRt., Uhrin Transzport Kft.

## III.2. Társadalom

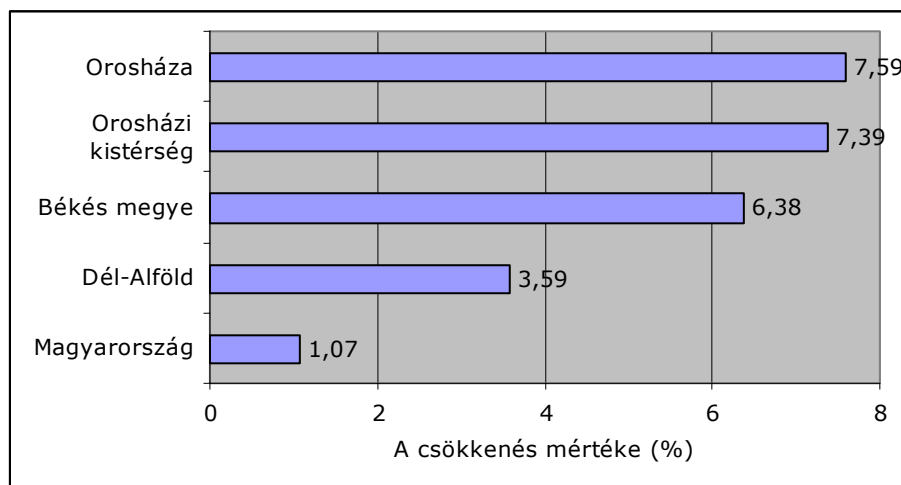
A következő fejezetben Orosháza városának jelentősebb társadalmi jellemzőit mutatjuk be, részletesen kitérve a legfőbb demográfiai adatokra, a képzettség-műveltség területére, feltérképezve a város lakosságának iskolai végzettségét. Foglalkozunk a munkanélküliség-foglalkoztatás rendkívül fontos és meghatározó problémájával, a lakosság egészségi állapotával és jövedelmi helyzetével.

### III.2.1. Demográfia

A település területe 20.222 ha (202 km<sup>2</sup>), lakónépessége 2006 decemberében 30.688 fő, amely a 2001-es népszámlálási adatokhoz képest mintegy 4,3%-os csökkenést mutat.

Amint azt az alábbi ábra egyértelműen szemlélteti, Magyarország lakossága az elmúlt 10 év során csökkenő tendenciát mutat. Jelentős különbség van azonban az ország, illetve a régió egyes területei között a fogyás mértékét tekintve. A Dél-Alföld népessége az elmúlt 10 év során nem egészen 3,6 %-kal csökkent. Békés megye esetében ugyanez a mutató már jóval erőteljesebb visszaesést jelez.

**10. ábra A lakónépesség csökkenése az 1997. évi adatokhoz képest**



Forrás: KSH T-STAR

Sajnos – ahogyan azt a fenti diagram is szemléletesen mutatja – kiemelendő az Orosházi kistérség (7,39%) és Orosháza városa (7,59%) a megyén belül, ahol a lakosság számának csökkenése jelentősen meghaladja a megyei és régiós szintet.

Az 2001-es év végi adatokhoz viszonyítva a városok népességének 2006 év végi alakulását, megállapítható, hogy a régión belül Békés megye helyzete a legkedvezőtlenebb. Az alábbi táblázatban a régió városainak lakosságát érintő változásokat mutatjuk be, a 2001-es és 2006-os adatokat hasonlítva össze.

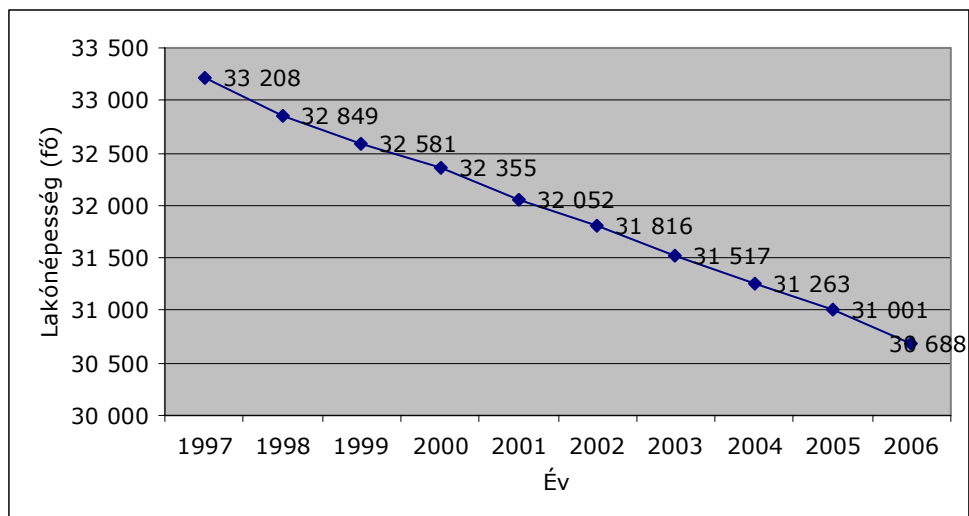
### 8. Táblázat Városok lakónépessége a Dél-Alföldön

|                                       | <b>Dél-Alföld<br/>(teljes lakosság)</b> | <b>Bács-Kiskun<br/>megye<br/>városai</b> | <b>Csongrád<br/>megye<br/>városai</b> | <b>Békés megye<br/>városai</b> | <b>Orosháza</b> |
|---------------------------------------|-----------------------------------------|------------------------------------------|---------------------------------------|--------------------------------|-----------------|
| Lakónépesség<br>2006.<br>december 31  | 1.342.231                               | 351.422                                  | 313.556                               | 271.782                        | 30.688          |
| Változása a<br>2001. év<br>végéhez, % | -2,3                                    | -1                                       | -0,9                                  | -3,7                           | -4,26%          |

Forrás: KSH

Az adatok ebben a megközelítésben is jól mutatják Békés hátrányát a régió másik két megyéjéhez képest. Míg Bács-Kiskun és Csongrád városai is 1% körüli népességcsökkenést szenvedtek el a vizsgált időszakban, addig Békés megye esetében a veszteség 3,7%. Ezt is meghaladja az Orosházát érintő visszaesés, amely 4,26%-os. Fontos megjegyezni, hogy Békés megye mind a 18 városában csökkent a lakónépesség (a megye lakosságának 71,1%-a a városokban él), Orosháza közöttük a 10. legjelentősebb veszteséget élte át az elmúlt időszakban.

### 11. ábra Orosháza város lakónépessége 1997-2006

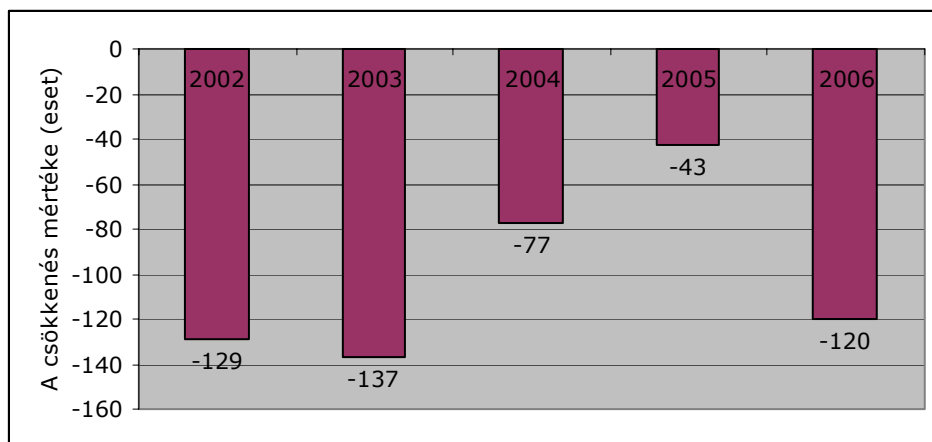


Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

A fenti diagram szemléletesen ábrázolja a város népességének az elmúlt 10 év során tapasztalható folyamatos, egyenletesnek mondható csökkenését.

A népesség csökkenésének okait vizsgálva először a belföldi vándorlási különbözet mutatóját elemezzük. Az 1.000 lakosra jutó odavándorlás és elvándorlás különbözete (-6,3) a megyén belül a városok között a középmezőnyben van (Szeghalom, mint a legkedvezőtlenebb helyzetben lévő Békés megyei város -15,8-as mutatóval rendelkezik). A megyében csak Békés, Gyomaendrőd és Gyula városában pozitív a vándorlási egyenleg. A békési városok kedvezőtlen mutatói jelzik számunkra, hogy a települések – köztük Orosháza – népességmegtartó ereje is gyengül.

### 12. ábra Vándorlási egyenleg Orosházán 2002-2006

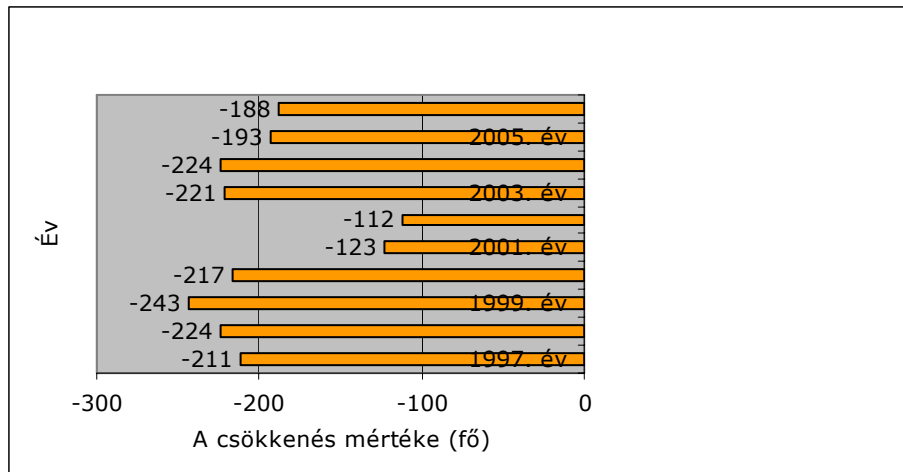


KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

A fenti ábra az elmúlt 5 év vándorlási különbözeti adatait mutatja be. A mért értékek alapján kijelenthetjük, hogy a lakosság számának csökkenését részben a népesség elvándorlása okozza. A 2004-2005-ös javulást hozó esztendőket követően 2006-ban ismét 100 fölé emelkedett az elvándorlásból adódó népességcsökkenés értéke.

Tovább vizsgálva a fogyás okait, a természetes szaporodás/fogyás adatait analizálva azt állapíthatjuk meg, hogy az elmúlt 10 év mindegyikében negatív volt a város mérlege. Az egyes években a születések és halálozások számától függően a számított értékek változnak, azonban többnyire -200 fő körüliek. 2001-2002-ben tapasztalhatunk jelentős eltérést a fent leírt tendenciától, ebben a két évben a fogyás szerényebb mértékű volt, mintegy fele a korábban és később tapasztaltaknak (e két évben több gyermek született).

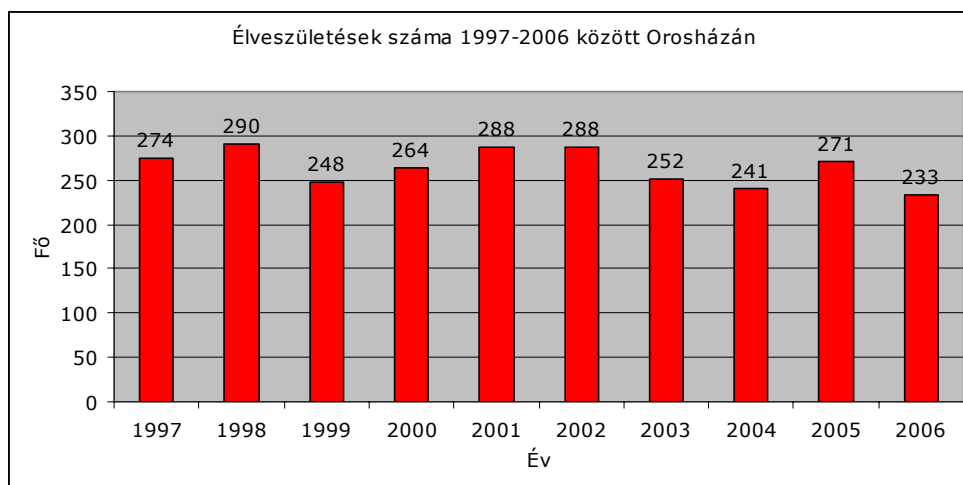
**13. ábra Természetes szaporodás/fogyás Orosházán 1997-2006 között**



KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

A gyermekszületéseket közelebbről is megvizsgálva azt láthatjuk, hogy Orosházán 1997-ben 274, 1998-ban 290, 2001-2002-ben 288 élve születést jegyeztek fel. 2003 és 2004-ben visszaesést tapasztalhatunk, majd a 2005. év ismét javulást hozott. 2006-ban a vizsgált időszak legalacsonyabb értékét mérték, ebben az évben 233 gyermek született a városban. Ez az 1998-as – legmagasabb – értékhez képest mintegy 20%-os különbséget, csökkenést mutat.

**14. ábra Élve születések száma 1997-2006 között Orosházán**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

A helyi népesség kormegoszlását a 2001. évi népszámlálás, valamint – a megyei szintet tekintve – a 2005. évi mikrocenzus vizsgálat eredményeinek felhasználásával elemezzük. A regionális adatokkal összevetve látható, hogy 2001-ben a város 1,3%-kal kisebb arányú 0-14 éves korú lakossággal rendelkezik, mint a régió, a regionális átlagnál 0,5%-kal magasabb a 15-59

éves korosztályba tartozó lakosság és 0,8%-kal magasabb a 60 évesnél idősebb lakosság aránya. A regionális adatokkal való összevetés tehát kisebb mértékű eltolódást mutat az idősebb korosztályok javára.

A két időszak felmérései alapján ugyancsak megállapíthatjuk, hogy Békés megye népességének korösszetétele az eltelt négy éves periódus alatt is jelentősen változott. A legszembetűnőbb változás (7.257 fős, 1,5%-os csökkenés) a 0-14 éves korosztály esetén figyelhető meg, amely mellett a 60 évnél idősebb korcsoportba tartozók arányának növekedése (1.059 fő, 0,79%) is megerősíti: a megye lakossága öregszik.

#### **9. Táblázat A népesség összevont korcsoportok szerint**

| <b>Terület,<br/>igazgatási rang</b>  | <b>Összesen</b> | <b>0-14</b> | <b>15-59</b> | <b>60-</b> |
|--------------------------------------|-----------------|-------------|--------------|------------|
| <b>Dél-alföldi régió, 2001</b>       | 1.377.652       | 229.201     | 855.694      | 292.757    |
| <b>Százalékos megoszlás</b>          | 100%            | 16,64%      | 62,11%       | 21,25%     |
| <b>Békés megye, 2001</b>             | 397.791         | 66.564      | 242.102      | 89.125     |
| <b>Százalékos megoszlás</b>          | 100%            | 16,73%      | 60,86%       | 22,40%     |
| <b>Békés megye Mikrocenzus, 2005</b> | 388.847         | 59.307      | 239.356      | 90.184     |
| <b>Százalékos megoszlás</b>          | 100%            | 15,25%      | 61,56%       | 23,19%     |
| <b>Bács-Kiskun megye (fő), 2001</b>  | 546.517         | 93.687      | 338.963      | 113.867    |
| <b>Százalékos megoszlás</b>          | 100%            | 17,14%      | 62,02%       | 20,84%     |
| <b>Orosháza városa (fő), 2001</b>    | 31.764          | 4.876       | 19.898       | 6.990      |
| <b>Százalékos megoszlás</b>          | 100%            | 15,35%      | 62,64%       | 22,01%     |
| <b>Szeghalom városa (fő), 2001</b>   | 10.198          | 1.942       | 6.441        | 1.815      |
| <b>Százalékos megoszlás</b>          | 100%            | 19,04%      | 63,16%       | 17,80%     |
| <b>Békéscsaba (fő), 2001</b>         | 67.968          | 10.509      | 43.673       | 13.786     |
| <b>Százalékos megoszlás</b>          | 100%            | 15,46%      | 64,26%       | 20,28%     |

Forrás: KSH adatok alapján szerkesztett táblázat

A jelentősebb méretű és lakosságú megyeszékhellyel, valamint egy kisebb kistérségi központtal történt összehasonlítás alapján megállapíthatjuk, hogy a két város közül Orosháza lakosságának korszerkezete inkább Békéscsabaéra hasonlít. Szeghalom jelentősen nagyobb arányú (19,04%) 0-14 éves korosztályba tartozó fiatal lakossággal rendelkezik Orosházánál



(15,35%), az aktív korosztályba tartozók arányát tekintve nem beszélhetünk jelentős különbségről, a 60 évesnél idősebbek arányát összehasonlítva pedig azt láthatjuk, hogy Orosházán (22,01%) 3,2%-kal magasabb az arányuk, mint a másik kistérség központi településén. A Békéscsabával történő összevetés jóval kisebb differenciákat mutat: a 0-14 éves korosztályba tartozók aránya gyakorlatilag megegyezik (0,1% eltérés), az aktív korosztályba tartozók aránya csak 1,6%-kal marad el a megyeszékhelytől, míg az idősebbek jelenléte 1,7%-kal nagyobb Orosházán, mint a megyeszékhely településén.

Fontos megjegyezni, hogy a gyermekszületésben egyértelműen csökkenő tendencia jellemző Orosházán: míg 1998-ban még 290, 2003-ban 252, 2004-ben már csak 241 élve születést jegyeztek fel. A 2005-ös emelkedést követően 2006-ra a további visszaesést követően ez a szám 233-ra csökkent, amely a vizsgált időszakra vonatkozóan mintegy 20%-os csökkenést mutat.

*Mindent összevetve tehát kijelenthető, hogy a település lakossága folyamatosan csökken. A csökkenésben komoly szerepet játszik a természetes fogyás, valamint az elvándorlás.*

A demográfiai elemzésből csupán a nemzetiségi hovatartozás van hátra. A 2001-es népszámlálás során a nemzetiség, a kulturális értékhez, hagyományhoz kötődés, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben beszélt nyelv válaszlehetőségek legalább egyike szerint sorolták be a lakosságot az egyes nemzetiségi csoportokba. Ez alapján megállapítható, hogy Orosházán a 31.764 fős lakosságból 547 fő (1,1%) sorolható a „hazai kisebbséghez tartozó” kategóriába. Ezen belül a legjelentősebb létszámmal képviselt kisebbség a cigány (294 fő), ezt követi a szlovák (92 fő), majd a német (86 fő). Az ukrán, román és lengyel kisebbséghez tartozók száma nem haladja meg a 10 főt a KSH felmérések szerint.

### **III.2.2. Foglalkoztatottság-munkanélküliség**

Fontosnak tartjuk előzetesen megemlíteni, hogy a két, munkaerő-piaci helyzetjelentéssel kapcsolatosan hivatalos felmérést készítő szervezet, az Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSZ), illetve a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) eltérő módszertan és terminológia alapján dolgozik. Az ÁFSZ munkaügyi központjai, kirendeltségei jelenleg használt terminológiája alapján regisztrált, nyilvántartott álláskereső munkanélküli az a személy, aki

- a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és
- oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és
- öregségi nyugdíjra nem jogosult, és
- az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő jogviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és
- elhelyezkedése érdekében az állami foglalkoztatási szervvel együttműködik, és akit

- az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.

Mindez tehát azt feltételezi, hogy a regisztrált, nyilvántartott álláskereső megjelenjen a munkaügyi központban és emellett a fenti feltételeknek is megfeleljen.

A Központi Statisztikai Hivatal ettől eltérő megközelítést és adatgyűjtési módszert alkalmaz, folyamatos munkaerő-felmérésekkel térképezi fel a foglalkoztatottsági helyzetet. Terminológiájukban munkanélküli az a személy, aki nem dolgozik; nincs munkája, de keresi azt; munkára kész állapotban van.

Fentiek következtében a két adattípus összehasonlítása nem lehetséges. Minthogy a nemzetközileg is használt és elfogadott terminológiát a KSH alkalmazza, jelen munka is alapvetően az ő adatállományukra hivatkozik. Röviden kitérünk ugyanakkor az ÁFSZ által készített elemzés eredményeire is.

A Központi Statisztikai Hivatal munkaerő-felmérése alapján a 2006. évre vonatkozóan az alábbiakban néhány fontos országos, regionális és megyei adatot hasonlítottunk össze. (A munkaerő-felmérés reprezentatív felmérésen alapul, a 15-74 éves népességre vonatkozik.)

Minthogy Békés megye foglalkoztatási szempontból közismerten komoly hátrányban van mind a régió, mind az országon belül, első lépésként fontosnak tartjuk, hogy Orosháza munkaerő-piaci helyzetének bemutatását megelőzően regionális és megyei kitekintést is tegyünk. Mindenekelőtt ki kell emelni, hogy a Dél-alföldi régió valamennyi itt vizsgált mutató tekintetében Észak-Magyarországot és Észak-Alföldet követően a harmadik legkedvezőtlenebb helyzetű régió (a Dél-dunántúli régióval többnyire azonos szinten) az országon belül.

## **9. Táblázat Gazdasági aktivitás, foglalkoztatottság, 2006**

| <b>Megnevezés</b>                        | <b>Békés megye</b> | <b>Bács-Kiskun megye</b> | <b>Csongrád megye</b> | <b>Dél-Alföld</b> | <b>Ország</b> |
|------------------------------------------|--------------------|--------------------------|-----------------------|-------------------|---------------|
| Foglalkoztatott, ezer fő                 | 130,9              | 196,2                    | 163,8                 | 490,9             | 3.930,1       |
| Munkanélküli, ezer fő                    | 11,1               | 20,4                     | 10,3                  | 41,8              | 316,8         |
| Gazdaságilag nem aktív népesség, ezer fő | 151,5              | 193,7                    | 150,5                 | 495,7             | 3.474,9       |
| Aktivitási arány, %                      | 48,4               | 52,8                     | 53,6                  | 51,8              | 55,0          |
| Foglalkoztatási arány, %                 | 44,6               | 47,8                     | 50,5                  | 47,7              | 50,9          |
| Munkanélküliségi ráta, %                 | 7,8                | 9,4                      | 5,9                   | 7,8               | 7,5           |
| Alkalmazásban álló                       | 95.428             | 145.312                  | 122.481               | 363.221           | 3.231.439     |

Forrás: KSH

A fenti táblázat adatai alapján – kiemelve fenti mutatók közül az aktivitási arányt (mely a gazdaságilag aktív népességet – azaz a foglalkoztatottak és munkanélküliek összességét – viszonyítja a munkavállalási korú népességhez) – megállapítható, hogy Békés jelentősen rosszabb helyzetben

van a régió másik két megyéjénél. Az aktivitási arány a 2005-ben mérthez képest (48,1 %) némi javulást mutat.

Amint az előbbi táblázat adataiból látszik, Békés megye a gazdasági aktivitás terén elmarad a régiós és megyei átlagoktól. A foglalkoztatási arány is a megye elmaradását tükrözi: a mért értékek több mint 3%-os elmaradást mutatnak Bács-Kiskun megyéhez képest, és mintegy 6%-ost Csongrádhoz képest. Mindemellett itt is elmondható, hogy a 2005-ös adatokhoz képest (44,06%) minimális javulás tapasztalható.

A munkanélküliséget vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a KSH felmérése szerint Békés helyzete valamivel kedvezőbb, mint Bács-Kiskun megyéé. A munkanélküliségi ráta a 2005-ben mért 8,43%-hoz képest 0,6%-kal csökkent, ugyanakkor Bács-Kiskun esetében közel 1%-os emelkedésről számolhatunk be. Csongrád megyében 1,6%-kal javult a munkanélküliségi ráta.

A 2001. évi KSH népszámlálás adatai szerint Orosháza városában a 15-64 éves népességében belül a foglalkoztatottak aránya 46,6% volt, a város egész területére vonatkoztatva.

A nyilvántartott álláskereső (a Foglalkoztatási Hivatal adatgyűjtése) kistérségi szinten vizsgált, munkavállalási korú népességben belül mért arányát tekintve láthatjuk, hogy az Orosházi kistérségnél a megye 8 kistérsége közül csak három esetében tapasztalhatunk kedvezőbb helyzetet: a Békéscsabai, a Gyulai és a Szarvasi kistérségekben, s ugyanez igaz a tartós, 180 napnál régebben állást keresők arányára is. Az álláskereső számához viszonyítva a 180 napnál régebben állást keresők számát kiemelendő a magas, 44-53% közötti arány, amely azt mutatja, hogy a munkaügyi központok sem tudtak segíteni az állást keresőkön az esetek közel felében.

#### **10. Táblázat Foglalkoztatottak, nyilvántartott álláskereső**

| <b>Kistérség</b> | <b>A nyilvántartott álláskereső</b>                              | <b>A 180 napon túl nyilvántartott álláskereső</b>       |      | <b>A pályakezdők</b> |
|------------------|------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|------|----------------------|
|                  | <b>aránya a munkavállalási korú állandó népességből, %, 2006</b> | <b>aránya a nyilvántartott álláskeresőkből, %, 2006</b> |      |                      |
| Békéscsabai      | 6,8                                                              | 3,0                                                     | 44,3 | 9,6                  |
| Békési           | 10,0                                                             | 4,5                                                     | 44,9 | 10,1                 |
| Gyulai           | 6,2                                                              | 2,8                                                     | 44,9 | 10,6                 |
| Mezőkovácsházi   | 13,6                                                             | 7,2                                                     | 53,0 | 7,8                  |
| Orosházi         | 6,9                                                              | 3,1                                                     | 45,1 | 8,9                  |
| Sarkadi          | 13,4                                                             | 6,6                                                     | 49,2 | 8,2                  |
| Szarvasi         | 6,2                                                              | 2,5                                                     | 39,9 | 9,9                  |
| Szeghalmi        | 11,5                                                             | 5,3                                                     | 46,1 | 8,0                  |
| <b>Összesen</b>  | 8,9                                                              | 4,1                                                     | 46,5 | 9,0                  |

Forrás: KSH

Átfogó és szemléletes képet nyújt az alábbi táblázat a Békés megyei városi jogállású települések munkaerő-piaci helyzetéről.

A nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességben belül igen nagy szórást mutat az egyes településeket vizsgálva. A legalacsonyabb – és egyben legoptimálisabb – értéket Gyulán jegyezték fel (4,2%), míg a legmagasabb érték (14,9%) Battonya városához kapcsolódik. Orosháza 6,4%-os értékével a negyedik legalacsonyabb értékkel rendelkező város, azaz a megyén belül a viszonylag kedvezőbb helyzetű települések közé sorolható. A legtöbb itt bemutatott várossal kapcsolatban elmondható, hogy álláskeresői között magas arányban vannak a 180 napon túl nyilvántartottak, ez az arány Orosháza esetében 46,0%, amely megegyezik a megyei átlaggal.

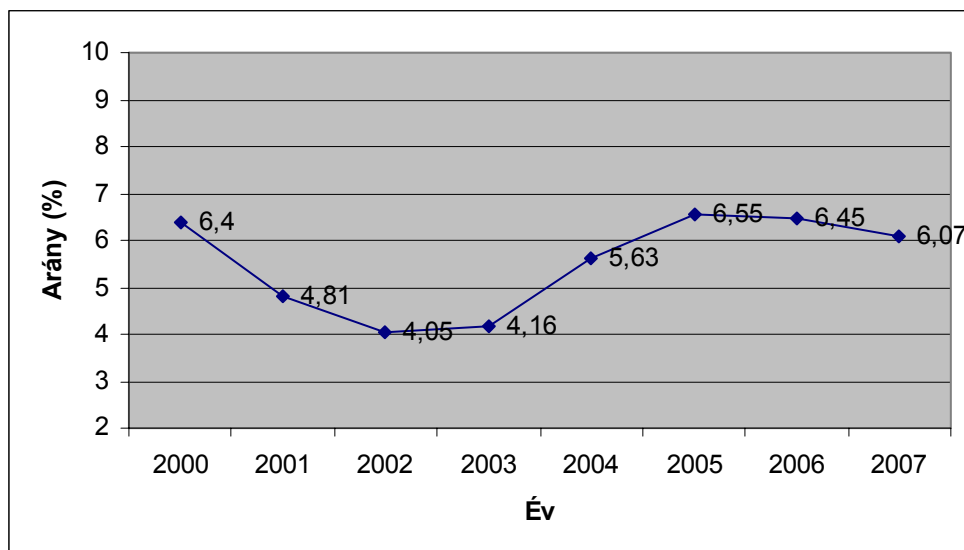
**11. Táblázat Nyilvántartott álláskereső, 2006**

| Város           | A nyilvántartott álláskereső                | A 180 napon túl nyilvántartott álláskereső | A 180 napon túl nyilvántartott álláskereső | Szellemi foglalkozásúak                    | Pályakez-dők |
|-----------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------|--------------------------------------------|--------------------------------------------|--------------|
|                 | aránya a munkavállalási korú népességből, % |                                            |                                            | aránya a nyilvántartott álláskeresőkből, % |              |
| Békéscsaba      | 6,3                                         | 2,7                                        | 43,4                                       | 31,5                                       | 9,4          |
| Battonya        | 14,9                                        | 8,9                                        | 59,7                                       | 11,1                                       | 10,3         |
| Békés           | 11,5                                        | 6,4                                        | 55,5                                       | 14,5                                       | 10,9         |
| Csorvás         | 7,6                                         | 3,6                                        | 47,1                                       | 15,0                                       | 9,9          |
| Dévaványa       | 7,0                                         | 2,1                                        | 29,5                                       | 11,7                                       | 7,4          |
| Elek            | 14,1                                        | 7,0                                        | 49,5                                       | 9,9                                        | 12,6         |
| Füzesgyarmat    | 13,9                                        | 7,8                                        | 56,1                                       | 12,3                                       | 7,2          |
| Gyomaendrőd     | 8,8                                         | 2,7                                        | 30,2                                       | 15,8                                       | 8,6          |
| Gyula           | 4,2                                         | 1,5                                        | 36,8                                       | 31,3                                       | 9,7          |
| Mezőberény      | 9,0                                         | 3,8                                        | 42,5                                       | 15,2                                       | 10,7         |
| Mezőhegyes      | 8,3                                         | 3,9                                        | 47,4                                       | 15,3                                       | 6,5          |
| Mezőkovácsháza  | 9,0                                         | 4,5                                        | 50,2                                       | 17,3                                       | 7,9          |
| <b>Orosháza</b> | <b>6,4</b>                                  | <b>3,0</b>                                 | <b>46,0</b>                                | <b>21,9</b>                                | <b>8,9</b>   |
| Sarkad          | 8,6                                         | 4,4                                        | 51,7                                       | 13,3                                       | 12,6         |
| Szarvas         | 5,8                                         | 2,4                                        | 41,9                                       | 22,2                                       | 11,1         |
| Szeghalom       | 11,7                                        | 5,6                                        | 48,3                                       | 11,3                                       | 8,3          |
| Tótkomlós       | 7,7                                         | 3,8                                        | 50,2                                       | 19,6                                       | 9,0          |
| Vésztő          | 13,2                                        | 6,0                                        | 45,7                                       | 9,1                                        | 9,9          |
| <b>Összesen</b> | <b>7,9</b>                                  | <b>3,6</b>                                 | <b>46,0</b>                                | <b>19,2</b>                                | <b>9,6</b>   |

Forrás: KSH

Orosháza városában az álláskeresők száma 2000-2002 között folyamatosan csökkent, ezt követően szerény mértékű emelkedés következett be, s a 2002-es legalacsonyabb értékről folyamatosan emelkedni kezdett a feljegyzett érték. A 2005-ben mért legmagasabb 6,55%-os arányt követően kedvezően változott a munkakeresők aránya a városban, azonban az álláskeresők aránya még 2007 novemberében is meghaladta a 6%-ot is, ugyanekkor a megyei érték 8,82 % volt.

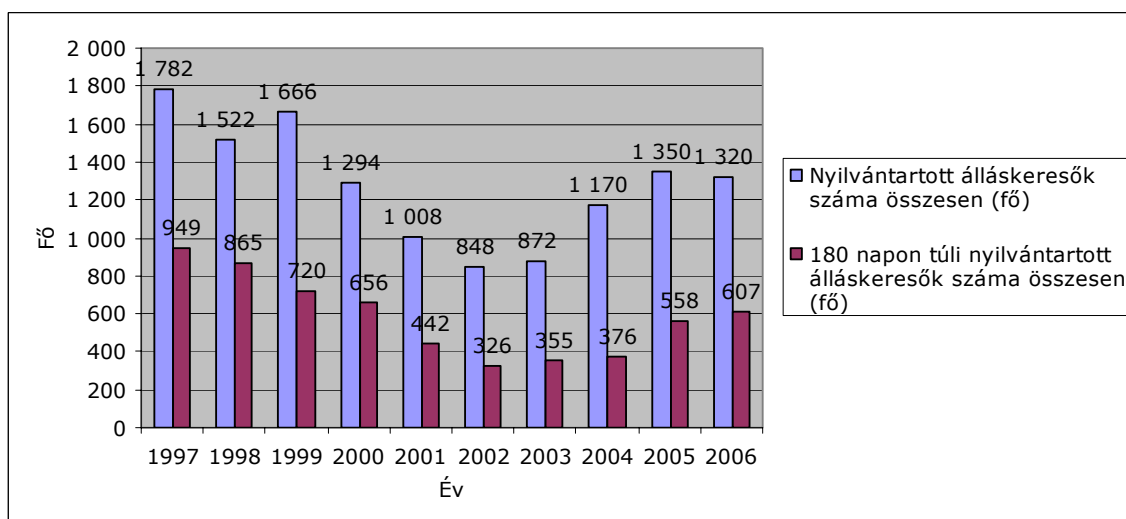
**15. ábra Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népesség %-ában (Orosháza város)**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

A nyilvántartott álláskeresők száma a fenti időszak során – tükrözve a megjelenített arányokat is – 1997-ben volt a legmagasabb 1.782 fő), 2002-ben a legalacsonyabb (848 fő), 2002-t követően folyamatosan emelkedett, 2005-re 1350 főre nőtt, majd 2006-ban ismét kisebb mértékben csökkent.

**16. ábra Nyilvántartott álláskeresők száma 1997-2006 között**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

Összesítésként fontos kiemelni, hogy foglalkoztatási szempontból Orosháza városa megyei viszonylatban a kisebb hátrányokkal rendelkező települések közé sorolható (a 18 város közül 3 rendelkezik jobb mutatókkal). Az elemzett

adatok azt mutatják, hogy a településen az elmúlt két év során csökkent a munkanélküliség. Mindezek ellenére a település egyik kiemelt fontosságú problémája továbbra is a munkahelyteremtés kell, hogy legyen, felzárkóztatva a várost a régió gazdaságilag legerősebb városaihoz.

### **III.2.3. A népesség iskolai végzettsége**

A lakosság iskolai végzettségét kistérségi, megyei, régiós és országos összehasonlításban mutatja be az alábbi táblázat, a megfelelő korúak százalékában jelenítve meg az értékeket. A nemekre vonatkozóan az összevont adatok kerültek bemutatásra.

**12. Táblázat A népesség iskolai végzettsége (2001. évi népszámlálás, %)**

|                          | <b>általános iskola első<br/>évfolyamát sem<br/>végezte el<br/>(10-X éves)</b> | <b>legalább általános<br/>iskola 8. évfolyam<br/>15-X éves</b> | <b>legalább<br/>középiskolai<br/>érettségivel<br/>18-X éves</b> | <b>egyetem,<br/>főiskola stb.<br/>oklevéllel<br/>25-X éves</b> |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| Orosháza                 | 0,3                                                                            | 88,7                                                           | 34,4                                                            | 9,6                                                            |
| Orosházi<br>kistérség    | 0,3                                                                            | 86,0                                                           | 27,8                                                            | 7,0                                                            |
| Békés<br>megye           | 0,6                                                                            | 85,4                                                           | 30,1                                                            | 8,1                                                            |
| Bács-<br>Kiskun<br>megye | 0,8                                                                            | 85,8                                                           | 28,9                                                            | 9,0                                                            |
| Csongrád<br>megye        | 0,4                                                                            | 89,4                                                           | 38,6                                                            | 12,5                                                           |
| Régió                    | 0,6                                                                            | 86,8                                                           | 32,3                                                            | 9,8                                                            |
| Ország                   | 0,7                                                                            | 88,8                                                           | 38,2                                                            | 12,6                                                           |

Forrás: KSH adatok alapján szerkesztett táblázat

A Dél-alföldi régió megyéit hasonlítva össze egyértelműen kiderül, hogy Békés szerényebb mutatókkal rendelkezik a régió másik két megyéjénél a diplomások arányát tekintve, ugyanakkor valamivel kedvezőbb a kép, ha az érettségizettek megfelelő korú népességhez viszonyított arányát vizsgáljuk: itt Békés valamivel több, mint 1%-kal megelőzi Bács-Kiskun megyét. Az iskolázatlanok jelenléte a régió megyéiben nagyon alacsony arányú, emellett a legalább általános iskolai végzettséget felmutatók aránya mindenütt meghaladja a 85%-ot. Csongrád megye az itt bemutatott valamennyi kategóriában kedvezőbb képet mutat Békés és Bács-Kiskun megyénél.

Az Orosházi kistérség az iskolázatlan lakosság és a legalább általános iskolai végzettséget felmutatók arányát tekintve jobb mutatókkal rendelkezik, mint Békés megye, a középiskolai, illetve felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát vizsgálva pedig a megyei adatokhoz közelítő értékeket láthatunk.

Orosháza városa a kistérségi összképnél jelentősen kedvezőbb képet mutat, kiemelkedik a többi település közül: a kistérségi székhely lakosainak több mint harmada (34,4%) érettségivel rendelkezik, közel 10%-uk pedig diplomás.

A KSH népszámlálási eredményei azt mutatják, hogy a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 26,8% volt

2001-ben. Ez alapján megállapíthatjuk, hogy a munkaképes korú népesség több mint negyede nem rendelkezett sem szakképesítéssel, sem az általános iskolánál magasabb végzettséget nyújtó egyéb végzettséggel. Ez az érték magasnak mondható, s egyben azt is mutatja számunkra, hogy a lakosság jelentős részének elhelyezkedési esélyei kedvezőtlenek az alacsony iskolai végzettség, valamint a szakképesítés hiánya miatt.

Összességében elmondható, hogy a megye, illetve a kistérség vonatkozásában Orosháza a jobb képzettségi mutatókkal rendelkező települések közé sorolható. Ugyanakkor az is egyértelmű, hogy a régió erősebb városaihoz képest jelenleg jelentősebb elmaradás mutatható ki, elég, ha csak a diplomás lakosság arányát nézzük, amely Békéscsabán 14,5%, Gyulán 13,4%, Szarvason 12,3%, Szegeden 20,7%, Kecskeméten 16,8% volt 2001-ben.

### **III.2.4. Egészségi állapot**

A demográfiai fejezetben már foglalkoztunk a városban tapasztalható gyermekszületések csökkenésével, s megállapítottuk, hogy a népességfogyás egyik legjelentősebb mozgatója az alacsony születésszám, az egyszerű reprodukciót sem biztosító termékenységi szint.

A népességfogyás másik fő előidézője az elöregedő népesség emelkedő halálozása. A Dél-Alföldön 2003-ban 19.300 személy halt meg, a nyers halálozási arányszám az egész országban a legmagasabb volt ekkor, amely az utóbbi néhány év mérséklődése után ismét emelkedik. Békés megye esetében ki kell emelnünk, hogy 2006-ban itt volt a legmagasabb az 1.000 lakosra jutó halálozás száma.

A lakosság egészségi állapotának jellemzésekor számos tényezőt lehet vizsgálni, a halálozási adatok feldolgozása egy speciális nézőpontot képvisel. A halál bekövetkezte egy folyamat végét jelenti, visszatekintve e pontból lehet következtetni az egészségi állapotban lejátszódó folyamatokra. Az alábbiakban a legjellemzőbb halálokokról ejtünk néhány szót, alapvetően regionális és megyei szintű adatokra hivatkozva.

A halálokok közül ki kell emelnünk a keringési rendszer betegségeit: az ÁNTSZ által 2003-ban készített elemzés<sup>1</sup> alapján megállapítható, hogy a halandóság 50%-át meghaladóan részesednek a halálokok közül a keringési rendszer betegségei. A Dél-alföldi régióban a férfiak keringési betegségben való elhalálozásának relatív kockázata magasabb az országosnál, trendje emelkedő. Az agyérbetegségek okozta halálozást vizsgálva megjegyzendő, hogy a régió kedvezőtlenebb besorolását a kimagaslóan magas Békés megyei többlethalálozás idézi elő. „Az agyérbetegségek okozta halálozást a 0-64 éves korosztályban a fejlett országokban, több mint két évtizede elkerülhetőnek tekintik” – emeli ki az idézett elemzés.

A második legjelentősebb halálökként a daganatos betegségeket lehet megnevezni, amelyek következtében 2003-ban a Dél-alföldi régióban

---

<sup>1</sup> Dél-Alföldi Regionális Népegészségügyi Jelentés, 2005



annyian haltak meg, mint ahány újszülött látta meg a napvilágot Bács-Kiskun megyében.

A daganatos halálozások csoportosítása a daganat kialakulásának helye, az elsődleges támadási pont alapján történik. E szerint a daganatos halálozás leggyakrabban, az esetek 23%-ában, a légzőrendszer, ezen belül is a tüdő és a légcső daganatos megbetegedésének következménye.

A születéskor várható élettartam tekintetében Csíte András és Németh Nándor elemzését vettük alapul<sup>2</sup>. A magyar születéskor várható átlagos élettartam jelentősen elmarad a hasonló társadalmi-gazdasági fejlettségű országokétól. Bár, a nők esetében a nyolcvanas évek végétől, a férfiaknál a kilencvenes évek második felétől megindult a várható élettartam országos átlagának emelkedése, ez azonban nem jelenti egyelőre az európai, illetve közép-kelet európai „élmezőnyhöz” történő felzárkózást az életminőség e fontos indikátora tekintetében. Jelentős különbségek találhatók e mutatókkal kapcsolatban a nők és férfiak közt, valamint az egyes országokon belül is. A térségi különbségeket elsősorban a gazdasági fejlettség és az iskolázottság különbségei határozzák meg. Magyarország viszonylatában elmondható, hogy az iskolázottabb, gazdaságilag fejlettebb térségekben a várható élettartam meghaladja a lemaradó térségekéit. A különbségek nemcsak az ország megyéi, de a megyei kistérségek között is szembetűnőek.

Az alábbi táblázat Békés megye kistérségeinek adatait tartalmazza:

#### **14. Táblázat Születéskor várható élettartam, 2005**

|                | <b>Férfiak</b> | <b>Nők</b> | <b>Teljes népesség</b> |
|----------------|----------------|------------|------------------------|
| Békéscsabai    | 70,69          | 78,40      | 74,76                  |
| Békési         | 69,17          | 77,90      | 73,68                  |
| Gyulai         | 69,68          | 76,99      | 73,49                  |
| Mezőkovácsházi | 66,94          | 77,29      | 72,29                  |
| Orosházi       | 69,17          | 76,89      | 73,16                  |
| Sarkadi        | 69,27          | 77,90      | 73,66                  |
| Szarvasi       | 69,58          | 78,51      | 74,17                  |
| Szeghalmi      | 68,06          | 77,29      | 72,70                  |

Forrás: KSH

A táblázat adatai jól szemléltetik a fentebb jelzett területi differenciákat. Orosháza és környéke tekintetében elmondható, hogy a megyében a Mezőkovácsházi és Szeghalmi kistérség rendelkezik kedvezőtlenebb adatokkal teljes népességre és a férfiakra vonatkozóan. A nők esetében kedvezőtlenebb a kép: a mezőkovácsháziával egyező értékek magasabbak a gyulai és orosházi kistérségekben várható élettartamoknál.

<sup>2</sup> Csíte András Németh Nándor: A születéskor várható élettartam kistérségi egyenlőtlenségei az ezredforduló Magyarországon (In: Kormányzás, Közpénzügyek, Szabályozás, II. évfolyam (2007/2. szám)

### ***III.2.5. A lakosság jövedelmi helyzete***

A 2001. évi népszámlálási adatok alapján megállapíthatjuk, hogy Orosháza városában a korábban már jelzett foglalkoztatási problémák a családok, háztartások szintjén is problémát jelentenek. A „foglalkoztatott nélküli háztartások aránya” az egész városra vetített adatok alapján 42,0%. A felmérés során foglalkoztatottnak minősült minden 15 éves és idősebb személy, aki az eszmei időpontot megelőző héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendszeres foglalkozásától (pl. betegség miatti távollét vagy fizetett, illetve fizetés nélküli szabadság miatt) csak átmenetileg volt távol. Ha figyelembe vesszük e feltételeket, valamint azt, hogy jövedelmet biztosító munkának számít annak jogi kereteitől függetlenül minden olyan tevékenység, amely pénzjövedelmet vagy természetbeni juttatást biztosít, akkor a fenti 40%-ot meghaladó arány mindenképpen magasnak mondható. Összehasonlítva azonban a megye további városainak adatait, azt láthatjuk, hogy Orosháza relatíve kedvező mutatókkal rendelkezik: csak a megyeszékhelyen (38,8%), Gyulán (39,24%), és Szeghalmon (40,9%) mértek kedvezőbb értéket, a többi városban rosszabb a helyzet. Mindössze egy-két példát emelve ki: Battonya: 61,62%, Dévaványa, Elek, Füzesgyarmat és Sarkad: 50% feletti értékek.

Ugyancsak sokatmondó adatként érdemes elemezni a „rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányát az aktívkorúakon belül” mutatót. A népszámlálási kérdőív azon aktív korúakat sorolta e csoportba, akik a népszámlálás személyi kérdőívének a 13. kérdésére nem jelölték meg a 10-es választ.<sup>3</sup>

Orosházán a 15-59 évesek száma 2001-ben 19.884 fő volt, a teljes lakosság 62,6%-a. Az adatok azt tanúsítják, hogy a foglalkoztatottak valóban ezen aktív népességből kerülnek ki, az idősebb korosztályon belüli foglalkoztatottak aránya igen alacsony. A városban e korcsoporton belül az emberek 54,1%-a foglalkoztatottnak számított 2001-ben, míg 43,6%-a nem rendelkezett rendszeres munkajövedelemmel, azaz nem volt foglalkoztatott. Ugyanez az arány a megyén belül található Szeghalom esetén 45,9%, Békéscsabán 41,66%, míg Sarkadon 53,88% volt 7 évvel ezelőtt.

*A leírtak alapján kijelenthetjük, hogy az orosházi családok és háztartások jövedelmi helyzete - Békés megye többi városával történt összehasonlítás alapján - nem tartozik a legrosszabbak közé.*

---

<sup>3</sup> A 13. kérdés így hangzott: megélhetését mi biztosítja? A 10-es válasz a következő volt: dolgozik, jövedelmet biztosító tevékenységet végez.

### ***III.3. Környezet***

#### ***III.3.1. Épített és természeti környezet***

Az orosházi képviselő-testület rendeletet fogadott el a helyi építészeti és természeti értékek védelméről. Orosházán 80 helyi egyedi védettségű épületet, és 10 helyi védettségű természeti értéket listáztak. A rendeletalkotó nyolcvan helyi egyedi védelmű épületet határozott meg. Ezek között nádfedeles, napsugaras, paraszt-barokk, polgári-barokk épületek szerepelnek. Ugyancsak védettséget élvez több orosházi iskola, malom és víztorony, valamint a katolikus és református templom is.

Orosháza határában található a Kardoskúti Fehér - tó, mely a Körös - Maros Nemzeti Park része. A 488 hektáros szikes vízivilág hazánk egyik legértékesebb madárrezervátuma. A sziki legelőn természetes életkörülmények között él az ősi magyar rackanyáj és a szürkemarha gulya, mely szintén védett. A közeli nagytatársánci ősgyep igazi ritkaság: az utolsó jégkorszakot követő felmelegedés növényvilága maradt meg itt, egyedülálló növénytársulásban. A városkörnyéki tanyák ma romantikus szálláshelyek, a fejlődő falusi turizmus lovaglási és vadászati lehetőségeket kínál. A város, a hajdani legnagyobb magyar falu, ma már Európa szerte ismert. A régi Orosháza és Szentetornya között - ma már belterületen - található a Gyopárosi tó, a város országosan ismert természeti nevezetessége. A tavat már a XVIII. század végi, II. József korabeli térkép is névvel jelöli. Elnevezését valószínűleg a partjain egykor bőven nyíló gyopár virágról kaphatta. Noha a tó jelenlegi állapotában fürdőzésre nem alkalmas, a környék – az időközben megvalósult fürdőberuházásnak köszönhetően – az aktív pihenés megfelelő terepe.

A Rágyánszki Arborétum alapítója Rágyánszki János (1908-1973) kertész, aki gyulamezei faiskolájából 1952-ben telepítette ide meglevő állománya értékesebb részét. Ma özvegye és fia vezetése alatt működik az arborétum, amely a budapesti ELTE dendrológiai megfigyelőállomása is. Növényei tudományos kutatási célokat szolgálnak. A 3 hektár területen fekvő, örökzöldekben és fenyőkben számottevő gyűjtemény jelenleg kb. 3000 egyedszámot képvisel. Kiemelkedő a mamutfenyő- és a cédrusállomány, amely alkalmazkodott a hazai klímához. Sok ritkaság mellett az országban egyedüli fenyőpéldány a chilei araucaria.

A város központjában áll az egyetlen műemlék, a késő barokk stílusú evangélikus templom. 1777-1830 között épült, oltára előtt őrzik a városalapítók által Zombáról magukkal hozott harangot. Fennmaradt néhány parasztkorok és népi építészeti stílusban épült "napsugaras" faormú ház is. A Táncsics Gimnázium előtti téren található a Történelmi Emlékpark, Szervátiusz Tibor alkotása, mely a városalapítás 250. évfordulójára készült el. A köztéri szobrok, emlékművek, emléktáblák a várostörténet jelentős alakjainak, eseményeinek állítanak emléket, számuk megközelíti a százat.

A Szabadság téren áll Kossuth Lajos szobra, melyet 1904-ben Horvay János készített. A szobor restaurálását 2002-ben, a Kossuth-emlékév alkalmából Rajki László, orosházi származású szobrászművész végezte. Az I. világháború áldozatainak állít emléket Pásztor János: Hősök szobra című ötalakos szoborkompozíciója, mely a környék legszebb világháborús emlékműve. A magyar millennium tiszteletére 2000-ben új szoborral gazdagodott a város. Szent István félalakos szobrát szintén Rajki László szobrászművész, a város díszpolgára alkotta. Ugyancsak az ő munkája a Kossuth-emlékév alkalmából 2002-ben felavatott "Fáklya" című köztéri szobor is, a Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény előtti parkban. Rajki József: Petőfi Sándor című mellszobra a Kossuth utcán, a Petőfi Művelődési Központ főbejárata előtt kapott helyet. Táncsics Mihály emlékét őrzi a Történelmi Emlékpark melletti sétányon Antal Károly egész alakos Táncsics szobra. Az Eötvös József Általános Iskola előtti téren Kiss István: Eötvös József című szobra az iskola névadójának állít emléket.

### **III.3.2. Lakásállomány**

A városi, illetve kistérségi szinten rögzített folyamatokat a következő táblázatok foglalják össze.

#### **13. Táblázat Lakásállomány az orosházi kistérségben (1997-2006)**

|          | <b>Lakásállomány alakulása az orosházi kistérségben (db)</b> |
|----------|--------------------------------------------------------------|
| 1997. év | 28,137                                                       |
| 1998. év | 28,142                                                       |
| 1999. év | 28,154                                                       |
| 2000. év | n.a                                                          |
| 2001. év | 27,921                                                       |
| 2002. év | 27,929                                                       |
| 2003. év | 27,945                                                       |
| 2004. év | 28,047                                                       |
| 2005. év | 28,121                                                       |
| 2006. év | 28,189                                                       |

Forrás: KSH T-STAR

Amint az a fenti táblázatból is jól látható, az elmúlt egy évtizedben összességében stagnált a lakásállomány mértéke az orosházi kistérségben. Ha a számok mögé nézünk, ugyanakkor láthatjuk azt is, hogy az új évezred első éveiben kimutatható visszaesés következett be a lakások számában, és az 1997-es értékeket csupán 2005-2006-ra sikerült újra reprodukálni.

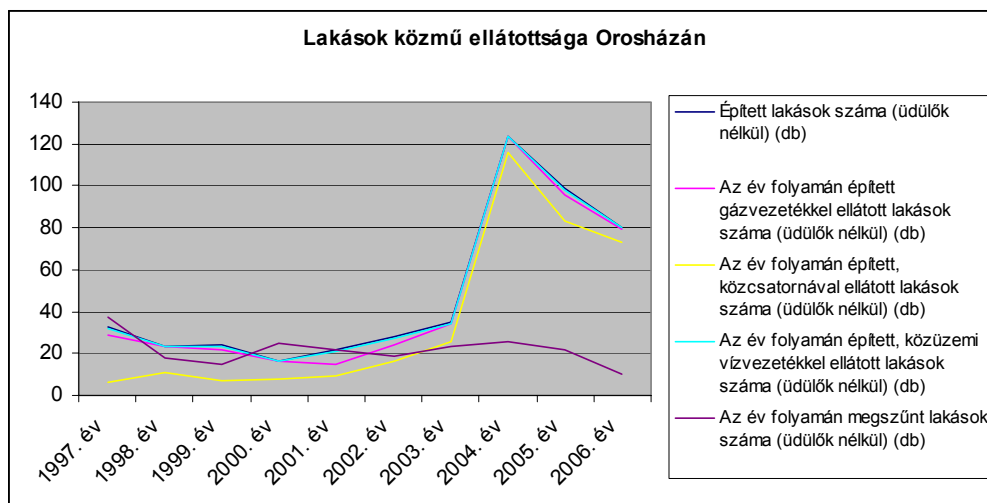
**14. Táblázat Lakásállomány Orosházán (1997-2006)**

|          | <b>Lakásállomány alakulása<br/>Orosházán (db)</b> |
|----------|---------------------------------------------------|
| 1997. év | 13,780                                            |
| 1998. év | 13,785                                            |
| 1999. év | 13,794                                            |
| 2000. év | n.a                                               |
| 2001. év | 13,773                                            |
| 2002. év | 13,782                                            |
| 2003. év | 13,794                                            |
| 2004. év | 13,892                                            |
| 2005. év | 13,969                                            |
| 2006. év | 14,039                                            |

Forrás: KSH T-STAR

A fenti táblázatból látható, hogy a kistérséghez hasonlóan (még ha kisebb mértékben is) Orosházán is tapasztalható volt a lakásállományban bekövetkező csökkenő tendencia, illetve a bővülés lassulása. A 2006-os esztendőre ugyanakkor összességében mintegy 2-3%-os növekedés következett be a lakásállományban az 1997-es évhez képest.

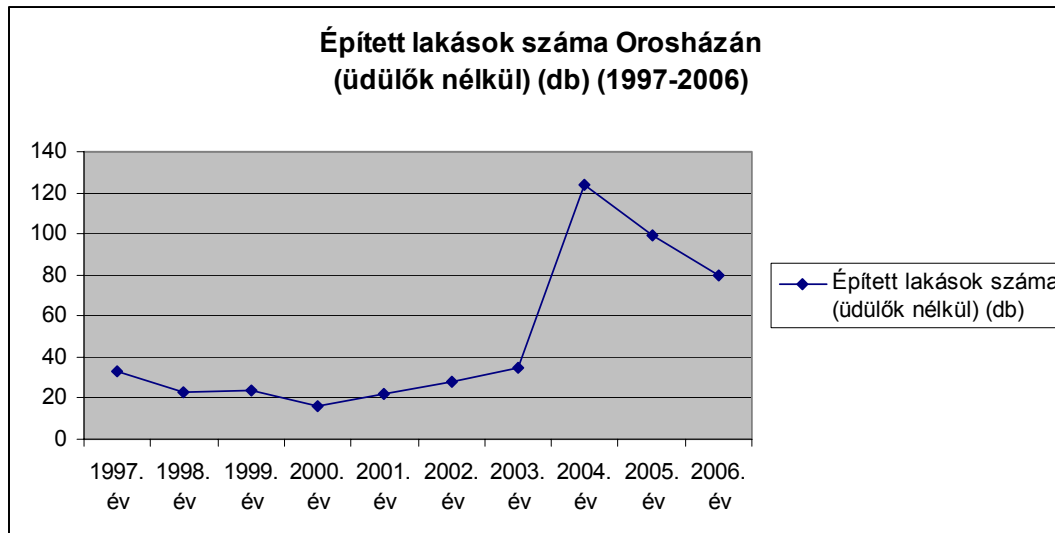
**17. ábra Lakások közmű ellátottsága Orosházán (1997-2006)**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

Látható, hogy miközben az épített lakások számában komoly bővülés volt tapasztalható, addig a megszűnt lakások száma az évtized második felében komoly csökkenésnek indult. Tekintsük át ezeket az összefüggéseket most részletekbe menően.

### 18. ábra Épített lakások száma Orosházán (1997-2006)



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

A fenti táblázatokkal összhangban ez a diagram is tükrözi a lakásállomány alakulásában mutatkozó tendenciákat.

Amint a fenti diagramból is látható, az épített lakások száma a városban 2003-2004-ben emelkedett a legjelentősebb mértékben. Ekkor éves szinten 35, illetve 124 lakás épült. Ezután lanyhult a településen az építési kedv, és 2006-ban már csupán 80 lakást adtak át Orosházán. A megszűnt lakások számában komoly csökkenés volt tapasztalható, hiszen míg 1997-ben éves szinten 37 lakás szűnt meg, addig 2004-ben 26, 2006-ban pedig már csupán 10.

### III.3.3. Települési infrastruktúra ellátottság

#### 15. Táblázat Ivó-, és szennyvíz hálózat az orosházi kistérségben (1997-2006)

|          | Közüemi<br>ívóvízvezeték-<br>hálózat<br>hossza (km) | Közüemi<br>ívóvízvezeték<br>hálózatba<br>bekapcsolt<br>lakások<br>száma (db) | Közüemi<br>szennyvízcsatorna-<br>hálózat hossza<br>(km) | Közcsatorna<br>hálózatba bekapcsolt<br>lakások száma (db) |
|----------|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| 1997. év | 491.4                                               | 23,419                                                                       | 39.2                                                    | 4,894                                                     |
| 1998. év | 491.4                                               | 23,829                                                                       | 53.2                                                    | 5,104                                                     |
| 1999. év | 493.5                                               | 23,834                                                                       | 88.1                                                    | 5,585                                                     |
| 2000. év | 494.8                                               | 23,932                                                                       | 111.6                                                   | 6,198                                                     |
| 2001. év | 498.2                                               | 23,934                                                                       | 112.4                                                   | 6,749                                                     |
| 2002. év | 517.2                                               | 24,042                                                                       | 109.7                                                   | 7,049                                                     |
| 2003. év | 522.5                                               | 24,068                                                                       | 109.7                                                   | 7,223                                                     |
| 2004. év | 522.2                                               | 24,224                                                                       | 120.8                                                   | 7,881                                                     |
| 2005. év | 522.2                                               | 24,232                                                                       | 142.4                                                   | 10,295                                                    |

|          |       |        |       |       |
|----------|-------|--------|-------|-------|
| 2006. év | 524.9 | 24,390 | 151.1 | 9,736 |
|----------|-------|--------|-------|-------|

Forrás: T-STAR

Látható a táblázatból, hogy a kistérségben komoly közmű fejlesztések zajlottak az új évezred első éveiben. Az ivóvíz hálózat hossza mintegy 6%-kal bővült, a hálózatra kapcsolt lakások száma pedig évről évre nőtt, 1997 és 2006 között mintegy 4%-kal. Ugyanez mondható el a szennyvízhálózat fejlesztéséről illetve a közcsatorna hálózatra kötött lakó ingatlanok számának alakulásáról is. Ez utóbbi érték növekedése ugyanakkor igen markáns, hiszen a bővülés 1997-2006 között 50%-os. E folyamat megyei szinten is kimutatható, melynek eredményeként Békés megyében a közcsatorna hálózatba bekötött lakások aránya 2006-ra elérte a 46%-ot, és ezzel megközelítette a 47%-os regionális mutatót (országos szinten ez az arány 67,4%).

Az orosházi ivóvízvezeték hálózat jelenlegi méretét a 2002 és 2004 között végrehajtott fejlesztések során érte el, így az most 244,6 kilométer hosszú. A kistérség egészében a közüzemi ivóvízvezeték hálózat hossza meghaladja az 520 kilométert.

2006-ban Orosházán a fogyasztási helyek száma 15.904 db volt. Gázhálózatba kapcsolt lakások száma 2006-ban 11.167 db volt. 2006-ban Orosházán a lakásállomány 83,1%-a volt háztartási vezetékes gázfogyasztó.

Az Orosházán egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 15,8 m<sup>2</sup> volt 2006-ban, ami messze elmarad a 26,9 m<sup>2</sup>-es megyei átlagtól, ráadásul e kevés zöldterület minősége is kívánalmakat hagy maga után. Ugyancsak komoly problémát jelent a pormentesített utak hiánya.

2006-ban az orosházi kistérségben 222 távbeszélő fővonal jutott ezer lakosra, ami kevéssel marad csak el a megyei átlagtól (229 db fővonal/ezer fő). Ugyanakkor a kistérség lakásainak 48,8%-a volt rákötve kábeltelevíziós hálózatra, ami jelentős mértékben meghaladja a megyei átlagot. Orosházán azonban ez az adat jelentős mértékben elmarad a megyeitől, hiszen a városban 2006-ban csupán a lakásállomány 35,6%-ában volt kábeltelevíziós bekötés (ugyanaz az adat Gyulán például 63,4%, de Szeghalmon is több mint 40%). A város legfontosabb internet szolgáltatója a T-Online Magyarország Kft. Szolgáltatásai között a kábeltelevízió-, az internet-, valamint a kábeltelefon hálózatra való rákötés szerepel. A városban a távbeszélő fővonalak száma 1.000 lakosra 2006-ban 258 db volt, ami kismértékben, de meghaladja a megyei értéket (243 db). A település a három nagy mobil szolgáltató hálózata által jól lefedett. Orosházán 2006-ban összesen 810 db ISDN vonal működött. Ez a megye városaiban nyilvántartott ISDN vonalak 15%-át, a megyeieknek (5.552 db 2006-ban) pedig 14,5 %-át jelenti.

2006-ban Orosházán a lakások 91,4%-a volt bevonva a rendszeres szilárd hulladékgyűjtésbe. Az elszállított szilárd hulladék mennyiségére vonatkozóan

a T-STAR 2006-os adatot közöl, ekkor 10.657 tonna települési szilárdhulladékot szállítottak el.



### **III.4. Közzolgáltatások**

Az alábbi fejezetben a humán közzolgáltatások helyzetét mutatjuk be, egyrészt regionális, megyei és kistérségi, másrészt hosszabb időbeli kitekintést is téve, a rendelkezésre álló adatoknak megfelelően.

#### **III.4.1. Oktatás-nevelés**

Az óvodák és általános iskolák működésével kapcsolatos adatokat 2001-2006 közötti periódusra vonatkozóan elemezzük.

Amint a táblázat adataiból kiderül, régiós szinten az elmúlt 6 év során mintegy 5%-kal csökkent az óvodai feladat ellátási helyek, valamint a férőhelyek száma. Ez a csökkenés követi az óvodába beíratott gyermekek számának visszaesését is, amely közel 7%-os a Dél-Alföldön.

Békés megye helyzetét vizsgálva azt láthatjuk, hogy az óvodába beíratott gyermekek száma jelentősebb mértékben, mintegy 10%-kal csökkent 2001 és 2006 között. A férőhelyek száma 5,3%-os csökkenést mutat, ez azonban nem követi teljes mértékben a gyerekek számában bekövetkezett visszaesést. Az óvodák kihasználtsága 2006-ban 91%-os volt.

Az Orosházi kistérség esetében az óvodába beíratott gyerekek számának ingadozása minimálisnak mondható. Míg 2001-ben 2.021-en jártak óvodába (ez a legmagasabb érték a vizsgált időszakban) 2006-ban 1.983-an, amely mindössze 2%-os különbség. Minthogy a férőhelyek száma is változott, a kihasználtság kistérségi szinten magas maradt (90,7%).

Orosháza városában a kistérségi adatokhoz hasonló tendenciát tapasztalhatunk. Az óvodába beíratott gyerekek száma a 6 év alatt minimálisan ingadozott (934 és 963 fő között). Az elmúlt évek gyerekszám emelkedésének megfelelően gyarapodott a férőhelyek száma is, alkalmazkodva a változásokhoz. 2006-ban az intézmények kihasználtsága 94,6%-os, amely optimálisnak tekinthető (2001-ben az intézmények még 6,3%-os mértékben túlterheltek voltak). A vizsgált időszakban a feladatellátási helyek száma kistérségi és városi szinten is stabil volt (27, illetve 12).

#### **16. Táblázat Óvodák és általános iskolák**

| <b>Év</b>                                        | <b>Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)</b> | <b>Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)</b> | <b>Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)</b> | <b>Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógy-pedagógiai oktatással) (db)</b> | <b>Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)</b> |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Dél-Alföld (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád)</b> |                                                                                     |                                                                         |                                                                               |                                                                                          |                                                                                                      |
| 2001                                             | 640                                                                                 | 48 801                                                                  | 45 970                                                                        | 512                                                                                      | 129 780                                                                                              |
| 2002                                             | 636                                                                                 | 49 138                                                                  | 44 066                                                                        | 496                                                                                      | 126 805                                                                                              |
| 2003                                             | 626                                                                                 | 47 796                                                                  | 42 740                                                                        | 489                                                                                      | 123 698                                                                                              |

## Orosháza Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

|                           |     |        |        |     |         |
|---------------------------|-----|--------|--------|-----|---------|
| 2004                      | 618 | 46 916 | 42 721 | 477 | 119 257 |
| 2005                      | 606 | 46 236 | 43 236 | 471 | 114 991 |
| 2006                      | 606 | 46 238 | 42 722 | 466 | 110 018 |
| <b>Békés megye</b>        |     |        |        |     |         |
| 2001                      | 198 | 13 780 | 13 210 | 167 | 37 403  |
| 2002                      | 198 | 13 977 | 12 772 | 162 | 36 022  |
| 2003                      | 195 | 13 499 | 12 303 | 159 | 35 042  |
| 2004                      | 188 | 13 032 | 11 982 | 154 | 33 706  |
| 2005                      | 185 | 13 032 | 12 352 | 152 | 32 369  |
| 2006                      | 184 | 13 047 | 11 897 | 149 | 31 140  |
| <b>Orosházi kistérség</b> |     |        |        |     |         |
| 2001                      | 27  | 2 054  | 2 021  | 24  | 5 664   |
| 2002                      | 27  | 2 196  | 1 998  | 22  | 5 461   |
| 2003                      | 27  | 2 162  | 1 931  | 21  | 5 329   |
| 2004                      | 27  | 2 131  | 1 940  | 21  | 5 165   |
| 2005                      | 27  | 2 146  | 1 948  | 20  | 5 012   |
| 2006                      | 27  | 2 184  | 1 983  | 20  | 4 816   |
| <b>Orosháza város</b>     |     |        |        |     |         |
| 2001                      | 12  | 896    | 953    | 10  | 2 775   |
| 2002                      | 12  | 994    | 945    | 10  | 2 660   |
| 2003                      | 12  | 973    | 934    | 9   | 2 605   |
| 2004                      | 12  | 954    | 934    | 9   | 2 507   |
| 2005                      | 12  | 969    | 940    | 8   | 2 427   |
| 2006                      | 12  | 1017   | 963    | 8   | 2 336   |

Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett táblázat

Az általános iskolák (feladat ellátási helyek), valamint a tanulók számának alakulása kedvezőtlenebb az óvodák esetében tapasztaltakhoz képest. Régiós szinten az intézmények száma mintegy 9%-kal, a tanulók száma több mint 15%-kal csökkent 2001 és 2006 között.

Békés megye esetében a csökkenés mindkét esetben jelentősebb, 10,8%-os, illetve – a tanulók esetében – 16,8%-os.

Az Orosházi kistérségben azt tapasztalhatjuk, hogy az általános iskolai feladat ellátási helyek száma a vizsgált időszakban folyamatosan csökkent, a 2001. évi 24-ről 2006-ra 20-ra esett vissza. A tanulók száma is jelentősen csökkent, 5.664 főről 4.816 főre esett vissza, ami 15%-os különbség.

Orosháza városában az általános iskolai feladat ellátási helyek száma 10-ről 8-ra csökkent, a tanulók száma közel 16%-kal megfogyatkozott 2006-ra a 2001-es értékhez képest.

A Dél-alföldi régióban a középiskolai feladat ellátási helyek (gimnáziumok és szakközépiskolák együttesen) száma jelentősen – 15,2%-kal – emelkedett a 2001-2006 közötti időszakban. Míg azonban a szakközépiskolák esetében az emelkedés mindössze 3%-ra tehető, addig a gimnáziumoknál a növekedés 31%-os. A tanulók száma is jelentős mértékben nőtt a középfokú oktatásban a vizsgált időszakban, összességében 7%-kal. A tanulói létszám emelkedés azonban hangsúlyosabban jelentkezik a gimnáziumok esetében (9,6%), mint a szakközépiskolákban (5%).

A régiós tendenciák megmutatkoznak a megyei adatok szintjén is, annyi különbséggel, hogy a gimnáziumi feladat ellátási helyek esetén megmutatkozó 23%-os bővüléssel szemben itt már a szakközépiskolák háttérbe szorulásának lehetünk tanúi (8,4%-os csökkenés) Békés megyében. Míg tehát a gimnáziumok köre 7 feladatellátási hellyel (30-ról 37-re) bővült, a szakközépiskolai feladatellátási helyek száma 36-ról 33-ra csökkent 2001 és 2006 között. A középiskolákban tanulók száma összességében 8,3%-kal emelkedett a megyében, ez a növekmény azonban sokkal erőteljesebben jelentkezik a gimnáziumok esetében (12,6%), mint a szakközépiskoláknál (4,6%).

Az Orosházi kistérséget tanulmányozva azt tapasztalhatjuk, hogy a korábbi 3-ról 2006-ban 7-re nőtt a gimnáziumi feladat ellátási helyek száma, ugyanakkor a szakközépiskolai feladatellátási helyek száma 2-ről 3-ra emelkedett. A középiskolai tanulók száma kistérségi szinten 20%-kal lett több 2006-ra a 2001-es adathoz képest, az emelkedés folyamatosnak tekinthető. A szakközépiskolákban a létszám 15,7%-kal, a gimnáziumokban ennél is jelentősebb mértékben (23,3%-kal) nőtt.

Orosháza városában a középiskolai intézmények vonatkozásában is változásról számolhatunk be, a kistérségi székhelyen 2 gimnáziumi és 1 szakközépiskolai feladat ellátási hellyel gyarapodott a közoktatás a vizsgált időszakban.

### **17. Táblázat Középiskolák és felsőfokú oktatási intézmények**

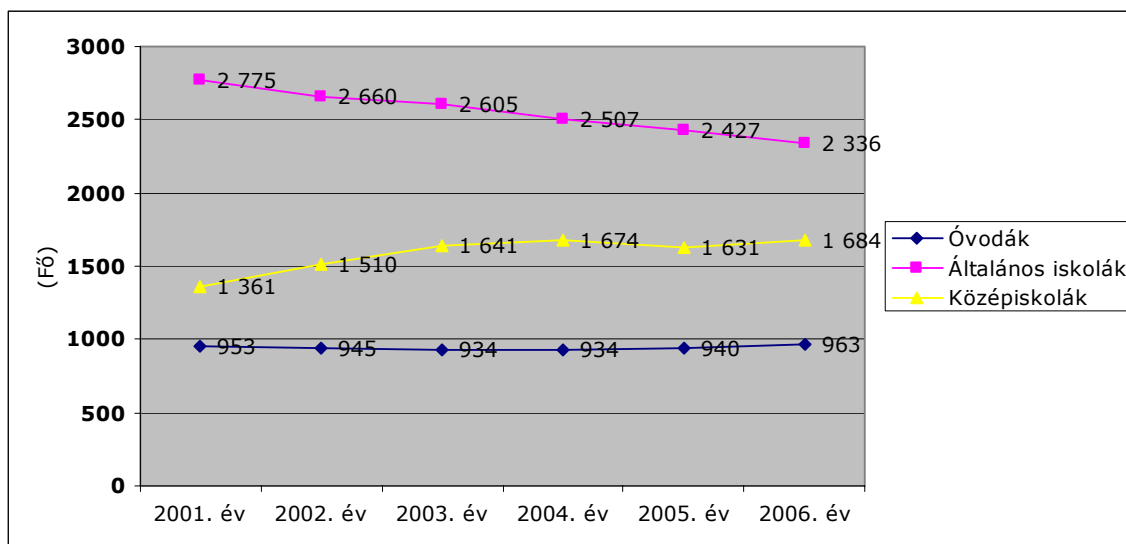
| <b>Év</b>                                        | <b>Gimnáziumi feladatellátási helyek száma (db)</b> | <b>Szakközépiskolai feladatellátási helyek száma (db)</b> | <b>Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat- és nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)</b> | <b>Nappali tagozatos egyetemi és főiskolai szintű képzésben résztvevő hallgatók száma (kihelyezett tagozatok szerint) (fő)</b> |
|--------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Dél-Alföld (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád)</b> |                                                     |                                                           |                                                                                                                                    |                                                                                                                                |
| 2001                                             | 89                                                  | 128                                                       | 55 895                                                                                                                             | 21 416                                                                                                                         |
| 2002                                             | 93                                                  | 122                                                       | 56 893                                                                                                                             | 22 807                                                                                                                         |
| 2003                                             | 97                                                  | 118                                                       | 58 297                                                                                                                             | 23 637                                                                                                                         |
| 2004                                             | 98                                                  | 124                                                       | 58 872                                                                                                                             | 24 123                                                                                                                         |
| 2005                                             | 99                                                  | 125                                                       | 59 382                                                                                                                             | 24 353                                                                                                                         |
| 2006                                             | 117                                                 | 133                                                       | 59 789                                                                                                                             | 24 949                                                                                                                         |
| Változás 2001-2006                               | +31%                                                | +3%                                                       | +7%                                                                                                                                | +16,5%                                                                                                                         |
| <b>Békés megye</b>                               |                                                     |                                                           |                                                                                                                                    |                                                                                                                                |
| 2001                                             | 30                                                  | 36                                                        | 15 800                                                                                                                             | 2 113                                                                                                                          |
| 2002                                             | 31                                                  | 34                                                        | 16 377                                                                                                                             | 2 196                                                                                                                          |
| 2003                                             | 32                                                  | 34                                                        | 16 651                                                                                                                             | 2 257                                                                                                                          |
| 2004                                             | 29                                                  | 34                                                        | 16 797                                                                                                                             | 2 344                                                                                                                          |
| 2005                                             | 29                                                  | 32                                                        | 16 838                                                                                                                             | 2 273                                                                                                                          |
| 2006                                             | 37                                                  | 33                                                        | 17 120                                                                                                                             | 2 261                                                                                                                          |
| Változás                                         | +23%                                                | -8,4%                                                     | +8,3%                                                                                                                              | +7%                                                                                                                            |

| Orosházi kistérség |   |   |       |
|--------------------|---|---|-------|
| 2001               | 3 | 2 | 1 480 |
| 2002               | 3 | 2 | 1 614 |
| 2003               | 3 | 2 | 1 745 |
| 2004               | 3 | 2 | 1 779 |
| 2005               | 3 | 2 | 1 733 |
| 2006               | 7 | 3 | 1 781 |
| Orosháza város     |   |   |       |
| 2001               | 2 | 2 | 1 361 |
| 2002               | 2 | 2 | 1 510 |
| 2003               | 2 | 2 | 1 641 |
| 2004               | 2 | 2 | 1 674 |
| 2005               | 2 | 2 | 1 631 |
| 2006               | 4 | 3 | 1 684 |

Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett táblázat

A táblázat adataiból láthatjuk, hogy a középiskolai tanulók létszáma összességében 23,7%-kal emelkedett a városban, 1.361-ről 1.684 főre. A növekedés egyaránt érintette a szakközépiskolákat (15,7%), s még jelentősebb mértékben a gimnáziumokat (29,9%). A növekedés egyenletes volt, egy év kivételével (2005). Bár a KSH adatokban nem jelenik meg, a városban működik felsőoktatási intézmény kihelyezett tagozata, melyről a későbbiekben még ejtünk szót.

**19. ábra Az óvodák, általános iskolák és középiskolák gyermek-, illetve tanuló létszámának változása Orosházán 2001-2006 között**



Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett diagram

Összességében elmondható, hogy Orosháza városában az óvodába járó gyerekek és az általános iskolai tanulók száma jelentősen (16%-kal) csökkent, míg a középiskolai tanulók létszáma ennél is nagyobb mértékben

(23,7%-kal), emelkedett 2001 és 2006 között. Az adatokból egyértelműen kiderül, hogy a gimnáziumok több tanulót vonzanak, mint a szakközépiskolák: a legkisebb különbség 2004-ben 132 fő, míg a legnagyobb 2006-ban 306 fő volt a gimnáziumok javára.

Békés megyében az elmúlt évek során 7%-kal emelkedett a nappali tagozatos egyetemi és főiskolai szintű képzésben résztvevő hallgatók száma. Ez a változás jelentős ugyan, de messze elmarad a régiós 16,5%-os előre lépéséhez képest.

Orosháza városában működik a székesfehérvári Kodolányi János Főiskola Orosházi Oktatási Központja, amely a 2004/2005-ös tanévtől indít felsőfokú szakképzést a városban. A képzés a felsőoktatási tanulmányok első lépcsőfoka. Az intézményben felsőfokú szakképzés, valamint Idegenforgalmi Szakmenedzser Szak képzése folyik. A KSH T-STAR adatbázisa nem tartalmaz vonatkozó hallgatói adatokat.

### **18. Táblázat Oktatási intézmények Orosházán**

| <b>Intézmény típusa</b>         | <b>Intézmény megnevezése</b>      | <b>Tanulói létszám (2005/2006)</b> | <b>Tanulói létszám (2006/2007)</b> | <b>Intézményi kihasználtság (2007)</b> |
|---------------------------------|-----------------------------------|------------------------------------|------------------------------------|----------------------------------------|
| Főiskola                        | Kodolányi János Főiskola          | na                                 | Na                                 | na                                     |
| Gimnázium és Szakközépiskola    | Táncsics Mihály Gimnázium         | 998*                               | 1.017*                             | 990*                                   |
| Középfokú Közoktatási Intézmény | Kossuth Lajos „Mezgé”             | 867*                               | 821*                               | 842*                                   |
| Egyesített Általános Iskola     | Orosháza Város Általános Iskolája | 2.145*                             | 2.088*                             | 1.984*                                 |
| Ügyviteli szakiskola            |                                   | 72*                                | 68*                                | 68*                                    |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

A következőkben részletesen bemutatjuk az intézményrendszert, és röviden összefoglaljuk a jellemző tendenciákat:

#### *Táncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskola*

1948-ban, az államosítást követően létrejött az állami általános gimnázium, mely Táncsics Mihály nevét vette fel. 1951-1955 között felépült a gimnázium mai épülete. Az 1960-as években a képzés szakközépiskolai osztályokkal bővült. 1998 óta az iskolában a szakképzés a Világbank programja szerint folyik. Az intézmény a régió legnagyobb középiskolájává nőtte ki magát, melynek tanulói létszáma 1.200 fő körül van (900 nappali, 300 levelező hallgató). Évek óta országosan a 20 legjobb között tartják számon az iskolát, amely a Szegedi Tudományegyetem bázisiskolájává vált. Egyetemi oktatók kapcsolódtak be az iskola oktató-nevelő munkájába, egyedi, speciális tanterveket dolgoztak ki a tehetséggondozás érdekében a helyi oktatókkal közösen.

2002-2003 tanévtől a Kodolányi János Főiskola segítségével felsőfokú akkreditált iskolarendszerű képzést is indítanak, mely szakirányú főiskolai továbbtanulást, azaz diploma megszerzését is lehetővé teszi. Kiválóan felszerelt nyelvi, informatikai, közgazdasági szakkabinetek, megújuló, egyre otthonosabbá váló kollégium, új sportcsarnok biztosítanak korszerű feltételeket. Iskolapolgári jogon jár az internetezés, és tanulók megszerezhetik az Európa-szerte elfogadott ECDL informatikai bizonyítványt, valamint a DSD - német nyelvdiplomát és az Oxford - angol nyelvdiplomát.

#### *Kossuth Lajos Közoktatási intézmény*

A Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény, Orosháza első érettségi bizonyítványt adó oktatási intézménye. Alapításakor, 1922-ben az ország első mezőgazdasági szakképző iskolája volt.

Az első világháború után gróf Klébelsberg Kúnó oktatási miniszter indítványa alapján épült meg ez a színvonalas, agrárszakemberek képzését felvállaló iskola.

A 1990-es években felgyorsuló gazdasági és társadalmi átalakulás új kihívásokat jelentett a szakképzés számára Magyarországon. E folyamatok, a piacgazdaságra jellemző megoldásokra kezdték átalakítani a szakképzés tartalmát és szerkezetét.

2001-ben az iskola összevonásra került az ipari szakmunkásképző intézettel. Ennek következtében egy olyan sokoldalú közoktatási intézmény jött létre, ahol ma több mint nyolcszáz tanuló folytatja középfokú tanulmányait. Az iskolába beiratkozó diákok számára tíz intézmény biztosítja az átjárhatóságot, a középfokon oktatott szakmák széles kínálatával.

A szakközépiskolai tanulók az érettségi bizonyítvány megszerzése után válogathatnak a továbbtanulási lehetőségek között. Egyetemen, főiskolán, vagy az iskola falai között is folytathatják tanulmányaikat a technikus vizsgáig.

A technikus képzésre jelentkezők jelentős hányada már a belépés időpontjában tervezi az iskola elvégzését követő felsőfokú továbbtanulást, és egyre nagyobb számban tovább is tanulnak.

Az idegen nyelv és az informatika ismeretein túl a tanulók szemlélete közgazdasági tartalmakkal is bővül, formálódik. Elsajátítanak pályaválasztási döntést érlelő pályaorientációs tevékenységet - munkaerő-piaci ismereteket és tréninget - életviteli ismereteket, valamint különféle fakultatív tárgyakat.

Az idegen nyelvek elsajátításának mélyítését, a külföldi kapcsolatok, ismeretségek kötését, illetőleg külföldön való munkavállalás lehetőségét teremti meg a „Leonardo Program”, mely második éve működik sikeresen az iskolában.

Az iskola felújított korszerű és a kor követelményeinek megfelelő gyakorlóhelyekkel rendelkezik. A mezőgazdasági gyakorlóhely felújítása befejeződött, amely a korszerű tanistállóval ökofarmként működik.

### *Ügyviteli Szakképző Iskola*

Az iskola az 1931/32. tanévben Gubicza Gabriella magániskolájaként kezdte meg működését a Kossuth Lajos u. 24. szám alatt. Gubicza Gabriella Gyorsíró, Gépíró és Szépíró Iskolája a megyében az elsők között folytatott ilyen irányú szakképzést.

Az 1979/80. tanévben az 5/1977. /VI. 27./ OM rendelet átszervezte az iskola oktató tevékenységét. Bevezették a mindennapos iskolába járást, új tantervek készültek, a szakmai tárgyak mellett megjelentek a közismereti tantárgyak is, a heti 15 óra 33-ra emelkedett. Az ebből fakadó férőhelyhiány úgy oldódott meg, hogy a Táncsics Mihály Gimnázium biztosított egy tantermet az ekkor már Gépíró és Gyorsíró Szakiskola néven működő intézménynek.

1981/82-ben az iskola átköltözött jelenlegi helyére, a Székács József u. 15. szám alá (ahol azelőtt óvoda működött). Mivel az épület két tanteremből állt, így ideiglenesen megoldódott a férőhelyhiány. A tanulólétszám azonban egyre növekedett, párhuzamos osztályok indultak, ezért az akkori igazgatónő, Brachna Judit 1988-ban és 1992-ben egy-egy új tanteremmel bővítette az iskolát.

1992-től kezdődött meg az oktatás fejlődését, a képzés magas színvonalát biztosító elektronikai berendezések vásárlása. A mechanikus írógépeket elektronikus írógépek és számítógépek váltották fel, feltöltődött a szakma elsajátításához nélkülözhetetlen irodatechnikai eszközállomány.

1996-ig a 8 általánost végzettek közül évente két első osztály indult, akik a második év végén szakmai minősítő vizsgát tettek. Az érettségizett vagy már szakmával rendelkezők részére pedig a délutáni, esti tagozat indult, ahol csak szakmai tárgyakat tanultak, és eredményüktől függően térítési díjat fizettek.

Az 1996/97. tanévben az országban elsők között a hagyományos képzés mellett beindult az Országos Képzési Jegyzékben szereplő gépíró és szövegszerkesztő, illetve középfokú ügyintéző-titkár szakma tanítása is.

1996 őszétől az iskola az OKJ alapján bevezetett, államilag elismert szakképzést folytat. Jelenleg hét ügyviteli szakmát kínál az érdeklődőknek. Párhuzamosan négy osztály számára tudja biztosítani, hogy a képzési időszak végén a munkahelyek elméleti és gyakorlati elvárásainak megfelelő tudással rendelkezzenek a végzetek.

2003. szeptember 1-jétől az Orosháza Városi Önkormányzat Gépíró és Gyorsíró Szakiskolája elnevezés megváltozott Orosháza Városi Önkormányzat Ügyviteli Szakképző Iskolájára.

Az intézmény alaptevékenységei:

- gépíró és szövegszerkesztő,
- ügyviteli asszisztens,
- protokoll ügyintéző,
- ügyintéző-titkár,
- irodai asszisztens,
- idegen nyelvi menedzserasszisztens,

- idegen nyelvi ügyintéző-titkár,
- szerkesztőségi asszisztens szakképesítés nyújtása.

### **19. Táblázat Az általános iskolákra vonatkozó adatok**

|                                                                |             |
|----------------------------------------------------------------|-------------|
| Általános iskolai intézmények száma:                           | <b>3</b>    |
| Általános iskolai feladat ellátási helyek száma                | <b>8</b>    |
| Általános iskolai osztálytermek száma                          | <b>130</b>  |
| Az általános iskolai osztályok száma                           | <b>107</b>  |
| Általános iskolai tanulók száma                                | <b>1955</b> |
| Általános iskolai magántanulók száma                           | <b>11</b>   |
| Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma        | <b>211</b>  |
| Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma             | <b>630</b>  |
| Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma | <b>182</b>  |
| Általános iskolában tanuló első évfolyamosok száma             | <b>271</b>  |
| 8. évfolyamosok száma a nappali oktatásban                     | <b>394</b>  |
| Átmeneti és tartós állami nevelésbe vettek száma               | <b>16</b>   |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

A városban tanuló általános iskolai tanulók egy része hátrányos helyzetű. Az alábbi diagram a hátrányos helyzetű tanulók arányát mutatja be városi szinten. A város általános iskolaiba járó tanulók 23,8%-a hátrányos helyzetű, 6,9%-a halmozottan hátrányos helyzetű.

A bejáró tanulók száma:

- alsó tagozatos: 62 fő, ebből hátrányos helyzetű 17, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló 3 fő,
- felső tagozatos: 141 fő, ebből hátrányos helyzetű 68, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló 29 fő.

Az intézmény a következő feladat-ellátási helyekkel rendelkezik:

| Feladatellátási hely              | Funkció                            | Főállású pedagógusok létszáma | Gyermekek, tanulók száma |
|-----------------------------------|------------------------------------|-------------------------------|--------------------------|
| Orosháza Város Általános Iskolája | Általános iskolai oktatás, nevelés | 48                            | 571                      |
| Vörösmarty Mihály Tagintézmény    | Oktatás-nevelés                    | 46                            | 596                      |
| Czina Sándor Tagintézmény         | Általános iskolai oktatás, nevelés | 18                            | 195                      |
| Eötvös J. Tagintézmény            | Általános iskolai oktatás, nevelés | 57                            | 593                      |

A város általános iskolájában évek óta és folyamatosan jó színvonalú oktatás, nevelés folyik. Oktatási gyakorlatában igazodik korszerű nevelési, oktatási eljárások, eszközök, módszerek célszerű alkalmazásához. Használja



az inkluzív pedagógiát, a differenciált módszertant, a kulcskompetenciákat fejlesztő programokat.

Az iskola egyes tagintézményei részt vettek/vesznek a kompetenciaalapú oktatás bevezetését célzó HEFOP programokban:

- HEFOP 3.1.3,
- HEFOP 3.1.4,

illetve részt vesznek az Értékközvetítő és képességfejlesztő program (ÉKP) hálózatában.

Az inkluzív nevelés meghonosítását szolgálja a „HEFOP 2.1.6 A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése” program.

### **III.4.2. Szociális ellátás**

Regionális és megyei szinten is elmondható, hogy a bölcsődébe beíratott gyerekek száma ingadozott a vizsgált időszakban, arányait tekintve megyei szinten változott jelentősen (a régióban 1997-ben 4324, 2006-ban 4643, Békés megyében 1997-ben 1035, 2006-ban 1281 gyerek járt bölcsődébe, utóbbi 23%-os emelkedés). Minthogy a férőhelyek száma mindig alatta maradt az igényeknek, az intézmények kihasználtsága magas volt, sőt túlterheltségről beszélhetünk: 2006-ban 911 rendelkezésre álló helyre 1281 gyermek jutott, amely 140%-os kihasználtságot jelent.

#### **20. Táblázat Bölcsődék**

|                                                  | <b>Működő összes bölcsődei férőhelyek száma<br/>(önkormányzati, egyházi, kht, alapítványi, egyéb, stb.) (db)</b> | <b>Bölcsődébe beírt gyermekek száma (fő)</b> | <b>Bölcsődék száma (önkormányzati, üzemi, magán stb.) (db)</b> |
|--------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| <b>Dél-Alföld (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád)</b> |                                                                                                                  |                                              |                                                                |
| 1997. év                                         | 3 477                                                                                                            | 4 324                                        | 73                                                             |
| 1998. év                                         | 3 478                                                                                                            | 4 796                                        | 76                                                             |
| 1999. év                                         | 3 416                                                                                                            | 4 779                                        | 76                                                             |
| 2000. év                                         | 3 350                                                                                                            | 4 235                                        | 75                                                             |
| 2001. év                                         | 3 255                                                                                                            | 4 217                                        | 74                                                             |
| 2002. év                                         | 3 225                                                                                                            | 4 222                                        | 75                                                             |
| 2003. év                                         | 3 231                                                                                                            | 4 295                                        | 75                                                             |
| 2004. év                                         | 3 278                                                                                                            | 4 363                                        | 80                                                             |
| 2005. év                                         | 3 339                                                                                                            | 4 406                                        | 84                                                             |
| 2006. év                                         | 3 377                                                                                                            | 4 643                                        | 85                                                             |
| <b>Békés megye</b>                               |                                                                                                                  |                                              |                                                                |
| 1997. év                                         | 901                                                                                                              | 1 035                                        | 21                                                             |
| 1998. év                                         | 932                                                                                                              | 1 232                                        | 23                                                             |
| 1999. év                                         | 872                                                                                                              | 1 230                                        | 22                                                             |
| 2000. év                                         | 887                                                                                                              | 1 147                                        | 24                                                             |
| 2001. év                                         | 847                                                                                                              | 1 139                                        | 24                                                             |
| 2002. év                                         | 824                                                                                                              | 1 113                                        | 24                                                             |

|                           |     |       |    |
|---------------------------|-----|-------|----|
| 2003. év                  | 826 | 1 089 | 24 |
| 2004. év                  | 831 | 1 121 | 25 |
| 2005. év                  | 873 | 1 164 | 28 |
| 2006. év                  | 911 | 1 281 | 29 |
| <b>Orosházi kistérség</b> |     |       |    |
| 1997. év                  | 180 | 171   | 4  |
| 1998. év                  | 180 | 213   | 4  |
| 1999. év                  | 140 | 186   | 3  |
| 2000. év                  | 140 | 149   | 3  |
| 2001. év                  | 140 | 149   | 3  |
| 2002. év                  | 140 | 173   | 3  |
| 2003. év                  | 140 | 170   | 3  |
| 2004. év                  | 120 | 157   | 3  |
| 2005. év                  | 120 | 168   | 3  |
| 2006. év                  | 120 | 150   | 3  |
| <b>Orosháza</b>           |     |       |    |
| 1997. év                  | 120 | 111   | 2  |
| 1998. év                  | 120 | 152   | 2  |
| 1999. év                  | 80  | 128   | 1  |
| 2000. év                  | 80  | 93    | 1  |
| 2001. év                  | 80  | 80    | 1  |
| 2002. év                  | 80  | 95    | 1  |
| 2003. év                  | 80  | 92    | 1  |
| 2004. év                  | 60  | 77    | 1  |
| 2005. év                  | 60  | 89    | 1  |
| 2006. év                  | 60  | 79    | 1  |

Forrás: KSH T-Star

Az Orosházi kistérségben a vizsgált 10 év során jelentősen csökkent a férőhelyek száma: az 1997-es 180-ról 1999-ben 140-re, majd 2004-ben 120-ra. Ezt a folyamatot láthatjuk a városban is, itt 120 fős férőhely lehetőségről kiindulva 2004-ben már csak 60 gyermek számára van bölcsődei lehetőség. A csökkenés természetesen érinti a bölcsődék számát is: Orosházán 1999-től csak 1 intézmény működik.

A leírt folyamatok okai nem egyértelműek: egy pillantást vetve az 5. diagramra láthatjuk, hogy 1999-2002 között a gyermekszületések száma emelkedik, ami – nem elemézve az egyéb körülményeket – alapvetően a bölcsődébe beíratott gyermekek számának emelkedését indokolná. Ezzel szemben azonban Orosházán a bölcsődés gyerekek száma szinte folyamatosan csökkent. Fontos kérdés lenne megállapítani, hogy ez a csökkenés a rendelkezésre álló férőhelyek csökkenésének következménye és a szülők részéről lenne igény a szolgáltatásra, vagy pont fordítva: a szolgáltatás iránti visszaesett érdeklődés eredményeként került sor a férőhelyek számának csökkentésére.

Az önkormányzat kezelésében levő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények száma a kistérségben nőtt az elmúlt évek során: 1997-ben még 8, 2006-ban már 12 ilyen intézmény foglalkozott a

rászorulóknak problémáival. A városban a vizsgált időszak során mindvégig 4 intézmény működött.

## 21. Táblázat Szociális intézmények

| <b>Év</b>                 | <b>Az önkormányzat kezelésében levő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények működő férőhelyeinek száma (db)</b> | <b>Az önkormányzat kezelésében levő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben a gondozottak száma (fő)</b> | <b>Idősek nappali intézményeinek működő férőhelyei (db)</b> | <b>Idősek nappali intézményeiben ellátottak száma (fő)</b> |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| <b>Orosházi kistérség</b> |                                                                                                                                       |                                                                                                                                   |                                                             |                                                            |
| 1997                      | 558                                                                                                                                   | 577                                                                                                                               | 291                                                         | 288                                                        |
| 1998                      | 591                                                                                                                                   | 592                                                                                                                               | 271                                                         | <b>273</b>                                                 |
| 1999                      | 607                                                                                                                                   | 611                                                                                                                               | 271                                                         | <b>283</b>                                                 |
| 2000                      | 620                                                                                                                                   | 604                                                                                                                               | 271                                                         | <b>293</b>                                                 |
| 2001                      | 628                                                                                                                                   | 652                                                                                                                               | 250                                                         | <b>276</b>                                                 |
| 2002                      | 665                                                                                                                                   | 674                                                                                                                               | 258                                                         | <b>300</b>                                                 |
| 2003                      | 680                                                                                                                                   | 684                                                                                                                               | 270                                                         | <b>300</b>                                                 |
| 2004                      | 697                                                                                                                                   | 681                                                                                                                               | 295                                                         | 293                                                        |
| 2005                      | 710                                                                                                                                   | 721                                                                                                                               | 320                                                         | 307                                                        |
| 2006                      | 710                                                                                                                                   | 704                                                                                                                               | 305                                                         | 294                                                        |
| <b>Orosháza</b>           |                                                                                                                                       |                                                                                                                                   |                                                             |                                                            |
| 1997                      | 256                                                                                                                                   | 267                                                                                                                               | 100                                                         | <b>110</b>                                                 |
| 1998                      | 266                                                                                                                                   | 273                                                                                                                               | 80                                                          | <b>102</b>                                                 |
| 1999                      | 266                                                                                                                                   | 287                                                                                                                               | 80                                                          | <b>106</b>                                                 |
| 2000                      | 271                                                                                                                                   | 281                                                                                                                               | 80                                                          | <b>118</b>                                                 |
| 2001                      | 271                                                                                                                                   | 288                                                                                                                               | 80                                                          | <b>104</b>                                                 |
| 2002                      | 275                                                                                                                                   | 279                                                                                                                               | 80                                                          | <b>104</b>                                                 |
| 2003                      | 275                                                                                                                                   | 282                                                                                                                               | 80                                                          | <b>112</b>                                                 |
| 2004                      | 289                                                                                                                                   | 271                                                                                                                               | 95                                                          | <b>106</b>                                                 |
| 2005                      | 292                                                                                                                                   | 301                                                                                                                               | 115                                                         | 104                                                        |
| 2006                      | 292                                                                                                                                   | 285                                                                                                                               | 115                                                         | 109                                                        |

Forrás: KSH T-Star adatok alapján szerkesztett táblázat

Orosházán a bentlakásos intézmények kapacitás kihasználtsága magas volt az eltelt évtizedben, először 2004-ben, majd 2006-ban számolhatunk be arról, hogy a férőhelyek száma meghaladja a gondozottakét. Korábban az intézetek túlterhelten működtek. 2006-ban a kihasználtság 97,6%-os volt.

Az idősek nappali intézményeiben lévő férőhelyek száma mind kistérségi, mind városi szinten ingadozott 1997-től napjainkig. A kezdeti magas számtól (291, illetve 100 fő) a kistérség 2001-re jutott el a legalacsonyabb férőhelyszámig, 250-ig, amely 14%-os csökkenést jelent. Ezt követően ismét emelkedés következett, s 2005-ben 320 fővel az intézmények elérték a legmagasabb férőhelyszámot a vizsgált időszakban. 2006-ban ismét kevesebb férőhelyet tudtak biztosítani a nappali szolgáltatásokat igénylő idősek számára az Orosházi kistérségben.

Orosháza városában is hasonló tendenciák tanúi lehetünk: előbb csökkenés (100-ról 80 férőhelyre), 2004-től újra emelkedés, majd 2005-2006-ban a legtöbb férőhely 115 fővel.

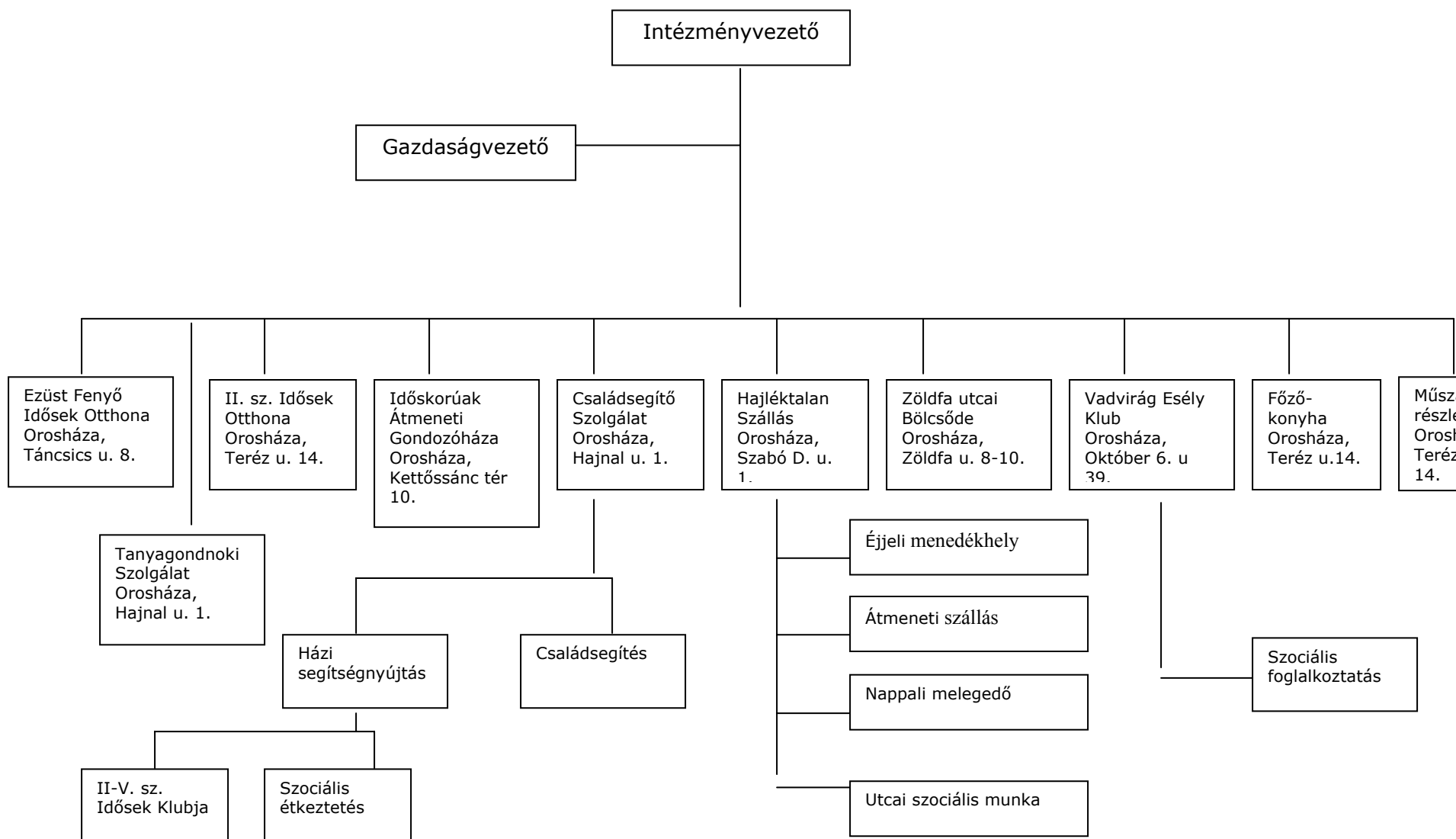
A kihasználtságot elemezve elmondható, hogy a kistérségi intézményekben többnyire túlterheltséget tapasztalhatunk, amikor nem, akkor is nagyon magas (96-99%) szinten vették igénybe a kínákozó lehetőségeket az idős emberek. A városi intézmény kihasználtsága szintén magasnak mondható: 1997-2004 között a férőhely létszám fölött foglalkoztak a kliensekkel, ezt követően pedig 90-95%-ban lettek kihasználva a rendelkezésre álló kapacitások.

*Összegzőként elmondható, hogy a vizsgált intézmények működésére az igénybe vételek alapján nagy szükség volt és van, a bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó, valamint az idősek nappali intézményei az utolsó vizsgált évben valamivel a 100%-os kihasználtság alatt működtek.*

A legjelentősebb városi szociális intézmény az Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye, amely az alábbi intézmény részekből épül fel:

- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - Zöldfa utcai Bölcsőde,
- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - Családsegítő Szolgálat,
- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - Ezüst Fenyő Idősek Otthona,
- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - Hajléktalan Szállás,
- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - Idősek Klubjai,
- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - Időskorúak Átmeneti Gondozóháza,
- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - II. sz. Idősek Otthona,
- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - Központ,
- Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye - Vadvirág Esély Klub,
- Orosháza Városi Önkormányzat Oktatási és Közművelődési Intézmények Gondnoksága.

**Egyesített Szociális Intézmény szervezeti felépítése**



Az önkormányzati adatok alapján az alábbi részletes, az önkormányzati intézmények 2006. évi működését jellemző adatokat tudjuk bemutatni, kiegészítve a korábbi elemzéseket:

## 22. Táblázat Alapszolgáltatások

| Működési terület        | Intézmény megnevezése | Ellátottak száma (2006)              | Intézményi kihasználtság |
|-------------------------|-----------------------|--------------------------------------|--------------------------|
| Étkeztetés              | E.SZ.I - CSSSZ        | 172 fő                               | 100 %                    |
| Házi segítségnyújtás    | E.SZ.I - CSSSZ        | 289 fő                               | 100 %                    |
| Tanyagondnoki szolgálat | E.SZ.I - CSSSZ        | 2 körzet ~ 1700 fő                   |                          |
| Családsegítés           | E.SZ.I - CSSSZ        | Éves szinten: 400 – 600 fő           |                          |
| Gyermekjóléti Szolgálat | E.SZ.I - CSSSZ        | Éves szinten: 25 család / 45 gyermek |                          |
| Utcai szociális munka   | Hajléktalan Szállás   | 2006. 11. 01. – 2007. 03. 31-ig      |                          |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

## 23. Táblázat Nappali ellátások

| Működési terület               | Intézmény megnevezése  | Ellátottak száma (2006) | Intézményi kihasználtság |
|--------------------------------|------------------------|-------------------------|--------------------------|
| Idősek nappali ellátása        | II. sz. Idősek Klubja  | 27 fő                   | 90 %                     |
|                                | III. sz. Idősek Klubja | 22 fő                   | 73 %                     |
|                                | IV. sz. Idősek Klubja  | 28 fő                   | 93 %                     |
|                                | V. sz. Idősek Klubja   | 18 fő                   | 72 %                     |
| Fogyatékosok nappali ellátása  | Vadvirág Esély Klub    | 20 fő                   | 80 %                     |
| Hajléktalanok nappali ellátása | Nappali melegedő       | 38 fő                   | 105 %                    |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

## 24. Táblázat Szakosított ellátások

| Működési terület                      | Intézmény megnevezése                  | Ellátottak száma (2006) | Intézményi kihasználtság |
|---------------------------------------|----------------------------------------|-------------------------|--------------------------|
| Ápolást, gondozást nyújtó ellátások   | Ezüst Fenyő Idősek Otthon              | 68 fő                   | 100 %                    |
|                                       | II. számú Idősek Otthona               | 170 fő                  | 100 %                    |
| Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény | Időskorúak Gondozóháza                 | 17 fő                   | 100 %                    |
| Hajléktalanok átmeneti elhelyezése    | Éjjeli menedékhely<br>Átmeneti Szállás | 40 fő / hó / átlag      | 100 %                    |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

## 25. Táblázat Gyvt. szerinti ellátás

| Működési terület | Intézmény megnevezése | Ellátottak száma (2006) | Intézményi kihasználtság |
|------------------|-----------------------|-------------------------|--------------------------|
| Bölcsőde         | Bölcsőde              | 45 fő                   | 75 %                     |
| Korai fejlesztés | Bölcsőde              | 3 fő                    | 100 %                    |

Forrás: Önkormányzati adatbázis

Mint az adatok is mutatják, az önkormányzati fenntartásban lévő szociális intézménye többsége magas kihasználtsági szinten működött 2006-ban.

## Az Intézményrendszer fejlődése (Orosháza Városi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézmény)

|                         |                                                                                   |                                                                                                                    |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1952.</b>            | I. sz. Idősek Otthona<br>Orosháza, Dózsa Gy.u.1.                                  | Átköltözött: 2005. május 1.<br>Ezüst Fenyő Idősek Otthona<br>Orosháza, Táncsics u. 8.                              |
| <b>1971. január 1.</b>  | I.sz. Idősek Klubja<br>Orosháza, Kistemplom u.                                    | Átköltözött: 1975.december 1.<br>Orosháza, Deák F. u. 14.                                                          |
| <b>1972.</b>            | Zöldfa utcai Bölcsőde<br>Orosháza, Zöldfa u. 8-10.                                | Integrálva az ESZI-hez<br>2003. április 1. részben önálló,<br>2005. május 1. teljes integrálás                     |
| <b>1979. január 1.</b>  | Házi Segítségnyújtás<br>Orosháza, Dózsa Gy. u. 1.                                 | Átköltözött: 1991. december 16.<br>Orosháza, Iglói u. 7.<br>Átköltözött: 1998. január 9.<br>Orosháza, Hajnal u. 1. |
| <b>1984. okt. 14.</b>   | II. sz. Idősek Otthona<br>Orosháza, Teréz u. 14.                                  |                                                                                                                    |
| <b>1986. április 1.</b> | Időskorúak Gondozóháza<br>Orosháza, Deák F. u. 14.                                | Átköltözött: 1998. december 17.<br>Orosháza, Kettőssánc tér 10.                                                    |
| <b>1987. nov. 1.</b>    | II. sz. Idősek Klubja<br>Orosháza, Teréz u. 14.                                   | Átköltözött: 1998. április 16<br>Orosháza, Iglói u. 7.                                                             |
| <b>1988. szept. 26.</b> | III. sz. Idősek Klubja<br>Orosháza, Lórántffy u. 37.                              |                                                                                                                    |
| <b>1991. július 1.</b>  | Családsegítő Szolgálat<br>Orosháza, Székács J. u. 3.                              | Átköltözött: 1991. december 16.<br>Orosháza, Iglói u. 7.<br>Átköltözött: 1998. január 9.<br>Orosháza, Hajnal u. 1. |
| <b>1992. nov. 1.</b>    | IV. sz. Idősek Klubja<br>Orosháza, Székács J. u. 3.                               |                                                                                                                    |
| <b>1995. február 1.</b> | Hajléktalanok Éjjeli Menedékhelye<br>Nappali Melegedő<br>Orosháza, Szabó D. u. 1. |                                                                                                                    |
| <b>1995. szept. 1.</b>  | V. sz. Idősek Klubja<br>Orosháza, Kiss E. u. 19.                                  |                                                                                                                    |
| <b>1998. február 1.</b> | Gyermekjóléti Szolgálat<br>Orosháza, Hajnal u. 1.                                 |                                                                                                                    |
| <b>2002. január 15.</b> | Vadvirág Esély Klub<br>Orosháza, Október 6. u. 39.                                |                                                                                                                    |
| <b>2005. január 3.</b>  | Helyettes Szülői Hálózat<br>Orosháza, Hajnal u. 3.                                |                                                                                                                    |
| <b>2006. okt. 16.</b>   | Tanyasegítés<br>Orosháza, Hajnal u. 1.                                            |                                                                                                                    |

Az Intézményrendszer fejlődésére jellemző, hogy a Város 1952-óta önként vállalt feladatként működteti az idősek otthonait (1952: a Dózsa Gy. út 100 fő, 1984-től Teréz utcán 100 fő, és a Dózsa Gy. utcai intézmény létszáma lecsökkent 60 főre).

A törvényi változások kapcsán nőtt ki az E.Sz.I ilyen naggyá, melynek következtében az alap- és szakosított ellátások egy szintérre kerültek. Ez az „alulról építkező rendszer” nagyban hozzájárul a rendszerbe kerülő kliensek megismeréséhez, a szükségletek felméréséhez. Az intézményrendszer fejlődése magával hozta a humánerőforrás fejlesztését is, ma már elmondható, hogy a szakképzettségi mutató szakfeladatokról függően 65-100%-ig terjed (a HSNY 65%, a többi 95 – 100%-ig).

Hiányzó szolgáltatások:

- fogyatékos személyek gondozóháza,
- pszichiátriai betegek gondozóháza,
- szenvedélybetegek gondozóháza lenne szükség a hatályos rendeletek értelmében.

Az elkövetkező 5 évben a fogyatékos személyek gondozóháza, illetve otthonára lenne a legnagyobb szükség a Vadvirág Esély Klub tagjainak, illetve szüleinek kérésére.

### **III.4.3. Egészségügyi ellátás**

A felnőtt és gyermek központi orvosi ügyelet ellátása kistérségi szintű, az alábbi településekre terjed ki:

- Csorvás
- Csanádapáca
- Pusztaföldvár
- Tótkomlós
- Békéssámsón
- Gerendás
- Kardoskút
- Nagyszénás

#### **26. Táblázat Általános körzeti (házi-) orvosok és körzeti (házi) gyermekgyógyászok számának alakulása**

| Általános körzeti (házi-) orvos és körzeti (házi) gyermekgyógyász |      | Egy általános körzeti (házi-) orvosra és körzeti (házi) gyermekgyógyászra jutó lakos |       |
|-------------------------------------------------------------------|------|--------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| 2005                                                              | 2006 | 2005                                                                                 | 2006  |
| 12                                                                | 12   | 2.354                                                                                | 2.327 |
| 5                                                                 | 5    | 691                                                                                  | 687   |

Forrás: KSH

Az Orosháza Városi Önkormányzat Kórháza területi besorolású intézmény, Békés megye lakosságának egyharmadát látja el, területileg a megye nyugati egyharmadát.

A jelenlegi kórházépület alapkövét 1962-ben rakták le, az átadásra 1967-ben került sor. 1992-1998 között a megváltozott egészségügyi rendszernek megfelelően korszerűsítették az intézményt, a két ütemben végrehajtott 3 milliárd forintot meghaladó rekonstrukcióval a szakmai minimumfeltételekben leírt igényeknek is képes megfelelni.



A járóbetegek teljes körére kiterjedő szakorvosi ellátást 1941-1951 között a Tüdőbeteg gondozó, a Bőr- és nemi beteg gondozó mellett községi orvosok biztosították. Szakorvosi rendelőintézet 1952-ben kapott helyet a városban, melynek telephelye az igények növekedésével többször változott. 1984. október 6-án átadásra került a kórházzal egybeépült korszerű, 26 munkahelyes szakorvosi rendelő. A nyitástól eltelt több mint két évtized alatt sokat fejlődött az orvostudomány, az egyes szakmák tovább specializálódtak, így a járóbeteg szakellátás ismételten az infrastruktúra fejlesztésére szorult. 2007-ben valósult meg az épületrész rekonstrukciója, amely lehetővé tette a gondozóintézetek beköltözését és a takarékosabb fenntartást. Így, külön telephelyen már csak a Tüdőgondozó működik.

2000 októberére Phare pályázat segítségével felépült Gyopárosfürdőn a Fizio- és Balneoterápiás Központ, mely betegek teljes körű fizio- és balneoterápiás ellátását biztosítani tudja. A Gyopárosfürdői Központ felépítése lehetővé tette új szakrendelések működtetését (térdambulancia, fájdalom ambulancia), valamint megfelelő helyet kapott a két reumatológiai szakrendelő is.

Az intézet biztosítja a lakosság jelentős számát érintő szív- és érrendszeri betegek kiemelt gyógyítását, a cukorbeteg gondozását. Diagnosztikai lehetőségei bővítésével törekszik a daganatos betegségek korai szűrésére. Speciális szolgáltatást nyújt a művese kezeléssel, ESWL kezeléssel. A szolgáltatásai bővítésével igyekszik a lakosság egészségi állapotának javítására, egészségének megőrzésére a lehető legmagasabb szinten rendelkezésre állni. Működése során megteremti az egészségügyi törvényben előírt jogok és kötelezettségek gyakorlásának intézményi feltételeit. A kórházban betegjogi képviselő működik, valamint a betegek szociális problémáinak megoldását intézeti szociális szervező segíti.

A betegek komplexebb szolgáltatását szolgálja a kórházi tömb földszintjén kialakított közforgalmú gyógyszerár, továbbá folyamatban van a finanszírozott betegszállítási szolgálat megszervezése, mind a járó-, mind a fekvőbetegek részére.

A 2006-ban elindult, egészségügyi ágazatot érintő reform folyamat radikális változásokat eredményezett. Ezen változások leglátványosabb eredménye az intézeti struktúra módosulása. 2007. március 31-ig 410 aktív és 30 krónikus ágyon folyt a betegellátás. 2007. április 1-től ez a szerkezet a következők szerint változott: 317 aktív, 39 rehabilitációs és 30 krónikus ágy. A reformtörvény az egyes szolgáltatókhoz rendelt ellátandó területet is újraosztotta, ezzel 16,5%-kal csökkentve az intézet által ellátható lakosság számát.

A járóbeteg szakellátás területén az esetek 47%-ában orosházi illetőségű a paciens, míg ez a részarány a fekvőbeteg ellátásban 31,5%.

A járóbeteg ellátás forgalmi adatainak áttekintésekor megfigyelhető, hogy jelenleg az 1946-1956 közötti intervallumban született lakosság veszi a legnagyobb mértékben igénybe az ellátást. A fekvőbeteg ellátást a 80 évesnél idősebb korosztály felülreprezentáltsága jellemzi.

## IV. A városrészek területi megközelítésű elemzése

### IV.1. Városrészi szintű helyzetelemzés

A városrészek lehatárolásánál alapvetően az egyes területek funkcionális szerepkörének vizsgálatát alkalmaztuk, igyekezve olyan homogénnek mondható városrészeket körülírni, melyek funkcionálisan, történeti háttérük tekintetében és a jövőbeli fejlődési lehetőségek alapján is összetartozó területrészekből épülnek fel. Emellett törekedtünk a lehető legjobban áttekinthető határvonalat meghúzni a település városrészei között.

A szakértői egyeztetések és a lehatárolás végeredményeként az IVS elkészítésekor négy nagyobb városrész került meghatározásra Orosházán (a városrészek utca szintű lehatárolását az 1. számú melléklet tartalmazza). Módszertani szempontból a „Városrehabilitáció 2007-2013-ban” kézikönyvben megfogalmazottak szerint jártunk el.

A következőkben e területek rövid helyzetelemzését végezzük el, többnyire a városrészi szinten leválogatható 2001. évi népszámlálás adatai alapján. Bár ez a módszer az összeírás óta eltelt hét éves időtartam miatt nem eredményezheti a helyzetkép pontos feltárását, alternatíva híján jelen elemzés egyik alapját képezi. A Központi Statisztikai Hivataltól kapott adatok mellett éppen ezért a helyi szakmai egyeztetések során feltárt városrészi adottságok bemutatására is komoly hangsúlyt fektetünk.

#### Belváros

A városrész lakossága a KSH 2001-es adatai alapján 16.134 fő volt.

#### *A városrész gazdasági adottságai*

A Belváros a település gazdasági vérkeringésének központja. A jelentősebb bankok fiókjai itt találhatóak, a kereskedelmi-szolgáltató szektor (üzletek, áruházak kereskedők stb.) fejlettnak mondható.

A következő táblázatban az önkormányzattól kapott városrészi adatokat rögzítettük három mutató tekintetében:

| Megnevezés                                                                 | Érték |
|----------------------------------------------------------------------------|-------|
| Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszerárak nélkül)                 | 188   |
| Vendéglátóhelyek száma                                                     | 126   |
| Működik-e itt a 10 legnagyobb vállalkozásból vállalkozás, ha igen, mennyi? | 4     |

#### *A városrész demográfiai és szociális jellemzői*

A 2001-es népszámlálás alapján generált adatokból látható, hogy az IVS-ben kijelölt városrészek közül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a Belvárosban a legalacsonyabb (20,7%). Ha a felsőfokú végzettségűek arányát vizsgáljuk a 25 éves és idősebb népesség arányában, azt látjuk, hogy ismét a Belvárosban a legmagasabb ez az érték (12,6%). A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a Belvárosban 39,7 százalék. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül a Belvárosban 56,5 százalék. Ha a foglalkoztatott nélküli háztartások arányát vizsgáljuk meg, azt látjuk, hogy a belvárosban ez a mutató 39,3 százalékos.

A munkanélküliek aránya a Belvárosban 8,9 százalék volt a KSH adatai szerint 2001-ben.

A következő táblázat a városrész oktatási és szociális intézményeinek számát és kapacitás kihasználtsági mutatóit összegzi:

| Megnevezés                                                                                       | Érték |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Bölcsődék száma                                                                                  | 1     |
| Óvodák száma                                                                                     | 4     |
| Általános iskolák száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)                                      | 5     |
| Középiskolák száma (gimnázium és szakközépiskola együtt)                                         | 3     |
| Idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága (ellátottak száma és a férőhelyek aránya) | 100%  |

#### *A városrész infrastrukturális jellemzői*

A KSH 2001-es adatai szerint az alacsony komfortú lakások aránya a Belvárosban 12,9 százalék, ami a legalacsonyabb érték a városrészek közötti összevetésben. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül a Belvárosban 10,1 százalék. Ki kell ugyanakkor emelni, hogy a városrészben számos városi, sőt országos jelentőségű építészeti érték található.

#### **Gyopáros**

A városrész lakossága a KSH 2001-es adatai alapján 4.534 fő volt.

#### *A városrész gazdasági adottságai*

A városrész életében kiemelt jelentőséggel bír a fürdő, mely a város stratégiai fejlesztései között is prioritizált státuszt élvez. A fürdőnek köszönhetően a kiegészítő kereskedelmi-szolgáltatói infrastruktúra (üzletek, kereskedők stb.) fejlettnak mondható. Gondot okoz ugyanakkor, hogy a szolgáltatások mellé még mindig nem társul megfelelő mennyiségű és minőségű szálláshely, és összességében kevés az egyedi turisztikai attrakció.

A következő táblázatban az önkormányzattól kapott városrészi adatokat rögzítettük három mutató tekintetében:

| Megnevezés                           | Érték |
|--------------------------------------|-------|
| Kiskereskedelmi üzletek száma (humán | 87    |

|                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------|-----|
| gyógyszertárak nélkül                                                     |     |
| Vendéglátóhelyek száma                                                    | 202 |
| Működik-e itt a 10 legnagyobb vállalkozásból vállalkozás, ha igen mennyi? | 2   |

### *A városrész demográfiai és szociális jellemzői*

A városrészben egyrészt jelen van egy szociálisan hátrányos helyzetű réteg, fennáll a szegregáció veszélye. Másrészt pedig a turizmus szempontjából a város kiemelt fejlesztési területe.

A 2001-es népszámlálás alapján generált adatokból látható, hogy az IVS-ben kijelölt városrészek közül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül Gyopáros városrészben a legmagasabb (37,8%). Ha a felsőfokú végzettségűek arányát vizsgáljuk a 25 éves és idősebb népesség arányában, azt látjuk, hogy ismét Gyopároson a legalacsonyabb ez az érték (3,9 %). Ez már csak azért is érdekes, mert ebben a városrészben található a Kodolányi Főiskola orosházi kara. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül Gyopároson 49,6 százalék. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül Gyopároson 46,5 százalék. Ha a foglalkoztatott nélküli háztartások arányát vizsgáljuk meg, azt látjuk, hogy Gyopároson ez a mutató 47 százalékos. Ha a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányát vizsgáljuk az aktív korúakon belül, azt tapasztaljuk, hogy Gyopároson a legmagasabb az arány (24,4 %).

A munkanélküliek aránya Gyopároson 15,3 százalék volt a KSH adatai szerint 2001-ben. Ez városrészi szinten a legmagasabb arány.

A következő táblázat a városrész oktatási és szociális intézményeinek számát és kapacitás kihasználtsági mutatóit összegzi:

| <b>Megnevezés</b>                                                                                | <b>Érték</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Bölcsődék száma                                                                                  | 0            |
| Óvodák száma                                                                                     | 0            |
| Általános iskolák száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)                                      | 0            |
| Középiskolák száma (gimnázium és szakközépiskola együtt)                                         | 0            |
| Idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága (ellátottak száma és a férőhelyek aránya) | 100%         |

### *A városrész infrastrukturális jellemzői*

A KSH 2001-es adatai szerint az alacsony komfortú lakások aránya Gyopároson a legmagasabb, 39,7 százalék. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül Gyopároson 17,3 százalék, ami a városrészek között a legmagasabb érték.

## **Szülő városrész**

A városrész lakossága a KSH 2001-es adatai alapján 5.541 fő volt.

### *A városrész gazdasági adottságai*

Jelentős ipari tevékenységet folytató kis- és középvállalkozások telephelye található ebben a városrészben. Ezen kívül sport- és rekreációs területek állnak rendelkezésre. A városrészben a szolgáltatási paletta hiányos.

A következő táblázatban az önkormányzattól kapott városrészi adatokat rögzítettük három mutató tekintetében:

| Megnevezés                                                                | Érték |
|---------------------------------------------------------------------------|-------|
| Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül)               | 187   |
| Vendéglátóhelyek száma                                                    | 119   |
| Működik-e itt a 10 legnagyobb vállalkozásból vállalkozás, ha igen mennyi? | 5     |

#### *A városrész demográfiai és szociális jellemzői*

A 2001-es népszámlálás alapján generált adatokból látható, hogy az IVS-ben kijelölt városrészek közül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a városrészben 24,5 százalék. Ha a felsőfokú végzettségűek arányát vizsgáljuk a 25 éves és idősebb népesség arányában, azt látjuk, hogy városrészben ez az érték 9,2%. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a Szőlő városrészben 42,6 százalék. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül a Belvárosban 52,4 százalék. Ha a foglalkoztatott nélküli háztartások arányát vizsgáljuk meg, azt látjuk, hogy a Szőlő városrészben ez a mutató 41,5 százalékos. A munkanélküliek aránya a Szőlő városrészben 9,8 százalék volt a KSH adatai szerint 2001-ben.

A következő táblázat a városrész oktatási és szociális intézményeinek számát és kapacitás kihasználtsági mutatóit összegzi:

| Megnevezés                                                                                       | Érték |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Bölcsődék száma                                                                                  | 0     |
| Óvodák száma                                                                                     | 1     |
| Általános iskolák száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)                                      | 1     |
| Középiskolák száma (gimnázium és szakközépiskola együtt)                                         | 0     |
| Idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága (ellátottak száma és a férőhelyek aránya) | 100%  |

#### *A városrész infrastrukturális jellemzői*

A Szőlő városrészt a kertvárosi jelleg jellemző. A városközpont közel van hozzá, ugyanakkor a vasút miatt a városközponti gyalogos közlekedési kapcsolatok is korlátozottak. Az infrastrukturális hiányosságok közül a legmeghatározóbbak a szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés, valamint a szilárd útburkolatok eltérő arányú, részleges hiánya. Jónak mondható, ugyanakkor a városrész külterületi közúti kapcsolata a Szőlő-körúton keresztül.

A KSH 2001-es adatai szerint az alacsony komfortú lakások aránya a városrészben 21,4 százalék. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül a Szőlő városrészen 8,9 százalék

A városrész lakossága a KSH 2001-es adatai alapján 3.837 fő volt.

*A városrész gazdasági adottságai*

A Déli városrészre a falusias beépítés jellemző, ugyanakkor jelen vannak az ipari parki fejlesztések, kapacitások. Jó közlekedési adottságokkal rendelkezik a kerékpáros és a közúti közlekedés esetében.

A következő táblázatban az önkormányzattól kapott városrészi adatokat rögzítettük három mutató tekintetében:

| Megnevezés                                                                | Érték |
|---------------------------------------------------------------------------|-------|
| Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül)               | 70    |
| Vendéglátóhelyek száma                                                    | 46    |
| Működik-e itt a 10 legnagyobb vállalkozásból vállalkozás, ha igen mennyi? | 1     |

*A városrész demográfiai és szociális jellemzői*

A városszerkezet a Gyopáros városrészhez hasonlóan differenciált, a demográfiai helyzet javuló, ami a szociálisan hátrányos helyzetű rétegek koncentrált jelenlétének is köszönhető. A városrészben veszélyt jelent a társadalmi konfliktusok kiéleződése, az ellenpólusok kialakulása.

A 2001-es népszámlálás alapján generált adatokból látható, hogy az IVS-ben kijelölt városrészek közül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a városrészben 29,8 százalék. Ha a felsőfokú végzettségűek arányát vizsgáljuk a 25 éves és idősebb népesség arányában, azt látjuk, hogy a városrészben ez az érték 7,7%. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a Déli városrészben 48,5 százalék. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül a Belvárosban 47,6 százalék. Ha a foglalkoztatott nélküli háztartások arányát vizsgáljuk meg, azt látjuk, hogy a Déli városrészben ez a mutató 44,5 százalékos.

A munkanélküliek aránya a Déli városrészben 12,2 százalék volt a KSH adatai szerint 2001-ben.

A következő táblázat a városrész oktatási és szociális intézményeinek számát és kapacitás kihasználtsági mutatóit összegzi:

| Megnevezés                                                                    | Érték |
|-------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Bölcsődék száma                                                               | 0     |
| Óvodák száma                                                                  | 1     |
| Általános iskolák száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)                   | 0     |
| Középiskolák száma (gimnázium és szakközépiskola együtt)                      | 0     |
| Idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága (ellátottak száma és a | 0     |

*A városrész infrastrukturális jellemzői*

A KSH 2001-es adatai szerint az alacsony komfortú lakások aránya Gyopároson a legmagasabb, 29,5 százalék. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül a Déli városrészen 11,9 százalék.

A Déli városrész adottságai közül kiemelendő még a jelentős zöldterület, hiszen itt található az arborétum.

## IV.2. Városrészekre lebontott SWOT-analízis

| Gyopáros városrész                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Erősségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Gyengeségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Fejlesztési koncepció, kidolgozott projekttervek</li> <li>• Városrészen túli társadalmi-gazdasági hatások</li> <li>• Ligetes, ritkán lakott, fejleszthető területek</li> <li>• Országos jelentőségű földtani értékek</li> <li>• Kiváló mikroklíma</li> <li>• Kiváló környezeti adottság, tórendszer, park, termál- és gyógyvíz</li> <li>• Egészségügyi és rekreációs szolgáltatások széles köre (gyógyászat, wellnes, élményfürdőzés, parkfürdőzés, sport)</li> <li>• Felsőfokú turisztikai képzés (Kodolányi Főiskola)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• A tó vízminősége jelenleg fürdőzésre nem megfelelő</li> <li>• Tömegközlekedés, célközlekedés hiányosságai</li> <li>• Kevés a minőségi szálláshely</li> <li>• Kevés egyedi turisztikai attrakció</li> <li>• A zöldfelületek állapota nem megfelelő</li> <li>• Nem teljes körűen kiépített a vizes infrastruktúra</li> <li>• Pormentesített utak hiánya</li> <li>• Országos és nemzetközi közlekedési hálózatra gyenge csatlakozás</li> <li>• Differenciált városszerkezet</li> <li>• Szociálisan hátrányos helyzetű réteg koncentrált jelenléte</li> </ul> |
| Lehetőségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Veszélyek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nemzetközi és hazai befektetői- és vendég érdeklődés a gyógy- és üdülőkialakítására és szolgáltatásai iránt</li> <li>• Többgenerációs célcsoportok érdeklődése</li> <li>• Integrált kapcsolati rendszer (Kakasszék, Dél-alföldi Termál Klaszter)</li> <li>• Folyamatos és növekvő pályázati források</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Hasonló dél-alföldi turisztikai létesítmények növekvő száma</li> <li>• A víz- és tószennyezés veszélyének növekedése</li> <li>• Zöldterületi fejlesztések elmaradása (parkerdő, felújítás, tájrehabilitáció)</li> <li>• Saját erő, magántőke biztosításának korlátozottsága</li> <li>• Hálózatokon és kapcsolatrendszereken kívül maradás</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      |



| Szőlő városrész                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Erősségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Gyengeségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Iparterületi kapcsolat (Északi iparterület)</li> <li>Ipari kultúra jelentősebb kis- és középvállalkozásokkal</li> <li>Jó külterületi közúti kapcsolat a Szőlő-körúton keresztül</li> <li>Kertvárosi jelleg</li> <li>A városközpont közelsége</li> <li>Sport- és rekreációs területek</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Hiányos szolgáltatási paletta (kereskedelmi, egészségügyi, oktatási, postai)</li> <li>Kulturális tevékenység közösségi színterének hiánya</li> <li>Szennyvíz- és csapadékvízvezeték hálózat, szilárd útburkolatok jelentős hiánya</li> <li>Városközponti gyalogos közlekedés/kapcsolatok korlátozottsága (a vasút miatt)</li> <li>Városvédő erdőszültség hiánya</li> </ul> |
| Lehetőségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Veszélyek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Fokozódó városi érdeklődés az építési telkek iránt</li> <li>Városi szabadidős és rekreációs fejlesztések megvalósulása</li> <li>Sűrűn lakott külterületek városi infrastruktúrába való bekapcsolása</li> <li>Új közlekedési kapcsolatok feltárása (elkerülő úthoz)</li> <li>Alközpont kialakítása</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>A településfejlesztés városközponti túlsúlya esetén hátrányos helyzetbe kerülhet az akcióterület</li> <li>Az ipari nagyüzemek közelsége és előre nem látható fejlesztésének következményei (környezet- és porszennyezettség)</li> </ul>                                                                                                                                    |

| Belváros                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Erősségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Gyengeségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Humán intézményrendszere kiépült és fejlett</li> <li>Teljes infrastruktúrája kiépített</li> <li>Zöld felületek</li> <li>Koncentrált az emberi erőforrás (képzettség, kultúra, anyagi)</li> <li>Építészeti értékek</li> <li>Magántőke fejlesztési ambíciói</li> <li>Civil szervezetek működése</li> <li>(Kis)térségi szerepvállalás, hatások</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Vegyes városközpont, falusi és városi jellemzők keveredése</li> <li>Urbanizáció káros hatásai itt jelentkeznek legnagyobb mértékben (por-, légszennyezettség)</li> <li>Promenád hiánya</li> <li>Közlekedésszervezés problémái</li> <li>Minőségi kereskedelmi üzletek, szolgáltató létesítmények hiánya</li> <li>Kötődés, identitástudat hiánya</li> <li>Városközponti összekötő kerékpárutak hiánya</li> </ul> |
| Lehetőségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Veszélyek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Városközpont fejlesztés támogatottsága</li> <li>Közösségi és minőségi szolgáltatások iránti igény</li> <li>Befektetői érdeklődés</li> <li>Közlekedési feltételek optimalizálása</li> <li>Környezeti szempontok előtérbe kerülése</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Közösségi terek további hiánya</li> <li>A szükséges fejlesztések elmaradása</li> <li>A város középvárosi funkciójának, kistérségi szerepkörének gyengülése</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                          |

| Déli városrész                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Erősségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Gyengeségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ipari parki fejlesztések, kapacitások</li> <li>• Javuló demográfiai helyzet</li> <li>• Jelentős zöldterület (arborétum)</li> <li>• Jó közlekedési adottságok (kerékpárút, közút)</li> <li>• Kertvárosi jelleg</li> <li>• Kialakuló kereskedelmi- szolgáltató alközpont</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jelentős környezeti terhelés (ipari park, szeméttelep, közúti közlekedés)</li> <li>• Belvíz-veszélyeztetettség</li> <li>• Közszolgáltatások elérhetősége (oktatás, egészségügy)</li> <li>• Differenciált városszerkezet</li> <li>• Szociálisan hátrányos helyzetű réteg koncentrált jelenléte</li> </ul> |
| Lehetőségek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Veszélyek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Szolgáltatások iránti igény felértékelődése</li> <li>• Környezetvédelemi előírások szigorodása (szeméttelep bezárása és rekultivációja)</li> <li>• További vállalkozások betelepülése</li> <li>• A városrész felzárkózásának felgyorsulása</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Társadalmi konfliktusok kiéleződése, ellenpólusok</li> <li>• Déli elkerülő út építése elhúzódhat</li> <li>• További környezeti ártalmak (ipari park, szeméttelep)</li> </ul>                                                                                                                             |

## V. Stratégia

A városi és a városrész léptékű helyzetelemzésre támaszkodva, valamint az Integrált Városfejlesztési Stratégia módszertani követelményeit szigorúan követve készítettük el Orosháza városfejlesztési stratégiáját, melyet a következő fejezet tartalmazza.

Elvárások, hogy a városrehabilitációs akciókat az integrált városfejlesztési stratégiára alapozva kell megvalósítani. A stratégiával szemben követelmény, hogy a város jövőképével és a városhálózatban elfoglalt helyével, szerepével, illetve a városban és az egyes városrészekben meglévő problémákkal egyaránt koherens beavatkozásokat tartalmazzon. Ez az előfeltétele annak, hogy valóban integrált fejlesztések valósulhassanak meg. A városi akcióterületek kiválasztása és a fejlesztések megfogalmazása a helyi szereplők (hatóságok, önkormányzat, gazdasági-társadalmi partnerek) bevonásával történik, a koncentráció elvének alkalmazásával.

A városfejlesztési stratégiával és az ezek részét képező rehabilitációs akciókkal kapcsolatban egyaránt elvárás, hogy képesek legyenek mobilizálni és összehangolni mind a közösségi, mind a privát hozzájárulásokat. Tehát az integrált városfejlesztési stratégia fontos eszköze annak, hogy az elkövetkező időszakban a város beazonosítsa és koordinálja a különböző fejlesztési forrásokat, továbbá Orosházán a stratégiához igazodó, gazdasági, társadalmi és környezeti értelemben egyaránt fenntartható fejlesztéseket valósítsanak meg.

### V.1. A jövőbeni fejlesztési irányok meghatározása

Az integrált városfejlesztési stratégia (IVS) Orosháza város jövőképét 15-20 éves időtávra határozta meg, a város egészére vonatkozik, illeszkedik a településfejlesztési koncepcióhoz, demográfiai jellegű, ugyanakkor utalást tesz a város vonzáskörzetébe tartozó települések feladat megosztására.

#### A város hosszú távú jövőképe:

*Orosháza az Alföld meghatározó középvárosa,  
dinamizáló mezoregionális központja*

#### A jövőkép leírása:

A régió fejlesztési stratégiáját alapvetően a városokra koncentrálva határozták meg, miközben ezzel párhuzamosan fontos feladat a rurális területek népességmegtartó képességének fokozása. A régió tradicionális kis- és középvárosai sorában foglal helyet Orosháza. A település társadalmi-gazdasági megújuló képességének fokozásához megfelelő alapot jelent az erős középfokú oktatási bázisa, a kihelyezett felsőfokú képzés, illetve a népesség iskolai végzettsége.

A fejlődés dinamizálása, a településhálózatban betöltött pozíciók erősödése, kiterjesztése hozzájárul a lakosság számának kismértékű emelkedéséhez, ezen

belül a fiatal korosztály növekedéséhez és az elvándorlás mutatóinak javulásához.

A jövőkép megvalósulását a következő mutatók támasztják alá. A bázist, a kiinduló állapotot a 2001-es, illetve a 2006-os év statisztikai adatai jelentik.

#### *Mutatókkal számszerűsített célok*

| Mutató megnevezése                          | Adatmérés forrása | Kiinduló érték |                        | Célérték |                        |
|---------------------------------------------|-------------------|----------------|------------------------|----------|------------------------|
|                                             |                   | Év             | Érték, mennyiségegység | Év       | Érték, mennyiségegység |
| Lakónépesség                                | KSH               | 2006           | 30 688 fő              | 2026     | 31 000 fő              |
| Élveszületések száma                        | KSH               | 2006           | 233 fő                 | 2026     | 230 fő                 |
| A lakónépességen belül a 0-14 évesek száma  | KSH népszámlálás  | 2001           | 4 876 fő               | 2026     | 5 200 fő               |
| A lakónépességen belül a 15-59 évesek száma | KSH népszámlálás  | 2001           | 19 898 fő              | 2026     | 17 600 fő              |
| A lakónépességen belül a 60-évesek száma    | KSH népszámlálás  | 2001           | 6 990 fő               | 2026     | 8 200 fő               |

2001-es lakónépesség: 31 764 fő volt.

20 éves időtávban a lakosság kismértékű, 588 fővel való bővülésével számolunk. Az élveszületések száma – várakozásaink szerint – évente 3 fővel csökken. A korcsoportonkénti megoszlás prognosztizálásához alapadatként a népszámlálás értékeiből indultunk ki. A lakosság némileg fiatalodik, hiszen a 14 évesig terjedő korosztály száma 324 fővel, azaz 6,6%-kal bővül. A munkaképes korú lakosság száma csökken, mégpedig 2.298 fővel, azaz 11,5%-kal. A hatvan évesnél idősebb korosztály esetében az előzőekkel ellentétes folyamat megy végbe, azaz emelkedik a korosztályhoz tartozók száma. Az emelkedés előrejelzésünk szerint 1.210 fő, azaz, 14,75%-os. Tehát az elmozdulás itt a legmagasabb.

A város hosszú távú célja számszerűsített értékekben is kifejezhető és a helyzetelemzés tendenciáira támaszkodva reálisan megvalósítható, összhangban van az akcióterület fejlesztési céljaival.

A jövőkép elérését segítő, városi szintű középtávú (7-8 éves) **tematikus célok** a következőkben kerültek megfogalmazásra:

*A város társadalmának differenciált fejlesztése, kistérségi és regionális szerepkörének erősítése*

*Orosháza nemzetközileg versenyképes ipari-, agrárgazdasági és turisztikai feltételeinek fejlesztése*

#### *A tematikus célok leírása:*

A jövőkép elérését két tematikus cél szolgálja. Az egyik a város társadalmára épít: a szociális, az egészségügyi, a közösségi, az identitásnövelő, a kulturális

fejlesztésekre építve kívánja kiterjeszteni a város kistérségi és regionális feladatmegosztásban betöltött szerepét.

A második cél a gazdaságra épít: az ipar-, az agrárgazdaság és a turizmus fejlesztésének feltételeit szeretné bővíteni, környezetvédelmi, infrastrukturális beruházásokkal, az együttműködésben rejlő lehetőségek kiterjesztésével, a hálózatokhoz való csatlakozással, az egyedi arculat kialakításával, a specializációval, a képzési rendszer korszerűsítésével. Nagyobb területi egységben gondolkodva, a nemzetközi szintre való kilépéssel.

#### *Mutatókkal számszerűsített célok*

| Mutató megnevezése                | Adatmérés forrása | Kiinduló érték |                        | Célérték |                        |
|-----------------------------------|-------------------|----------------|------------------------|----------|------------------------|
|                                   |                   | Év             | Érték, mennyiségegység | Év       | Érték, mennyiségegység |
| Regisztrált vállalkozások száma   | KSH               | 2006           | 3303 db                | 2016     | 3 310 db               |
| Kiskereskedelmi üzletek száma     | KSH               | 2006           | 1 007 db               | 2016     | 810 db                 |
| Vendéglátóhelyek száma            | KSH               | 2006           | 211 db                 | 2016     | 220 db                 |
| Nyilvántartott álláskeresők száma | KSH               | 2006           | 1 320 fő               | 2016     | 1 200 fő               |
| Felsőfokú végzettségűek aránya    | KSH népszámlálás  | 2001           | 9,6 %                  | 2016     | 12 %                   |

A fenti táblázatban a 2016-os évet határoztuk meg, mint célérték. A kiinduló bázist a 2006. évi, illetve 2001-es statisztikai adatok adják. Előrejelzésünk szerint a regisztrált vállalkozások száma némileg, mindössze 7 db-bal emelkedik. A vállalkozások azonban már tökeerősebbek, a korábbiaknál magasabb a működő vállalkozások száma/aránya. A kiskereskedelmi üzletek száma csökken, 197 db-bal, azaz 19,6%-kal. A fenti adat egyrészt köszönhető a multinacionális kereskedelmi láncok előretörésének, másrészt egy minőségi elmozdulást is hordoz magában. A vendéglátóhelyek száma nem változik lényegesen, 9 db-bal nő, a differenciáltság megmarad. A nyilvántartott álláskeresők száma 120 fővel, 10%-kal csökken, mely képet némileg árnyalja, hogy mindeközben a munkaképes korú lakosság csökkenésével is számoltunk. Az iskolázottsági szint, amiről már a jövőkép esetében is szóltunk, tovább emelkedik, 2,4%-kal nő.

A 7-8 éves tematikus célok, és a városrészekre kitűzött területi célok egymással szoros kölcsönhatásban vannak. A városrészi célok teljesülése hozzájárul a tematikus célok teljesüléséhez, de agglomerációjuk nem eredményezi teljes mértékben a tematikus célok megvalósulását. A városrészi szintű célok 2-3 éves időtávra szólnak, így azok az időtáv mértékében járulnak hozzá a középtávú célok teljesüléséhez. A **városrészi célok**, melyek referenciapontját képezik a későbbi akcióterületi integrált fejlesztéseknek, a következők:

|                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gyopáros városrész                                                                                                                                        |
| <i>Esélyegyenlőségi feltételek biztosítása, alközpont fejlesztése; nemzetközi és hazai turizmus fogadófeltételeinek javítása, piaci pozíció erősítése</i> |

### *A városrészi cél leírása:*

A Gyopáros városrészre jellemző a differenciált városszerkezet. Egyrészt jelen van egy szociálisan hátrányos helyzetű réteg, fennáll a szegregáció veszélye. Másrészt pedig a turizmus szempontjából a város kiemelt fejlesztési területe.

A városrész külső elérhetősége, az országos és a nemzetközi közlekedési hálózatra való csatlakozása gyenge, de ugyanez elmondható a városközpont-hoz viszonyított elérhetőségre is, hiszen a tömegközlekedés és a célközlekedés hálózatai is hiányosak. Nehézséget okoz továbbá a pormentesített utak hiánya, valamint a nem teljes körűen kiépített vizes infrastruktúra. A zöldfelületek állapota nem megfelelő. Jelenleg kevés a minőségi szálláshely, kevés az egyedi turisztikai attrakció. Gondot okoz, hogy a tavak vízminősége fürdőzésre nem alkalmas.

Az előbb felsorolt negatívumok mellett a városrészt ligetes, ritkán lakott területek, országos jelentőségű földtani értékek, kitűnő mikroklima, kiváló környezeti adottságok, tórendszer, park, termál- és gyógyvíz jellemzi. Jelen van a rekreációs szolgáltatások széles köre, s itt kapott helyet a felsőfokú turisztikai képzés. A Gyopáros városrésznek a városrészen túli társadalmi-gazdasági hatása érzékelhető, kézzel fogható.

A differenciált városszerkezetből következően a városrészi cél is két részcélt tartalmaz. Rákóczitelep, Szentetornya és Gyökeres városrészek esetében cél az esélyegyenlőségi feltételek biztosítása, az alközpont fejlesztések. (Az alközpont fejlesztések közvetetten járulnak hozzá a szegregáció csökkentéséhez.) A Gyopáros városrész fürdővel összefüggő területei esetében építeni lehet a nemzetközi és hazai befektetői és vendég érdeklődésre, ami a gyógy- és üdülők hely kialakítása, illetve a szolgáltatásai iránt mutatkozik. A többgenerációs célcsoportok igényeire fókuszálva, egyedi turisztikai arculattal, minőségi attrakciókkal, integrált kapcsolati rendszerekhez való csatlakozással elérhető a piaci pozíció javítása. A fejlesztésekhez forrást a folyamatos és növekvő pályázati lehetőségek biztosíthatnak.

### *Funkcióbővítés iránya*

Az adott városrészben a környezetvédelmi, a közlekedési és a gazdasági funkcion belül a turizmus megerősítése a cél. Új funkció kialakítását egy új alközpont hosszú távú megteremtésének első lépései jelentenék. A turizmus egyértelműen ebben a városrészben koncentrálódik, de kiterjesztése más városrészekbe, jellemzően a belvárosra is indokolt.

### *Célcsoportok*

Nemzetközi és hazai befektetői érdeklődés kíséri a területet. A turizmus révén többgenerációs célcsoportok igényeit szükséges kielégíteni. Itt koncentrálódik egy fiatal főiskolás réteg, s számos turisztikai vállalkozás tulajdonosainak, alkalmazottainak ez a „telephelye”, munkahelye. Ugyanakkor jellemző a területre a szociálisan hátrányos helyzetű réteg koncentrált jelenléte is.

### *Szociális probléma, szegregáció*

Az adott városrészben jelen van a szociális probléma és fennáll a szegregáció veszélye, amit a gazdaságfejlesztési, környezetvédelmi és a közlekedési funkció megerősítése, az oktatás, a lakhatás a foglalkoztatás és az egészségügy területén indított beavatkozások révén, integráltan kívánunk oldani.

### *Városrészen belüli elérhetőség*

A városrész külső elérhetősége, az országos és a nemzetközi közlekedési hálózatra való csatlakozása gyenge, de ugyanez elmondható a városközpont-hoz viszonyított elérhetőségre is, hiszen a tömegközlekedés és a célközlekedés hálózatai is hiányosak. Nehézséget okoz továbbá a pormentesített utak hiánya.

#### *Közösségi terület, köztér*

A zöldfelületek állapota nem megfelelő, fejlesztésre szorul.

A városrészi célok megvalósulása esetén a következő változások fognak bekövetkezni a jellemző mutatók tekintetében.

#### *Mutatókkal számszerűsített célok*

| Mutató megnevezése                                              | Adatmérés forrása | Kiinduló érték |                        | Célérték |                        |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------|----------------|------------------------|----------|------------------------|
|                                                                 |                   | Év             | Érték, mennyiségegység | Év       | Érték, mennyiségegység |
| Lakónépesség                                                    | KSH népszámlálás  | 2001           | 4 534 fő               | 2010     | 5.100 fő               |
| A lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya                     | KSH népszámlálás  | 2001           | 16,6 %                 | 2010     | 18 %                   |
| A lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya                    | KSH népszámlálás  | 2001           | 61,8 %                 | 2010     | 63 %                   |
| A lakónépességen belül a 60- évesek aránya                      | KSH népszámlálás  | 2001           | 21,5 %                 | 2010     | 19 %                   |
| Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában | KSH népszámlálás  | 2001           | 3,9 %                  | 2010     | 6 %                    |
| Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya                      | KSH népszámlálás  | 2001           | 47,0 %                 | 2010     | 45 %                   |

Az alacsony státuszú lakosság magas reprodukciója hatással van a lakónépesség változására, növekedésére, ugyanakkor a komplex intézkedések hatására csökken a szegregátumban élő lakosság száma.

|                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------|
| Szőlő városrész                                                            |
| <i>Ipari- lakóövezeti és rekreációs funkciók differenciált fejlesztése</i> |

#### *A városrészi cél leírása:*

A Szőlő városrésze a kertvárosi jelleg jellemző. A városközpont közel van hozzá, ugyanakkor a vasút miatt a városközponti gyalogos közlekedési kapcsolatok is korlátozottak. Az északi iparterülethez jó a közúti kapcsolata a Szőlő-körúton keresztül. Az infrastrukturális hiányosságok közül a legmeghatározóbbak a szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés, valamint a szilárd útburkolatok eltérő arányú, részleges hiánya. A városvédő erdőszültség hiányzik. Jelentős ipari tevékenységet folytató kis- és középvállalkozások telephelye található ebben a városrészben. Ezen kívül sport- és rekreációs területek állnak rendelkezésre. A városrészben a szolgáltatási paletta (kereskedelmi, egészségügyi, oktatási, postai) hiányos, hiányzik a kulturális tevékenység közösségi szintere is.

A Szőlő városrészben érzékelhető az építési telkek iránti érdeklődés, lehetőség nyílik a városi szabadidős és rekreációs fejlesztések megvalósulására, mód van a sűrűn lakott területnek a városi infrastruktúrába való bekapcsolására, valamint új közlekedési kapcsolatok feltárására, mindezek eredményeként megvalósulhat az ipari-lakóövezeti és rekreációs funkciók differenciált fejlesztése. A célok megvalósítása során figyelni kell arra, hogy a településfejlesztés városközponti túlsúlya miatt ne kerüljön ez a városrész hátrányos helyzetbe. Fontos feladat annak „ellenőrzése”, hogy a környezetvédelmi előírások betartásra kerüljenek.

#### *Funkcióbővítés iránya*

A (szolgáltató)ipari funkció megerősítése a cél, kialakítandó viszont szolgáltatási és a kulturális tevékenységek révén lakóövezeti és rekreációs cél is. Az ipari funkció megerősítése ehhez a területhez kell, hogy kapcsolódjon, illetve a városi szabadidős és rekreációs fejlesztések megvalósulásának is itt lehet a központja. A kertvárosi jelleghez kapcsolódóan pedig új alközpont kialakítása is megindulhat.

#### *Célcsoportok*

Egyrészt itt koncentrálódnak a helyi ipari kultúra jelentősebb kis- és középvállalkozásai, másrészt kertvárosi jellege van a területnek, tehát az itt élő fiatalabb korosztály igényeit célszerű kielégíteni, harmadrészt pedig a városi lakosság sportot, mozgást kedvelő rétegének lehet ez a terület az egyik „bázisa”.

#### *Szociális probléma, szegregáció*

Az adott városrészben nincs komoly szociális probléma, nem áll fenn a szegregáció veszélye.

#### *Városrészen belüli elérhetőség*

A városközpont közel van hozzá, ugyanakkor a vasútpálya miatt a városközponti gyalogos közlekedési kapcsolatok is korlátozottak. Az északi iparterülethez jó a közúti kapcsolata a Szőlő-körúton keresztül.

#### *Közösségi terület, köztér*

A kulturális tevékenység közösségi színterének hiánya jellemző a városrészeire.

A városrészi célok megvalósulása esetén a következő változások fognak bekövetkezni a jellemző mutatók tekintetében.

#### *Mutatókkal számszerűsített célok*

| Mutató megnevezése                           | Adatmérés forrása | Kiinduló érték |                        | Célérték |                        |
|----------------------------------------------|-------------------|----------------|------------------------|----------|------------------------|
|                                              |                   | Év             | Érték, mennyiségegység | Év       | Érték, Mennyiségegység |
| Lakónépesség                                 | KSH népszámlálás  | 2001           | 5 541 fő               | 2010     | 5.550 fő               |
| A lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya  | KSH népszámlálás  | 2001           | 14,1 %                 | 2010     | 14 %                   |
| A lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya | KSH népszámlálás  | 2001           | 61,0 %                 | 2010     | 62 %                   |
| A lakónépességen belül a 60- évesek aránya   | KSH népszámlálás  | 2001           | 24,9 %                 | 2010     | 24 %                   |



|                                                                 |                  |      |        |      |      |
|-----------------------------------------------------------------|------------------|------|--------|------|------|
| Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában | KSH népszámlálás | 2001 | 9,2 %  | 2010 | 11 % |
| Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya                      | KSH népszámlálás | 2001 | 41,5 % | 2010 | 40 % |

## Belváros

*Szervesen fejlődő, minőségi szolgáltatásokat nyújtó középvárosi, kistérségi központ kialakítása*

### *A városrészi cél leírása:*

Orosháza belvárosára a falusi és a városi sajátosságok keveredése jellemző, építészeti értékekben gazdag. Teljes fizikai infrastruktúrája kiépített, humán intézményrendszere is kiépített és fejlett, ennek köszönhetően a kistérségi szerepvállalás, a térségi hatások is ide koncentrálódnak. A civil szervezetek működése is itt „csapódik le”, az emberi erőforrás ebben a városrészben képzettebb, kulturáltabb és „gazdagabb”, mint a város többi részén.

A zöldfelületek erősséget jelentenek, ugyanakkor az urbanizáció káros hatásai itt koncentrálódnak, magas a por- és légszennyezettség. Folyamatosan foglalkozni kell a közlekedésszervezés problémájával. Hiányzik a közösségi tér, a promenád. Hiányoznak a minőségi kereskedelmi üzletek, a minőségi szolgáltató létesítmények. A városhoz való kötődés, az identitástudat fejlesztendő.

A városközpont fejlesztés támogatottságára és a befektetői érdeklődésre építve a városrészi cél a szervesen fejlődő, minőségi szolgáltatásokat nyújtó középvárosi, kistérségi központ kialakítása.

### *Funkcióbővítés iránya*

A másutt említett, itt is jellemző környezetvédelmi és közlekedési funkciók megerősítése mellett a belvárosban igen hangsúlyos a gazdasági és a humán szolgáltatási funkciók megerősítése iránti igény. A turizmus, a kereskedelem és a szolgáltatások révén a gazdasági funkciónak a dekoncentrációja jelenik meg ebben a városrészben, míg a közigazgatási és a humán, közösségi funkciók itt koncentrálódnak.

### *Célcsoportok*

Az itt élő lakosság képzettebb, kulturáltabb, jobb anyagi körülmények között él a többi városrészhez viszonyítva. A humán és a közigazgatási intézményrendszer, a szolgáltatások révén a városi lakosság minden szegmense érintett. A befektetői érdeklődés is jelen van. A városba látogatók számára is meghatározó a városról kialakított kép, az első benyomások stb. által. A város teljes lakossága, és a kistérségben élők, valamint az ide látogatók egyaránt érintettek.

### *Szociális probléma*

Nem jellemző a belvárosra a szociális probléma.

### *Városrészen belüli elérhetőség*

A közlekedésszervezés problémái jól érzékelhetők.

### *Közösségi tér, köztér*

Gondot okoz a közösségi tér, a promenád hiánya.

A városrészi célok megvalósulása esetén a következő változások fognak bekövetkezni a jellemző mutatók tekintetében.

*Mutatókkal számszerűsített célok*

| Mutató megnevezése                                              | Adatmérés forrása | Kiinduló érték |                        | Célérték |                        |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------|----------------|------------------------|----------|------------------------|
|                                                                 |                   | Év             | Érték, mennyiségegység | Év       | Érték, Mennyiségegység |
| Lakónépesség                                                    | KSH népszámlálás  | 2001           | 16 134 fő              | 2010     | 16.000 fő              |
| A lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya                     | KSH népszámlálás  | 2001           | 15,1 %                 | 2010     | 15 %                   |
| A lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya                    | KSH népszámlálás  | 2001           | 63,5 %                 | 2010     | 62 %                   |
| A lakónépességen belül a 60- évesek aránya                      | KSH népszámlálás  | 2001           | 21,3 %                 | 2010     | 23 %                   |
| Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában | KSH népszámlálás  | 2001           | 12,6 %                 | 2010     | 14 %                   |
| Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya                      | KSH népszámlálás  | 2001           | 39,3 %                 | 2010     | 38 %                   |

**Déli városrész**

*Integrált környezeti, esélyegyenlőségi, szolgáltató funkciók összehangolt fejlesztése*

*A városrészi cél leírása:*

A Déli városrészre a falusias beépítés jellemző, ugyanakkor jelen vannak az ipari parki fejlesztések, kapacitások. Jó közlekedési adottságokkal rendelkezik a kerékpáros és a közúti közlekedés esetében. Arborétum is található a városrészben, ugyanakkor a környezeti terhelések is jelentősek, amit az ipari park, a szeméttelp és közúti közlekedés okoz. Jelentős a belvív-veszélyeztetettség. Kialakulóban van egy kereskedelmi-szolgáltató alközpont, a közszolgáltatások elérhetősége (oktatás, egészségügy) megoldott. A városszerkezet a Gyopáros városrészhez hasonlóan itt is differenciált, a demográfiai helyzet javuló, ami a szociálisan hátrányos helyzetű rétegek koncentrált jelenlétének köszönhető. A városrészben veszélyt jelent a társadalmi konfliktusok kiéleződése, az ellenpólusok kialakulása.

A városrész fejlődését és a jelentős közúti teherforgalmi közlekedésből származó környezetszennyezés csökkentését segítené a déli elkerülő út mielőbbi megépítése. Cél az integrált környezeti, esélyegyenlőségi, szolgáltató funkciók összehangolt fejlesztése, amelynek segítségével megvalósulna a városrész felzárkóztatása.

*Funkcióbővítés iránya*

A környezetvédelmi és a közlekedési funkció megerősítése a cél. Kialakulóban van egy kereskedelmi-szolgáltató alközpont, ennek támogatása indokolt. A terület kertvárosias jellegű, ugyanakkor az ipari parki fejlesztések révén

vállalkozások telephelyeül is szolgál, de jelen van egy szociálisan hátrányos helyzetű réteg is.

#### *Célcsoportok*

A kertvárosi területen lakók, az ipari vállalkozások, alkalmazottai és a cigány kisebbség igényeit együttesen szükséges kielégíteni.

#### *Szociális probléma, szegregáció*

Igen, van szociális probléma, a társadalmi konfliktusok kiéleződésének, ellenspólusok kialakulásának veszélye fennáll. Integrált beavatkozásokkal, oktatási, lakhatási, foglalkoztatási és egészségügyi intézkedésekkel kívánjuk oldani az alacsony státuszu lakosság koncentrált jelenlétét. Rövid-, közép- és hosszú távú célindikátok meghatározásával és teljesítésével.

#### *Városrészen belüli elérhetőség*

A városrész elfogadható közlekedési adottságokkal rendelkezik a kerékpáros és a közúti közlekedés esetében.

#### *Közösségi terület, köztér*

A városrészben egy arborétum található.

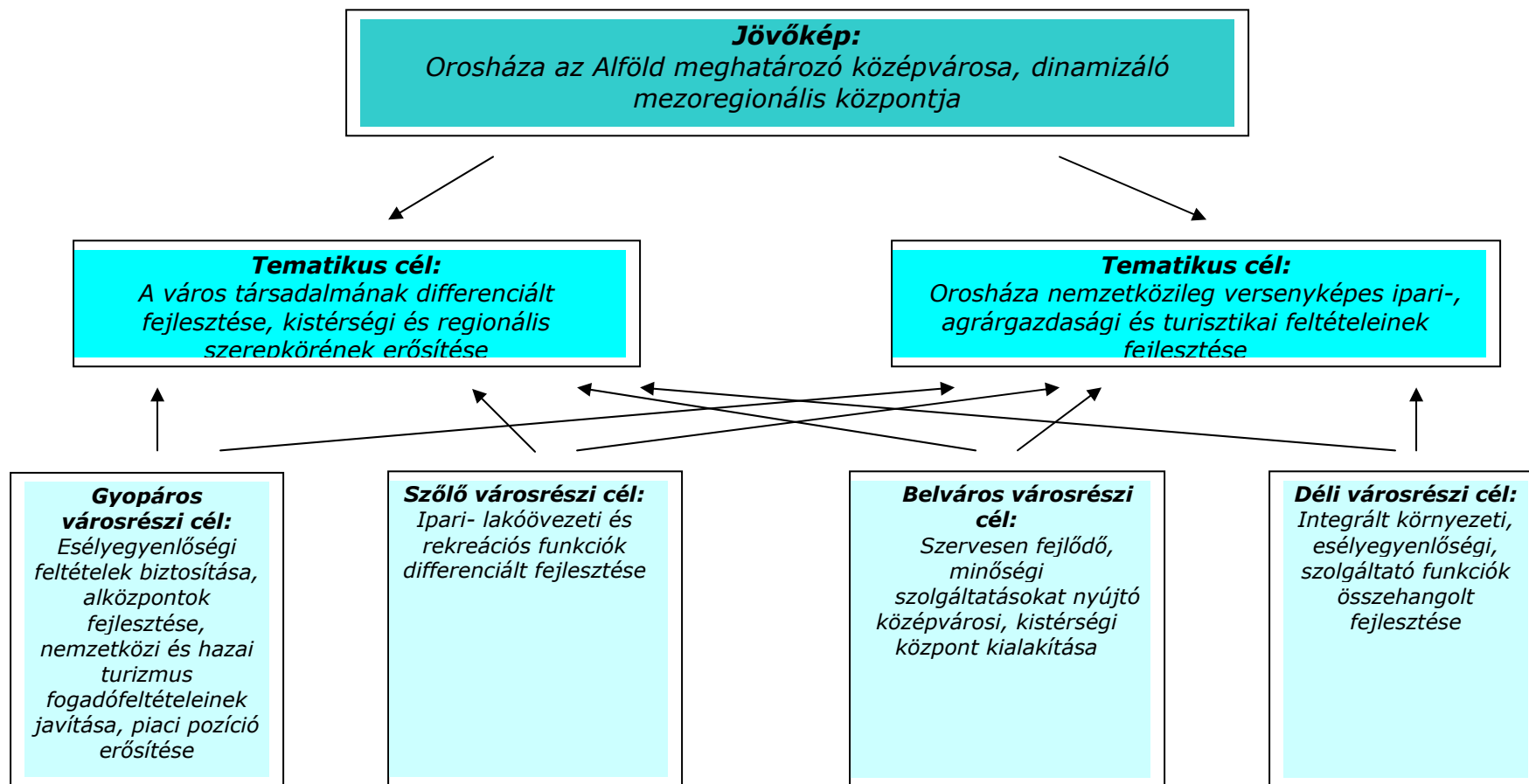
A városrészi célok megvalósulása esetén a következő változások következhetnek be a jellemző mutatók tekintetében.

#### *Mutatókkal számszerűsített célok*

| Mutató megnevezése                                              | Adatmérés forrása | Kiinduló érték |                        | Célérték |                        |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------|----------------|------------------------|----------|------------------------|
|                                                                 |                   | Év             | Érték, mennyiségegység | Év       | Érték, Mennyiségegység |
| Lakónépesség                                                    | KSH népszámlálás  | 2001           | 3 837 fő               | 2010     | 4.000 fő               |
| A lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya                     | KSH népszámlálás  | 2001           | 17,3%                  | 2010     | 18 %                   |
| A lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya                    | KSH népszámlálás  | 2001           | 61,8%                  | 2010     | 62 %                   |
| A lakónépességen belül a 60- évesek aránya                      | KSH népszámlálás  | 2001           | 20,9%                  | 2010     | 20 %                   |
| Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában | KSH népszámlálás  | 2001           | 7,7%                   | 2010     | 12 %                   |
| Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya                      | KSH népszámlálás  | 2001           | 44,5 %                 | 2010     | 41 %                   |

A lakónépesség emelkedésében szerepet játszik az alacsony státuszu népesség magas reprodukciója, ugyanakkor a komplex intézkedések hatására nem nő a koncentrált jelenlétük egy adott területen.

## A három szintű célhierarchia



A fenti háromszintű célhierarchia összhangban van a jövőkép céljaival, illetve a városrészi helyzetértékeléssel.

## **V.2. A stratégia koherenciája, konzisztenciája**

### ***V.2.1. Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval, településrendezési tervvel***

Orosháza város településfejlesztési koncepciója 2001. évben került elfogadásra, két budapesti székhelyű tanácsadó cég készítette: az Agrober Kft. és a Pestterv Kft.

A tervezők szerint Orosháza kívánatos és elérendő jövője az alábbi elemekben fogalmazódik meg:

- Orosháza hosszútávon is legyen fenntartható település, amely a táji, természeti, települési és társadalmi környezetével harmóniában fejlődik, amelynek mai fejlesztése nem veszélyezteti a város hosszú távú érdekeit.
- Orosháza legyen olyan település, amely 30-35 ezer ember – megyei és régiós átlagot felülmúló életminőséget lehetővé tevő – otthona, és amely egyaránt biztosítja:
  - o az egészséges életkörülmények,
  - o a differenciált lakás,
  - o a megélhetés (a munka lehetősége, illetve elérhetősége),
  - o a városi színvonalú integrált ellátás (elérhető távolságon belül),
  - o az egészség megőrzés és helyreállítás,
  - o a városi és a térségi közlekedés,
  - o a művelődés,
  - o a szabadidő eltöltés

feltételeit és lehetőségét minden polgár számára.

- A város a helyben megtalálható sokrétű szolgáltatás révén, az orosházi identitástudat erősítésével, a helyi foglalkoztatás lehetőségeinek bővítésével, a minőségi életkörülmények megteremtésével, az esztétikus, emberközpontú településkörnyezet biztosításával a népességét, különösen a fiatalokat hosszú távon is megtartani, illetve visszacsábítani képes település legyen.
- A sokirányú és magas színvonalú ellátás, szolgáltatás biztosítása, az ahhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása érdekében Orosháza hosszú távon is erős és továbbra is fejlődőképes, megyei és regionális szinten is meghatározó helyi gazdasággal rendelkező település legyen, amely térségével együttműködve, a kölcsönös előnyök figyelembevételével fejlődik.
- A regionalizmus erősödésével Orosháza növelni legyen képes szerepét a megyehatáron fekvő területek közötti kapcsolatok sokoldalú intenzifikálásában, a megyehatár korábban egyértelmű hátrányt jelentő helyzetéből kimozdulva, más megyék – elsősorban Csongrád és Bács-Kiskun-szomszédos térségeivel és regionális kihatású városaival való szoros gazdasági, infrastrukturális, oktatási, kulturális kapcsolatai erősítsék saját helyi erőforrásainak kihasználási lehetőségeit.

- Orosháza – a kialakuló térszerkezeti keretei között – legyen korszerű és fejleszthető szerkezetű, területfelhasználási egységekkel tagolt, hosszú távon is élhető város, ahol az egyes építmények és létesítmények azon túl, hogy alkalmazkodnak az épített és a táji környezethez, a használati értékük mellett építészeti értékeket is képviselnek, hozzájárulnak a települési környezet pozitív irányú formálásához.
- A városban épüljenek ki azok a szervezeti keretek, amelyek a polgárok általános közérzetének javítása érdekében segítik a helybéliek közéleti, kulturális, művelődési vagy szabadidőt szervező tevékenységeit, biztosítják a segítő társadalmi rétegek érdekérvényesítését, biztosítják a minden polgár számára nyitott információs hálózat elérhetőségét, kialakítják a szociális ellátás teljes vertikumát.

A városfejlesztés javasolt fő irányai a következők:

1. A város népességmegtartó képességének erősítése,
2. A város gazdasági fejlesztése, a munkahelyteremtés, a megélhetés feltételeinek hosszú távú biztosítása,
3. A városszerkezet területfelhasználási igényekkel és a fő közlekedési infrastruktúrával összehangolt, a város hosszú távú fenntarthatóságát és élhetőségét elősegítő fejlesztése,
4. A város humán (emberi, közösségi) helyzetének javítása, társadalmi, közösségi, társadalompolitikai fejlesztés,
5. A környezet védelme és fejlesztése, a környezetminőség hosszú távú fenntartása és javítása, a város élhetőségének fokozása.

A funkciók megerősítését, illetve bővítését szolgáló indikatív tevékenységek és a területfejlesztési koncepció kapcsolatát mutatja be a következő táblázat. A kapcsolódást két szinten: program és alprogram szinten határoztuk meg, de sajnos az elfogadott koncepció nem minden esetben következetes, hiszen nem minden programhoz rendelt alprogramokat.

| Sorszám | Indikatív tevékenység                                                                                                | Kapcsolódás a koncepcióhoz<br>(Fejlesztési program-<br>Fejlesztési alprogram,<br>javaslat)                              |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.      | Orosháza-Gyopárosfürdő „Az Alföld Gyöngye”-turisztikai nagyprojekt                                                   | Program a turizmus városi adottságokat is figyelembe vevő fejlesztésére – alprogram Gyopárosfürdő komplex fejlesztésére |
| 2.      | Fedett Gyógymedence teljeskörű rekonstrukció és kiszolgáló terek kialakítása                                         | Program a turizmus városi adottságokat is figyelembe vevő fejlesztésére – alprogram Gyopárosfürdő komplex fejlesztésére |
| 3.      | Orosházi Gyógyfürdő létesítményeinek komplex termálenergia felhasználása                                             | Program a turizmus városi adottságokat is figyelembe vevő fejlesztésére – alprogram Gyopárosfürdő komplex fejlesztésére |
| 4.      | Dél-keleti Kapu IV. Többcélú tornacsarnok, bemutató terem, kemping és a terület közműrendszerének végleges kiépítése | Program a turizmus városi adottságokat is figyelembe vevő fejlesztésére- alprogram a szálláshelykínálat differenciált   |

|     |                                                                                                |                                                                                                                                    |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     |                                                                                                | bővítésére                                                                                                                         |
| 5.  | Hippoterápia, gyógylovagoltatás, többcélú lovasbázis kiépítése                                 | Program a turizmus városi adottságokat is figyelembe vevő fejlesztésére                                                            |
| 6.  | Orosházi Kórház fejlesztése, felújítása                                                        | Program a humánerőforrás fejlesztésére                                                                                             |
| 7.  | Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény komplex fejlesztése – TISZK létesítése                     | Program a humánerőforrás fejlesztésére – alprogram a rugalmasabb, piaci igényekhez alkalmazkodni képes oktatás, képzés erősítésére |
| 8.  | Környezeti és Egészségnevelési Központ kialakítása                                             | Program a humánerőforrás fejlesztésére – alprogram a rugalmasabb, piaci igényekhez alkalmazkodni képes oktatás, képzés erősítésére |
| 9.  | Orosháza Város Általános Iskola Eötvös József tagintézményének integrált fejlesztése           | Program a humánerőforrás fejlesztésére – alprogram a rugalmasabb, piaci igényekhez alkalmazkodni képes oktatás, képzés erősítésére |
| 10. | Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Szakiskola felújítása, fejlesztése                             | Program a humánerőforrás fejlesztésére – alprogram a rugalmasabb, piaci igényekhez alkalmazkodni képes oktatás, képzés erősítésére |
| 11. | Óvodák felújítása                                                                              | Program a humánerőforrás fejlesztésére – alprogram a rugalmasabb, piaci igényekhez alkalmazkodni képes oktatás, képzés erősítésére |
| 12. | Integrált városközpont fejlesztés I. ütem                                                      | Program a városközpont és a kapcsolódó központrendszer fejlesztésére                                                               |
| 13. | Hotel Alföld szálloda és környezetének felújítása                                              | Program a turizmus városi adottságokat is figyelembe vevő fejlesztésére- alprogram a szálláshelykínálat differenciált bővítésére   |
| 14. | Integrált városközpont fejlesztés II. ütem                                                     | Program a városközpont és a kapcsolódó központrendszer fejlesztésére                                                               |
| 15. | Városháza infrastrukturális fejlesztése, felújítása                                            | Program a városközpont és a kapcsolódó központrendszer fejlesztésére                                                               |
| 16. | Játszótér építések<br>(Játszva, sportolva megelőzni program)                                   | Program a városközpont és a kapcsolódó központrendszer fejlesztésére                                                               |
| 17. | Integrált, szociális jellegű városrehabilitáció                                                | Lakó célú területbővítés, ingatlanfejlesztés programja                                                                             |
| 18. | Dél-Kelet-Alföld regionális hulladékkezelési program – városi hulladékátrakó állomás kiépítése | Az értékörzés és a környezetfejlesztés programja - Új (kistérségi) hulladékátrakó megvalósítása                                    |
| 19. | Orosháza szennyvíz csatornahálózat teljes kiépítése                                            | Az értékörzés és a környezetfejlesztés programja - szennyvízhálózat bővítése, a szennyvízkezelés korszerűsítése                    |
| 20. | Orosháza szennyvíztisztító mű korszerűsítése és kapacitás bővítése                             | Az értékörzés és a környezetfejlesztés programja - szennyvízhálózat bővítése, a szennyvízkezelés korszerűsítése                    |
| 21. | Dél-Alföldi Régió ivóvízminőség-javítási program                                               | Az értékörzés és a                                                                                                                 |

|     |                                                                                                            |                                                                                                                                          |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     |                                                                                                            | környezetfejlesztés programja –<br>Ivóvízminőség hosszú távú<br>megőrzése                                                                |
| 22. | Csapadékvíz elvezetés                                                                                      | Az értékőrzés és a<br>környezetfejlesztés programja –<br>A belvízrendszer és a<br>csapadékelvezető hálózat<br>fejlesztése                |
| 23. | Tó- és tókönyék rehabilitáció                                                                              | Program a turizmus városi<br>adottságokat is figyelembe vevő<br>fejlesztésére                                                            |
| 24. | Zöldterületi program (parkerdő, védősáv<br>telepítése, fásítás)                                            | Az értékőrzés és a<br>környezetfejlesztés programja –<br>Városi zöldterületek fejlesztése                                                |
| 25. | Orosháza északi elkerülő út mentén véderdő<br>telepítés                                                    | Az értékőrzés és a<br>környezetfejlesztés programja –<br>Levegőminőség megőrzése és<br>javítása                                          |
| 26. | Orosháza déli elkerülő út megépítése                                                                       | Közlekedésfejlesztési program a<br>városszerkezet javítására                                                                             |
| 27. | Nagy teherforgalmú utak burkolat felújítása                                                                |                                                                                                                                          |
| 28. | A városi közlekedés megújítása (gyalogos,<br>kerékpáros, gépjármű közlekedés)                              | Közlekedésfejlesztési program a<br>városszerkezet javítására – A<br>közúti közlekedés<br>településszerkezettel összefüggő<br>fejlesztése |
| 29. | Ifjúsági Ház Klub kialakítása                                                                              | A közösségi fejlesztés programja<br>– a közösségfejlesztési program<br>feladatai és javaslatai a célállapot<br>eléréséhez                |
| 30. | „Éljünk magyarul” Dél-alföldi hagyományok<br>történelmi léptékekben – élhető középkori falu<br>kialakítása | A közösségi fejlesztés programja<br>– a közösségfejlesztési program<br>feladatai és javaslatai a célállapot<br>eléréséhez                |
| 31. | Szabadtéri színpad telepítése                                                                              | A közösségi fejlesztés programja<br>– a közösségfejlesztési program<br>feladatai és javaslatai a célállapot<br>eléréséhez                |

Egyedül a nagy teherforgalmú utak burkolat felújítása címet viselő indikatív tevékenységnek nem találtunk kapcsolódási pontot a koncepcióban, ennek valószínűleg az az oka, hogy ez nem önkormányzati, hanem állami feladat.

Egy 43 oldalas dokumentum, Orosháza Város Önkormányzat 9/2007. (V.11.) Ör. számú rendelete szól Orosháza város Helyi Építési Szabályzatáról. A rendelet a következő övezeteket határozza meg:

- (1) A beépítésre szánt terület - a tervezett felhasználás szerint - a következő terület felhasználási kategóriákat foglalja magába:
- Ln jelű nagyvárosias lakóterület,
  - Lk jelű kisvárosias lakóterület,
  - Lke jelű kertvárosias lakóterület,
  - Lf jelű falusias lakóterület,
  - Üü jelű üdülőházas üdülőterület,
  - Üh jelű hétvégi házas üdülőterület,
  - Vt jelű településközpont vegyes terület,
  - Vk jelű központi vegyes terület,
  - Gkszel jelű kereskedelmi-gazdasági terület,
  - Gip jelű ipari gazdasági terület,



k) K jelű különleges területek.

(2) A beépítésre nem szánt területek:

- a) Kö jelű közlekedési területek,
- b) E jelű erdőterületek,
- c) Z jelű zöldterületek,
- d) Má jelű általános mezőgazdasági terület,
- e) Má-t jelű általános-természeti mezőgazdasági terület,
- f) Mk jelű kertes mezőgazdasági terület,
- g) V jelű vízgazdálkodási terület.

A rendelet közel háromnegyede az övezetekre vonatkozó részletes szabályokat tartalmazza.

A rendelethez a következő mellékletek kapcsolódnak:

- 1. sz. melléklet Országos védettségű műemlékek
- 2. sz. melléklet A helyi védettségű építészeti értékek és építmények Orosházán a helyi építészeti és természeti értékek védelméről, valamint a városképi megfelelőségről szóló 18/2001. (IX.15.) Ör. rendelet szerint
- 3. sz. melléklet Táj- és természeti értékek,
- 4. sz. melléklet Védő távolságok.

Orosháza rendezési terve a településfejlesztési koncepcióra támaszkodva született meg. Az integrált városfejlesztési stratégia összhangban van a település fejlesztési koncepciójával mind a településhálózatban elfoglalt helye, mind a helyzetértékelés vonatkozásában.

### **V.2.2. A célrendszer koherenciája**

A négy városrészre kijelölt célok illeszkednek egymáshoz, a célrendszer nem eredményezi zárványok kialakítását. A város tudatosan tervezi a szolgáltatásait és azok városi szintű megoszlását. A városrészekre kitűzött célok funkcióbővüléssel járnak. Állításainkat a következőkkel támasztjuk alá.

A városrészekre vonatkozó táblázatok a városrészekbe tervezett indikatív tevékenységek és a hozzájuk rendelhető funkciók kapcsolatát mutatja be.

| Gyopáros városrész                                                                                                   |                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| Indikatív tevékenység megnevezése                                                                                    | Funkció megnevezése                     |
| Orosháza-Gyopárosfürdő „Az Alföld Gyöngye”- turisztikai nagyprojekt                                                  | Gazdasági                               |
| Fedett Gyógymedence teljes körű rekonstrukció és kiszolgáló terek kialakítása                                        |                                         |
| Orosházi Gyógyfürdő létesítményeinek komplex termálenergia felhasználása                                             |                                         |
| Dél-keleti Kapu IV. Többcélú tornacsarnok, bemutató terem, kemping és a terület közműrendszerének végleges kiépítése | Közösségi                               |
| Óvodák felújítása                                                                                                    | Humán szolgáltatási<br>Környezetvédelmi |
| Orosháza szennyvíz csatornahálózat teljes kiépítése                                                                  |                                         |
| Dél-Alföldi Régió ivóvízminőség-javítási program                                                                     |                                         |
| Csapadékvíz elvezetés                                                                                                |                                         |
| Tó- és tókörnék rehabilitáció                                                                                        |                                         |
| Zöldterületi program (parkerdő, védősáv telepítése, fásítás)                                                         |                                         |

|                                                                                                      |                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Nagy teherforgalmú utak burkolat felújítása                                                          | <b>Közlekedési</b> |
| A városi közlekedés megújítása (gyalogos, kerékpáros, gépjármű közlekedés)                           |                    |
| „Éljünk magyarul” Dél-alföldi hagyományok történelmi léptékekben – élhető középkori falu kialakítása | <b>Közösségi</b>   |
| Szabadtéri színpad telepítése                                                                        |                    |

A Gyopáros városrészben 5 funkció bővítését tervezik. Legerősebb, a legtöbb indikatív tevékenység kapcsolódik a gazdasági és környezetvédelmi funkciókhoz. Ezen kívül jelen van a közlekedési, a közösségi és a humán szolgáltatási funkciók bővítése iránti igény is.

### Szőlő városrész

| Indikatív tevékenység megnevezése                                          | Funkció megnevezése        |
|----------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| Óvodák felújítása                                                          | <b>Humán szolgáltatási</b> |
| Orosháza szennyvíz csatornahálózat teljes kiépítése                        |                            |
| Dél-Alföldi Régió ivóvízminőség-javítási program                           | <b>Környezetvédelmi</b>    |
| Csapadékvíz elvezetés                                                      |                            |
| Zöldterületi program (parkerdő, védősáv telepítése, fásítás)               | <b>Közlekedési</b>         |
| Orosháza északi elkerülő út mentén véderdő telepítés                       |                            |
| Nagy teherforgalmú utak burkolat felújítása                                |                            |
| A városi közlekedés megújítása (gyalogos, kerékpáros, gépjármű közlekedés) |                            |

A Szőlő városrészben markánsan jelenik meg a környezetvédelmi és a közlekedési funkció bővítésének szükségessége, de az óvodák felújítása révén helyet kap a humán szolgáltatási funkció kiterjesztése is. A városrészek tekintetében itt található a legkevesebb indikatív tevékenység, s ezáltal a legkevesebb funkció is.

### Belváros városrész

| Indikatív tevékenység megnevezése                                                    | Funkció megnevezése        |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| Orosháza-Gyopárosfürdő „Az Alföld Gyöngye”- turisztikai nagyprojekt                  | <b>Gazdasági</b>           |
| Orosházi Kórház fejlesztése, felújítása                                              | <b>Humán szolgáltatási</b> |
| Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény komplex fejlesztése – TISZK létesítése           |                            |
| Környezeti és egészségnevelési Központ kialakítása                                   |                            |
| Orosháza Város Általános Iskola Eötvös József tagintézményének integrált fejlesztése |                            |
| Liszt Ferenc alapfokú Művészeti Szakiskola felújítása, fejlesztése                   |                            |
| Óvodák felújítása                                                                    | <b>Városi</b>              |
| Integrált városközpont fejlesztés I. ütem                                            |                            |
| Hotel Alföld szálloda és környezetének felújítása                                    | <b>Gazdasági</b>           |
| Integrált városközpont fejlesztés II. ütem                                           | <b>Városi</b>              |
| Városháza infrastrukturális fejlesztése, felújítása                                  | <b>Közigazgatási</b>       |
| Orosháza szennyvíz csatornahálózat teljes kiépítése                                  | <b>Környezetvédelmi</b>    |
| Dél-Alföldi Régió ivóvízminőség-javítási program                                     |                            |
| Csapadékvíz elvezetés                                                                |                            |
| Zöldterületi program (parkerdő, védősáv telepítése, fásítás)                         |                            |
| Nagy teherforgalmú utak burkolat felújítása                                          | <b>Közlekedési</b>         |
| A városi közlekedés megújítása (gyalogos, kerékpáros, gépjármű közlekedés)           |                            |
| Ifjúsági Ház Klub kialakítása                                                        | <b>Közösségi</b>           |

|                                                            |  |
|------------------------------------------------------------|--|
| Játszótér építések<br>Játszva, sportolva megelőzni program |  |
|------------------------------------------------------------|--|

A legváltozatosabb képet a belváros „tárja elénk”. 6 tevékenység szolgálja a humán szolgáltatási funkciók megerősítését, 4 tevékenység hozható kapcsolatba a környezetvédelmi funkciókkal, 2 tevékenység erősíti a gazdaságot, s ugyancsak 2 tevékenység szolgálja a közlekedési funkciók bővítését, és két tevékenység tartozik a közösségi funkcióhoz. Az integrált városközpont fejlesztés két ütemben zajlana. Egy tevékenység – a városrészek közül csak itt – szolgálja a közigazgatási funkciók megerősítését.

### Déli városrész

| Indikatív tevékenység megnevezése                                                              | Funkció megnevezése        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| Hippoterápia, gyógylovagoltatás, többcélú lovasbázis kiépítése                                 | <b>Gazdasági</b>           |
| Óvodák felújítása                                                                              | <b>Humán szolgáltatási</b> |
| Dél-Kelet-Alföld regionális hulladékkezelési program – városi hulladékatrakó állomás kiépítése | <b>Környezetvédelmi</b>    |
| Orosháza szennyvíz csatornahálózat teljes kiépítése                                            | <b>Közlekedési</b>         |
| Orosháza szennyvíztisztító mű korszerűsítése és kapacitás bővítése                             |                            |
| Dél-Alföldi Régió ivóvízminőség-javítási program                                               |                            |
| Csapadékvíz elvezetés                                                                          |                            |
| Zöldterületi program (parkerdő, védősáv telepítése, fásítás)                                   |                            |
| Orosháza déli elkerülő út megépítése                                                           |                            |
| Nagy teherforgalmú utak burkolat felújítása                                                    |                            |
| A városi közlekedés megújítása (gyalogos, kerékpáros, gépjármű közlekedés)                     |                            |

A Déli városrészben 6 tevékenység kapcsolódik a környezetvédelemhez, s kiemelt jelentősége van a közlekedési fejlesztéseknek. Jelen van a gazdasági és a humán szolgáltatási funkció megerősítésének kívánalma is.

### **V. 2.3. Környezeti hatások értékelése**

A gazdasági funkciók bővülésének egyik alapját a közlekedési és környezetvédelmi beruházások képezik. Az előző összefoglaló táblázatokról kiolvasható, hogy mindkét funkció megerősítése markánsan jelenik meg.

Állami beruhásként elkészült a 47-es számú főközlekedési út várost elkerülő északi szakasza. Az indikatív tevékenységek között szerepel az elkerülő mentén védődősáv kiépítése. A védődősáv a közlekedésből származó szennyeződésektől védi meg a környéken élőket, egészségügyi és ökológiai jelentőséggel bír.

A fentiekén túlmenően indokolt a Kiskunfélegyháza-Orosháza-Battonya útkorszerűsítés keretében Orosháza déli elkerülő szakasz megépítése, mely – az országos tervekben – csak 2012 utáni ütemezéssel szerepel. Az elkerülő utak elsőrangú jelentősége, hogy az átmenő forgalom számos és súlyos környezeti és egyéb káros hatásától mentesülnek a városban élők és a városban beépített területek, így jelentősen hozzájárul a települési életminőség javulásához.

A nagy teherforgalmi utak közül a 47-es főút 11,5 tonnás burkolat megerősítése, illetve a 451-es út Orosháza- Kiskunfélegyháza közötti szakasz korszerűsítése a legfontosabb feladatok.

A városi közlekedés megújítása indikatív tevékenység az alábbi projekteket foglalja magában:

- a városon belüli forgalomirányítási rendszer javítása, az utak rangjához (szerepköréhez) mért forgalmi terhelések minél jobb kiegyenlítése érdekében;
- gondoskodás a megfelelő mértékű felmérésekre és szakvéleményre alapozott folyamatos karbantartásról és a soros felújításokról (5 évenként üzemezve);
- a város egyre növekvő gépjármű forgalmának zökkenőmentes lebonyolítása, valamint a városközpont átépítésével összefüggő forgalmi hálózat javítása érdekében a következő 5 évben - a városközpont rekonstrukciójának keretében - indokolt lenne még a Kölcsey utca és Ady Endre utcák közötti utcanyitás kiépítése, a Dózs Gy. u.-Táncsics u. kereszteződésében körforgalmi csomópont kiépítése, összhangban a főter átépítési tervekkel, ami az alföld szálló helyén tervezett létesítménnyel megoldja a Szabadság tér kinyitását a Bajcsy Zs. utcára is, továbbá a városszerkezeti jelentőséggel bíró városrészek közötti kulturált gyalogos és kerékpáros közlekedési feltételeket biztosító, szintben elkülönített - a vasúti pályatesteket keresztező - Kossuth L. utcai vasúti átjáró megépítése;
- a város északi ipartelepének bekötése a már meglévő 47. sz. út elkerülő szakaszához, melyet környezetvédelmi szempont is sürgetne, hiszen az északi ipartelepről a településen történő átközlekedés nélkül lehetséges az összes közúti szállítás lebonyolítása, mely É-K-NY irányba történik. (Kezdeményezés már volt, a Gardian üvegyár részéről);
- a már meglévő kerékpárutak városközponton át történő összekötése;
- a közlekedésfejlesztési koncepció részét képezi a nagyforgalmú gyalogjárdák további színvonalas átépítése, hiányzó járdák megépítése és a közterek burkolatainak felújítása (Árpád kert, Széchenyi tér, Eötvös tér).

Az összeköttetés, elérhetőség biztosítása révén csökken a járművek szennyezőanyag kibocsátása.

Magyarországon az ivóvizek 40%-a felszín alatti vízbázisból származik. E vízbázisok 60%-a sérülékeny, vagyis ki van téve az emberi tevékenység hatásainak. Ilyen vízbázis a Maros hordalékkúp is, melyből a Csanádapáca melletti vízkivétel (kútcsoport) szolgáltatja az ivóvizet, a megyei regionális vízellátó rendszerek egyikeként. Ismert, hogy a térség ivóvíz bázisai által szolgáltatott vizek minősége nem felel meg az EU által előírt követelményeknek, legfőképpen a megengedetnél magasabb arzén tartalom miatt. Az EU-hoz történt csatlakozással Magyarország elkötelezte magát a 8/93/EK irányelvben előírt határértékek hazai jogrendbe való bevezetéséről. A fejlesztés a Dél-alföldi ivóvízminőség javító program keretei között zajlik. A program megvalósítására az érintett települési önkormányzatok és a Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Tanács konzorciumot hoztak létre, melynek gesztora: Orosháza. A fejlesztés a 2007-2013-as időszakban lesz finanszírozható az EU Kohéziós Alapjából.

Az egészséges ivóvíz biztosítása mellett fontos feladat az ellátásjavítás. A települési köztudatban négy külterületi olyan lakott terület szerepel, melyek

nincsenek ún. közműves ivóvízzel ellátva azért is, mert a kiépített hálózattól távol esnek (Monori tanyák, Pusztaszentetornya, Tatársánc és Kiscsákó). Ezek közül az utóbbi belterületként minősített távol eső beépített lakóterületként tartozik a város közigazgatási területéhez. A sorolt lakott területek bevonása az egészséges ivóvíz ellátásba a költségbecslés szerint összesen mintegy 190 millió forint értékű beruházást igényel.

Az ún. lakótelepi többszintes beépítések területén a szennyvízelvezetés a városban már korábban megoldódott.

A házanként talajba szikkasztott szennyvíz többszörösen káros következményei (talajvíz-szennyezés, szintemelkedés stb.) miatt a csatornahálózat családi házas lakóterületi kiépítése a legfontosabb infrastruktúra fejlesztési feladat, ha az egészséges ivóvíz ellátást, mint alapellátási tényezőt ebből a körből kiemeljük.

A lakossági közmegegyezésre alapozottan a pályázatos időszak első szakaszában, 1997-ben kezdték meg nagyobb lépésekben a hálózat bővítését. Ennek eredményeképpen a régi városrész területének mintegy 90%-át fedi már a kiépített hálózat, a kimaradt területek hálózatának kiépítése pedig folyamatban van, illetve befejeződött.

A kiépítettség mértéke városi szinten jelenleg 67%-os (ellátott terület lakásszáma/összes lakásszám). A további pályázati követelmények feltételezik a város teljes belterületére kiterjedő szennyvízhálózat építés programtervének meglétét. Jelenleg ez a Vízmű Vállalattal együttműködve előkészítés alatt áll.

A hálózatfejlesztés mellett időszerű a szennyvíz tisztító telepre is gondolni, - két okból. Kiépítése a 6.600 m<sup>3</sup>/nap névleges tisztítókapacitással az ún. III. vegyi tisztító fokozat (foszfor, nitrogén eltávolítás) nélkül valósult meg. Erre a tisztítási fokozatra egyrészt a kevés hígító vizet szállító befogadó belvízcsatorna, másrészt (az EU-s követelmények miatt is) környezetvédelmi okból van szükség.

A város számára a teljesítési kötelezettség határidejét a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési- és tisztítási megvalósítási program (25/2002 (II. 27) Korm. r.) tartalmazza, miszerint az 2008. december 31. Finanszírozása várhatóan 80-90 %-os mértékig központi forrásból biztosítható.

A tisztítótelep rekonstrukciójának tervezése folyamatban van és a különböző tervfokozatok ez évben elkészülnek (Vízmű Rt-nél). A két legfontosabb tervezési alapprobléma a szennyvíz iszap kezelésének - elhelyezésének megoldása és a védőtávolság biztosítása.

Orosháza a fokozottan belvíz veszélyeztetett települések sorába tartozik. Különösen az ún. Nagyatádi telep és Szentetornya egy részének fekvése kedvezőtlen ebből a szempontból, melyet az utóbbi évek (1999-2000) tavaszi elöntései is igazoltak. A beépített területek egy részének kedvezőtlenebb fekvésén túl rontja a helyzetet a város csapadékvíz elvezető csatornahálózatának és műveinek nem megfelelő mértékű kiépítettsége, továbbá leromlott állapota is. A hálózat fejlesztése a korábbi évtizedekben csak részben követte a városszerkezeti változásokat. Teljessé tételének becsült költsége milliárdos nagyságrendű. Az önkormányzat felkészült a fejlesztésre és 146/1999. (VII.28.) Kt. sz. határozatában foglalta össze ennek legfontosabb középtávú teendőit, melynek eredményeképpen a műszaki tervállomány rendelkezésre áll.

A városkép harmonikusabbá tételének eszköze bármely új zöldfelület létesítése, amely iránt a városban komoly igény mutatkozik. Ezek közül az utcafásítás az, amely a város különféle részeit egységessé foghatja össze. Az utcafásításokat úgy kell elvégezni, hogy kiemelten fontos szakaszokat kell kijelölni úgy, hogy

érintsék a legforgalmasabb utakat, az oktatási-nevelési és kulturális intézményeket, és kapcsolják össze a meglévő és tervezett zöldterületeket, zöldterületi intézményeket. Így a városon belül ökológiai szempontból is értékes, összefüggő rendszer hozható létre.

A városi zöldfelületek fejlesztése a ma is megfelelően funkcionáló zöldterületek megtartásán, ápolásán túl egyrészt a meglévő, de nem vagy alig használható zöldfelületek funkcionális meghatározásával (városi közpark, természetszerű közpark, közkert, játszótér), ezt követő fejlesztésével, másrészt új városi zöldterületek kialakítására alkalmas, de jelenleg más célra használt vagy feltáratlan területek kijelölésével lehetséges. A város tágabb értelemben vett központi területe zöldfelületekkel jól ellátott, ahol a fontos városi funkciókat betöltő zöldterületek megtartása a feladat.

A város külterületén megtalálható védett természeti értékek megőrzése érdekében a környezet védelméről és a természet védelméről szóló törvényekben és a kapcsolódó jogszabályokban foglaltakkal összhangban szabad csak a különböző fejlesztési elképzeléseket kidolgozni és megvalósítani.

A környezettudatosság érvényre juttatása – az egészséges életér biztosítása érdekében – a mindennapok feladatává kell, hogy váljék.

A hulladékgazdálkodási környezet- és egészségvédelmi szempontok megkövetelik a települési szilárd hulladékok szervezeten szeptektált gyűjtését és ártalmatlanítását, melynek Magyarországon ma a legelterjedtebb formája a rendezett lerakás. A környezetvédelmi és gazdaságossági szempontok (és az EU irányelveknek történő megfelelés igénye) azonban már rövidtávon sem engedik meg, hogy az újrahasznosítható hulladékokat lerakással ártalmatlanítsák. Ezért szükséges a hulladékok szelektív gyűjtése, utóválogatása és az újrahasznosítható anyagok felhasználása. Ezen igény kielégítését tűzte ki célul az a hulladékkezelési program, mely mind az EU-, mind a magyar jogszabályi követelményeket szem előtt tartva egy komplex hulladékgazdálkodási rendszert valósít meg a Dél-kelet Alföldi területen a regionalitás elve alapján.

A Dél-kelet alföldi régiót is érintő tervezett regionális hulladékgazdálkodási rendszerhez csatlakozni kívánó 88 településen a keletkező települési hulladékok szervezett gyűjtése és elszállítása már ma is megoldottnak tekinthető. Az elszállított hulladékokat jelenleg lerakással ártalmatlanítják, az előválogatás mértéke elhanyagolható. A meglévő hulladéklerakók ártalmatlanítási kapacitása csak rövidtávra elegendő. A régió hulladékainak jó része olyan lerakóba kerül, amely nem felel meg sem a hazai, sem az európai elvárásoknak. A műszaki létesítmények, a megfelelő munkagépek, a monitoring rendszer és a szakemberek hiánya miatt a vizsgált térségben a hulladéklerakás gyakran környezetszennyező és környezetveszélyeztető tevékenység. E mellett - a szelektív gyűjtés és hasznosítás hiánya miatt - a hulladék ártalmatlanítás jelentős területigénnyel, nyersanyag- és energiapazarlással jár. A rendezetlen lerakás a közvetlen talaj- és talajvízszennyezés, a por- és bűzterhelés mellett akár az emberi egészséget is közvetlenül veszélyeztetheti (például mint fertőzési forrás). További problémát jelenthet a régió felszíni és felszín alatti vízkészletének és a térség védett értékeinek veszélyeztetése.

A város az ismertetett regionális hulladékgazdálkodási rendszerben gesztori és koordinációs szerepet vállalt egy a számítás szerint 480 ezer lakost kiszolgáló - új lerakó építést nem tartalmazó - regionális égetőművel zárt vertikum beruházásának előkészítésében. Feladat a beruházás személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása.

Új ipari üzemek városba települése esetén különös figyelmet kell fordítani a környezetvédelmi előírások betartására/betartatására.

Az indikatív tevékenységek tervszerű, következetes végrehajtása, a monitoring feladatok elvégzése együttesen pozitív hatással lesznek a város környezeti állapotára.

.

### V.3. 2007-2013 során fejleszteni kívánt akcióterületek kijelölése

### V.4. A stratégia megvalósíthatósága

| Sorszám | Az indikatív tevékenységek megnevezése                                                                                   | Érintett városrész              | Akcióterület          | Költség-becslés (mFt)    | Várható bevételek *(mFt) | Ütemezés (Év, negyedév)       |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|-----------------------|--------------------------|--------------------------|-------------------------------|
| 1.      | Orosháza-Gyopárosfürdő „Az Alföld Gyöngye”- turisztikai nagyprojekt (fedett uszoda, további medencék és vízi attrakciók) | Gyopáros, Belváros              | Fasor u. 3.           | 3 500                    |                          | 2009-2015                     |
| 2.      | Fedett Gyógymedence teljeskörű rekonstrukció és kiszolgáló terek kialakítása                                             | Gyopáros                        | Fasor u. 3.           | 375                      |                          | 2009. I. né. -2010. IV. né.   |
| 3.      | Orosházi Gyógyfürdő létesítményeinek komplex termálenergia felhasználása                                                 | Gyopáros                        | Fasor u. 3.           | ~600                     |                          | 2009. II. né. – 2011. II. né  |
| 4.      | Dél-keleti Kapu IV. Többcélú tornacsarnok, bemutató terem, kemping és a terület közműrendszerének végleges kiépítése     | Gyopáros                        | Gyopárosi út.3.       | ~600                     |                          | 2010. II. né. – 2012. II. né. |
| 5.      | Hippoterápia, gyógylovagoltatás, többcélú lovasbázis kiépítése                                                           | Déli városrész                  | Tótkomlósi út Borgázó | magántőke                |                          | 2009. után                    |
| 6.      | Orosházi Kórház fejlesztése, felújítása                                                                                  | Belváros                        | Könd u. 59.           | ~6 000                   |                          | 2009. IV. né. – 2011. IV. né. |
| 7.      | Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény komplex fejlesztése – TISZK létesítése                                               | Belváros                        | Kossuth tér           | ~1 200                   |                          | 2009. IV. né. – 2011. IV. né. |
| 8.      | Környezeti és egészségnevelési Központ kialakítása                                                                       | Belváros                        | Dózsa Gy. u. 1.       | 350                      |                          | 2010. I. né. – 2012. II. né.  |
| 9.      | Orosháza Város Általános Iskola Eötvös József tagintézményének integrált fejlesztése                                     | Belváros                        | Eötvös J. u. 2.       | 520                      |                          | 2008. II. né. – 2010. I. né.  |
| 10.     | Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Szakiskola felújítása, fejlesztése                                                       | Belváros                        | Dózsa Gy u.           | A projekt tervezés alatt |                          | 2009. után                    |
| 11.     | Óvodák felújítása                                                                                                        | Belváros, Gyopáros, Szőlő, Déli |                       | A projekt tervezés alatt |                          | 2009. után                    |



## Orosháza Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

|     |                                                                                                |                                                                        |                                                                 |                          |  |                               |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|--------------------------|--|-------------------------------|
| 12. | Integrált városközpont fejlesztés I. ütem                                                      | Belváros                                                               | Győri Vilmos tér, Szabadság tér, Dózsa Gy. u., Meszes kisközség | ~1 460                   |  | 2008. – 2011.                 |
| 13. | Hotel Alföld szálloda és környezetének felújítása                                              | Belváros                                                               | Győri Vilmos tér                                                | magántőke                |  | 2008. – 2011.                 |
| 14. | Integrált városközpont fejlesztés II. ütem                                                     | Belváros                                                               | Kossuth u., Könd u., Lehel u., Március 15. tér                  | A projekt tervezés alatt |  | 2009. után                    |
| 15. | Városháza infrastrukturális fejlesztése, felújítása                                            | Belváros                                                               | Szabadság tér                                                   | A projekt tervezés alatt |  | 2009. után                    |
| 16. | Integrált, szociális jellegű városrehabilitáció                                                | Kiscsákó és a külterületi tanyás központok                             | Kiscsákó, Pusztaszenttornya, Szentetornya, Rákóczi telep        | ~500-600                 |  | 2011. I. né. – 2013. I. né.   |
| 17. | Dél-Kelet-Alföld regionális hulladékkezelési program – városi hulladékátrakó állomás kiépítése | Déli                                                                   | Vásárhelyi út (az átrakó építés tervezett területe)             |                          |  | 2009. után                    |
| 18. | Orosháza szennyvíz csatornahálózat teljes kiépítése                                            | Gyopáros, Szőlő, Belváros, Déli                                        |                                                                 | ~5 500                   |  | 2008. II. né. – 2013. IV. né. |
| 19. | Orosháza szennyvíztisztító mű korszerűsítése és kapacitás bővítése                             | Déli                                                                   |                                                                 | 1 500                    |  | 2008. II. né. – 2013. IV. né. |
| 20. | Dél-Alföldi Régió ivóvízminőség-javítási program                                               | Monor, Kiscsákó, Pusztaszenttornya, Tatársánc, Belváros + teljes város |                                                                 | ~110 000                 |  | ~2015. IV. né.                |

## Orosháza Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

|     |                                                                                                            |                                          |                                                   |                                |  |                               |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------|--------------------------------|--|-------------------------------|
| 21. | Csapadékvíz elvezetés                                                                                      | Gyopáros,<br>Szőlő,<br>Belváros,<br>Déli |                                                   | A projekt<br>tervezés<br>alatt |  | 2009. után                    |
| 22. | Tó- és tókönyék rehabilitáció                                                                              | Gyopáros                                 | Gyopárosfürdő                                     | ~1 600 -2<br>000               |  | 2009. II. né. – 2011. II. né. |
| 23. | Zöldterületi program (parkerdő, védősáv<br>telepítése, fásítás)                                            | Gyopáros,<br>Szőlő,<br>Belváros,<br>Déli |                                                   | A projekt<br>tervezés<br>alatt |  | 2009. után                    |
| 24. | Orosháza északi elkerülő út mentén<br>véderdő telepítés                                                    | Szőlő                                    | 47-es elkerülő<br>szakasz<br>mentén               | A projekt<br>tervezés<br>alatt |  | 2009. után                    |
| 25. | Orosháza déli elkerülő út megépítése                                                                       | Déli                                     | 47-es déli<br>elkerülő<br>szakasz                 | Központi<br>projekt            |  | 2012 után                     |
| 26. | Nagy teherforgalmú utak burkolat<br>felújítása                                                             | Gyopáros,<br>Szőlő,<br>Belváros,<br>Déli | Huba u.,<br>Szentesi út,<br>Kelet u., Észak<br>u. | A projekt<br>tervezés<br>alatt |  | 2010                          |
| 27. | A városi közlekedés megújítása<br>(gyalogos, kerékpáros, gépjármű<br>közlekedés)                           | Gyopáros,<br>Szőlő,<br>Belváros,<br>Déli |                                                   | A projekt<br>tervezés<br>alatt |  | 2009 után                     |
| 28. | Ifjúsági Ház Klub kialakítása                                                                              | Belváros                                 | Dózsa Gy. u.                                      | ~60                            |  | 2011 után                     |
| 29. | „Éljünk magyarul” Dél-alföldi<br>hagyományok történelmi léptékekben –<br>élhető középkori falu kialakítása | Gyopáros                                 | Hrsz 7505/4                                       | ~400-600                       |  | 2009 után                     |
| 30. | Szabadtéri színpad telepítése                                                                              | Gyopáros                                 | Hrsz 7505/4                                       | ~30                            |  | 2009 után                     |
| 31. | Játszótér építések<br>(Jásztva, sportolva, megelőzni program)                                              | Belváros                                 | Hrsz 999/1,<br>115/14                             | 70                             |  | 2009                          |

Az elsőként indítandó akcióterületi fejlesztéseket sötét háttérrel jelöltük.

A következő táblázat az indikatív tevékenységeket témakörök szerinti csoportosításban mutatja be.

| Sorszám | Az indikatív tevékenységek megnevezése                                                                               | Témakörök szerinti csoportok                          |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| 1.      | Orosháza-Gyopárosfürdő „Az Alföld Gyöngye”-turisztikai nagyprojekt                                                   | <b>Egyedi turisztikai arculat kialakítása</b>         |
| 2.      | Fedett Gyógymedence teljeskörű rekonstrukció és kiszolgáló terek kialakítása                                         |                                                       |
| 3.      | Orosházi Gyógyfürdő létesítményeinek komplex termálenergia felhasználása                                             |                                                       |
| 4.      | Dél-keleti Kapu IV. Többcélú tornacsarnok, bemutató terem, kemping és a terület közműrendszerének végleges kiépítése |                                                       |
| 5.      | Hippoterápia, gyógylovagoltatás, többcélú lovasbázis kiépítése                                                       |                                                       |
| 6.      | Orosházi Kórház fejlesztése, felújítása                                                                              | <b>Az egészségügyi rendszer korszerűsítése</b>        |
| 7.      | Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény komplex fejlesztése – TISZK létesítése                                           | <b>Az oktatási rendszer differenciált fejlesztése</b> |
| 8.      | Környezeti és Egészségnevelési Központ kialakítása                                                                   |                                                       |
| 9.      | Orosháza Város Általános Iskola Eötvös József tagintézményének integrált fejlesztése                                 |                                                       |
| 10.     | Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Szakiskola felújítása, fejlesztése                                                   |                                                       |
| 11.     | Óvodák felújítása                                                                                                    |                                                       |
| 12.     | Integrált városközpont fejlesztés I. ütem                                                                            | <b>A városi területek megújítása</b>                  |
| 13.     | Hotel Alföld szálloda és környezetének felújítása                                                                    |                                                       |
| 14.     | Integrált városközpont fejlesztés II. ütem                                                                           |                                                       |
| 15.     | Városháza infrastrukturális fejlesztése, felújítása                                                                  |                                                       |
| 16.     | Integrált, szociális jellegű városrehabilitáció *                                                                    |                                                       |
| 17.     | Dél-Kelet-Alföld regionális hulladékkezelési program – városi hulladékátrakó állomás kiépítése                       | <b>Környezetvédelmi beruházások</b>                   |
| 18.     | Orosháza szennyvíz csatornahálózat teljes kiépítése                                                                  |                                                       |
| 19.     | Orosháza szennyvíztisztító mű korszerűsítése és kapacitás bővítése                                                   |                                                       |
| 20.     | Dél-Alföldi Régió ivóvízminőség-javítási program                                                                     |                                                       |
| 21.     | Csapadékvíz elvezetés                                                                                                |                                                       |
| 22.     | Tó- és tókönyék rehabilitáció                                                                                        |                                                       |
| 23.     | Zöldterületi program (parkerdő, védősáv telepítése, fásítás)                                                         |                                                       |
| 24.     | Orosháza északi elkerülő út mentén véderdő telepítés                                                                 |                                                       |
| 25.     | Orosháza déli elkerülő út megépítése                                                                                 |                                                       |
| 26.     | Nagy teherforgalmú utak burkolat felújítása                                                                          | <b>Közlekedési hálózatok fejlesztése</b>              |
| 27.     | A városi közlekedés megújítása (gyalogos, kerékpáros, gépjármű közlekedés)                                           |                                                       |
| 28.     | Ifjúsági Ház Klub kialakítása                                                                                        | <b>Kötődés, identitástudat erősítése</b>              |
| 29.     | „Éljünk magyarul” Dél-alföldi hagyományok történelmi léptékekben – élhető középkori falu kialakítása                 |                                                       |
| 30.     | Játszótér építések (Játszva, sportolva, megelőzni program)                                                           |                                                       |
| 31.     | Szabadtéri színpad telepítése                                                                                        |                                                       |

A 2007-2013 során fejleszteni kívánt akcióterületek kijelölésére vonatkozóan többféle megoldást alkalmaztunk. Első lépcsőben – a szakértői egyeztetések

eredményeként és a lakossági igényeket figyelembe véve – csoportosítottuk az indikatív tevékenységeket városrészek, illetve funkciók szerint. Második körben meghatároztuk minden egyes indikatív tevékenység megvalósításának pontos helyét, az ütemezést és a szükséges forrásokat. Harmadik lépcsőben pedig témacsoportok szerint határoztunk meg akcióterületeket, melyek a városfejlesztés gócpontjai, kiemelkedő fejlesztési területi lehetnek.

### Funkcióbővítő városrehabilitáció akcióterülete

Orosháza belvárosára a falusi és a városi sajátosságok keveredése jellemző, építészeti értékekben gazdag. Teljes infrastruktúrája kiépített, humán intézményrendszere is kiépített és fejlett, ennek köszönhetően a kistérségi szerepvállalás, a térségi hatások is ide koncentrálódnak. A civil szervezetek működése is itt „csapódik le”, az emberi erőforrás ebben a városrészben képzetesebb, kulturáltabb és „gazdagabb”, mint a város többi részén.

A zöldfelületek erősséget jelentenek, ugyanakkor az urbanizáció káros hatásai itt koncentrálódnak, magas a por- és légszennyezettség. Nehézséget okoz a közlekedésszervezés problémája. Hiányzik a közösségi tér: a promenád. Hiányoznak a minőségi kereskedelmi üzletek, a minőségi szolgáltató létesítmények. A városhoz való kötődés, az identitástudat alacsony szintű.

A városközpont fejlesztés támogatottsága és a befektetői érdeklődés találkozik, hiszen a leromlott állapotú és üresen, kihasználatlanul álló „Alföld Szálló” helyén egy budapesti székhelyű beruházó bevásárlóközpontot kíván építeni. Az önkormányzat zöldfelület értékesítésre kapott felhatalmazást a testületétől, amelynek egy részét önerőként használhatja fel a Főtér megújítása kapcsán. A beruházóval kötött együttműködési megállapodás szerint a bevásárlóközpont fejlesztés és a városközpont funkcióbővítő megújításának párhuzamosan kellene zajlania, a lehető leghatékonyabb anyag-pénz- és energiaráfordítással, a város polgárainak lehető legkisebb mértékű zavarásával.

Orosháza városában a kistérségi székhelyek integrált fejlesztésének kapcsán az első akcióterületi fejlesztés színhelye a városközpont. A funkcióbővítő fejlesztés célja a jelenleg vonzerejét veszített, elhanyagolt városközpont attraktivitásának és funkcionális működésének fejlesztése, az *üzleti negyed és a promenád megteremtése*.

Az akcióterületi fejlesztés rész céljai a következők:

- Üzleti negyed létrehozása: a városközpont kiskereskedelmi, vendéglátói, szórakoztatási és igazgatási funkciókkal való bővítése,
- A közterek innovatív rehabilitációja és revitalizációja, a közösségek aktív használatába adása.
- A belváros attraktivitásának, látogatottságának növelése, ezáltal a turisztikai vonzerőként szolgáló Gyopárosfürdő vonzerejének kiterjesztése,
- Az identitástudat, a lokálpatriotizmus erősítése.

Az üzleti negyed létrehozását összesen öt projekt szolgálja, ezek közül magánérős beruházásként valósulna meg a bevásárlóközpont létrehozása a korábbi „Alföld Szálló” helyén és a Csillag Áruház felújítása, míg a pályázat keretében valósulna meg az evangélikus egyházzal konzorciumban a Meszes-Kisköz épületegyüttes külső-belső felújítása, mely helyi védettségű, de már ma is kiskereskedelmi célokat szolgál, illetve ezt egészítené ki még ugyancsak a

pályázat keretében felújítandó közigazgatási funkciót ellátó épület is. A fentiekén kívül az önkormányzat az akcióterületi fejlesztéshez kapcsolódóan a Délkeleti térfal kereskedelem-szolgáltatás fejlesztését is meg kívánja valósítani azzal, hogy értékesíti a tulajdonában lévő ingatlant. Az üzleti negyed létrehozása biztosítja a helyi szolgáltatások minőségének és termékpalettájának fejlesztését, valamint a helyi foglalkoztatás növelését.

Az európai város legfontosabb eleme a köztér, a közösségi tér, ahol sokféle tevékenység zajlik, és sokféle ember találkozik. A városiasság élménye nagyrészt a közterek állapotán és használatán múlik: a várost, amelynek az utcáit és a tereit nemcsak közlekedésre használják a lakosai, hanem bevásárlásra, szórakozásra, ügyintézésre, étkezésre, pihenésre és kulturális feltöltődésre, városiasabbnak találjuk, mint azt, ahol a közterületeket csak egy-egy funkció uralja.

A városközpont fejlesztésének igénye és a pályázati lehetőségek találkozása alkalmat ad arra, hogy Orosházán minőségi közösségi terek jöjjenek létre a Főter és a Szabadság tér innovatív, ugyanakkor a hagyományokat felelevenítő megújításával. A közösségi hatásokat fokozhatja, a fiatalabb nemzedékek körében felértékelődést idézhet elő a lakótelepek által zárt területen elhelyezkedő játszótér új, egyedi arculatának megteremtése.

A célok eléréséhez szorosan kapcsolódik egy városközponti körforgalom kialakítása, mely egy KIOP-os pályázatból nyerhetne támogatást.

A felújított, megszépült városközpont már alkalmas és méltó helyszín lesz a helyi identitást, közösségformálást, imázst, környezettudatosságot erősítő akciók megszervezésére, lebonyolítására, ahol a lakosság széles társadalmi rétege és a civil szervezetek is aktív, kezdeményező szerepet kapnának. A promóciós törekvést jól kiegészíti a magtár és a Darvas József Emlékház turisztikai funkcióváltására beadott pályázat.

A megújult, funkciókban gazdagodó városközpont nagyban hozzájárulhat a turisztikai vonzerő növeléséhez, a turisztikai „bázis” kiszélesítéséhez kistérségi, regionális és nemzetközi szinten egyaránt.

Az akcióterület projektjei:

- Hotel Alföld szálloda és környezetének felújítása magántőke – 2009-2011
- Integrált városközpont fejlesztés I. ütem 1 446 mFt – 2009-2011
- Környezeti és Egészségnevelési Központ kialakítása 350 mFt – 2010-2012
- Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Szakiskola felújítása, fejlesztése – 2009 után
- Városháza infrastrukturális fejlesztése, felújítása -2009 után

#### Turisztikai akcióterület

A város legnagyobb turisztikai vonzereje a gyopárosi gyógyfürdő. Megállapítható, hogy a városban és környékén alig van ezen kívül más turisztikai vonzerő, olyan pedig, ami önmagában – akár termékké fejlesztve is – versenyképes lehetne, egyáltalán nincs.

A vízgyógyászatra alapozott turizmusfejlesztés a városban a gazdaságfejlesztés húzó ágazata lehet, melyet több tanulmány is alátámasztott és a

településfejlesztési koncepcióban – a prioritások között – a gazdaságfejlesztési főirány négy meghatározott programjának (ipar, mezőgazdaság, turizmus, humán erőforrás) egyike.

A fürdő fejlesztésével tehát a várospotenciál egyik súlyponti (a városfejlesztés kitörési pontjaként is meghatározott) szegmensének mozgósítása a cél, amit kidolgozott komplex turizmusfejlesztési program (2001) alapoz meg, melynek egyik markáns eleme az élményfürdő megvalósítása volt (2002-2004), 1,5 milliárd Ft + ÁFA bekerülési költséggel. Ezt megelőzően a korábbi években megfogalmazott koncepcióra alapozottan Gyopárosfürdő területén már jelentős beruházásokkal megkezdődött a fürdő fejlesztése (vízgyógyászati fejlesztések: fizioterápia, balneológia; a használt vizek elvezető rendszere, továbbá tó rehabilitációs beavatkozások: meder- és partrendezések).

A fejlesztések további céljai:

- a színvonalas szolgáltatások széles választékának kiépítése (üzletek, vendéglátó és szórakozó helyek, stb.) a városban/fürdőnél/szállodáknál;
- a fürdő egyedi arculatának erősítése;
- komplex programcsomagok értékesítése;
- humán erőforrás (egészségturisztikai) fejlesztése,
- szálláshely kapacitások növelése.

A kitűzött fejlesztési célok elérése érdekében kezdődött el egy turizmusfejlesztési nagyprojekt kidolgozása „Gyopáros az Alföld Gyöngye” megnevezéssel, mely keretbe foglalja az eddigi üdülőterületi fejlesztéseket (tavak, fürdő, vízgyógyászat, üdülőterületi frekventált közterületek és a fizikai/műszaki infrastruktúra), továbbá az egyéb települési idegenforgalmi szolgáltatás fejlesztési lehetőségek feltárását és meghatározását. A fejlesztések folytatásaként további medencés vízfelületekre (800-1.000m<sup>2</sup>-es többcélú szabadtéri pancsoló- és hullám medencék, vízi játszótér, valamint fedett uszoda) van még szükség, a hozzájuk tartozó vízbázis és zöldterület fejlesztések megvalósításával együtt. A fedettuszoda építését illetően lehetőség nyílik a NSH (Nemzeti Sporthivatal) által meghirdetett ún. PPP pályázati konstrukció keretében, miszerint egy tanmedencét is magában foglaló létesítmény önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanon, magánbefektetéssel valósulna, kistérségi feladatokat is ellátva.

Az önkormányzat által kidolgozott Dél-keleti Kapu programmal – melynek kiindulási pontja a honvédségi laktanya területének birtokba vételével adódott fejlesztési lehetőség – eredményes pályázatokkal újabb esély adódott a komplex turizmusfejlesztési tevékenység üdülőterületi akcióterületén történő gyorsítására és kiterjesztésére. A program keretében valósult meg egy a Kodolányi Főiskola Intézetének kihelyezését szolgáló épület felújítás, melyet további – egyrészt már folyó – fejlesztések követnek, képzési, szálláshely bővítési és szabadidő – sport funkciókkal. A pályázat keretében sikerült jelentős összeget nyerni az üdülőterületi fejlesztésekhez még szükséges tervezések költségeinek fedezésére, melyek a tó rehabilitációra és a tavak környéki komplex közterület fejlesztésre (utak is!) is felhasználhatók, a laktanya területén belüli tervezéseken túlmenően. A bővítést igénylő szálláshely kapacitás és választék egyéb további lehetősége a kemping építés, melynek területeit a város a rendezési tervében biztosította.

A tavak rehabilitációs feladataiból is maradtak még teljesítendő, mint: a D-i tó rehabilitációja (II. ütemi meder és partrendezés), a tavak vízgazdálkodásával

kapcsolatos teendők (csatornák, gátak, műtárgyak, szivattyúállások, frissvíz pótlás), továbbá tájrehabilitációs feladatok a tóparti közterületeken.

Az akcióterület fejlesztési projektjei:

- Orosháza-Gyopárosfürdő „Az Alföld Gyöngye”- turisztikai nagyprojekt 3 500mFt – 2009-2015
- Fedett Gyógymedence teljeskörű rekonstrukció és kiszolgáló terek kialakítása 375 mFt – 2009-2010
- Orosházi Gyógyfürdő létesítményeinek komplex termálenergia felhasználása 600mFt – 2009-2011
- Dél-keleti Kapu IV. Többcélú tornacsarnok, bemutató terem, kemping és a terület közműrendszerének végleges kiépítése 600mFt – 2010-2012
- Tó- és tókönyék rehabilitáció 1 600-2 000 mFt – 2009-2011
- „Éljünk magyarul” dél-alföldi hagyományok történelmi léptékekben – élhető középkori falu kialakítása 400-600mFt – 2009 után
- Szabadtéri színpad létesítése 30 mFt – 2009 után

Az elsőként megvalósítandó városrehabilitációs fejlesztések jól kapcsolódnak a már megvalósult és a tervezett Gyopárosfürdői fejlesztésekhez, hiszen a városközpont megújítása és a kohézió erősítése hozzájárulnak a turisztikai lehetőségek bővítéséhez.

#### Oktatási és kulturális akcióterület

Az oktatás funkciója, hogy megújítsa önmagát. Ahol elmaradott, szegregált az oktatás, ott nincs fejlett település, fejlett régió, fejlett ország. Nincs közösségi perspektíva. Orosháza oktatásának tárgyi feltételrendszere évről évre bővül, minősége javul. A külső források bevonására az ágazat minden szereplőjének a jövőben is fokozott figyelmet kell fordítani.

Az oktatás tartalmi és szerkezeti szempontból egyaránt átalakulóban van. A környezettudatos nevelés gyakorlata, az egészséges életmód és életvezetés elsajátíttatása, az EU-normák ismerete, biztos idegen-nyelvtudás, informatikai és kommunikációs műveltség irányába halad a hazai pedagógia. Csökken az önkormányzatok intézményfenntartói kötelezettsége, előtérbe kerül a térségi feladatellátás. Lépéselőny jelenthet a város számára a helyi oktatáspolitikai eszközrendszerének bővítése, az intézményvezetés erősítése, a pedagógusszerep megújításának felgyorsítása, az intézmények közötti együttműködés – konzorciumok – támogatása.

A fejlesztési feladatok pragmatikus és koncepcionális szempontok szerint is rendszerezhetők, aktualizálhatók, ütemezhetők. S ajánlatos számba venni a fejlett országok, városok tapasztalatait. Végül fontos kiemelni a projektek tervezéséhez kapcsolódó személyi feltételek bővítését, a bevált minták, modellek átvételét, az innovatív helyi törekvések támogatását, mert az oktatás terén mindenek előtt a minimális kockázatra, a biztonságra, kiszámíthatóságra kell helyezni a hangsúlyt.

A fiatalok helyben maradását, az identitástudat erősítését és a kultúra, közművelődés feladatainak teljesítését együttesen szolgálja az akcióterület 4. projektjének megvalósítása.

Az akcióterület fejlesztési projektjei:

|                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| • Orosháza Város Általános Iskola Eötvös József tagintézményének integrált fejlesztése 520 mFt – 2008-2010 (befogadott pályázat) |
| • Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény komplex fejlesztése – TISZK létesítése 1 200 mFt – 2009-2011                               |
| • Óvodák felújítása (tervezés alatt) – 2009 után                                                                                 |
| • Ifjúsági Ház Klub kialakítása 60 mFt – 2011 után                                                                               |

Az oktatási akcióterület projektjei összekapcsolhatók a városrehabilitációs akcióterület projektjeivel, hiszen ott is szerepel két oktatási intézmény fejlesztése. Az Ifjúsági Ház Klub kialakítása, illetve az ott majdan megvalósuló programok jól kapcsolódhatnak egyrészt az oktatáshoz, másrészt az idenforgalmi fejlesztésekhez, harmadrészt pedig a városrehabilitációs akcióterület „soft” elemeihez.

### Egészségügyi akcióterület

Az egészségügyi akcióterület fejlesztési elemei az alábbiakban foglalhatók össze.

#### Kórház - műszerfejlesztés

- Kézi műszerpark felújítása valamennyi műtétes szakmánál
- Endoscopos géppark felújítása
- Radiológiai képalkotók
- Gyermekosztály – inkubátorok beszerzése
- Sebészeti és traumatológiai osztály - különböző típusú varrógépek, ízületi szalag protézisek, rögzítő eszközök (pl. gamma-szeg), műtőasztalok 2 db, melyek közül egy komplett traumatológiai célokra is alkalmas.

#### Gondozó Intézetek:

- a Tüdőgondozó teljes körű géppark felújítása és dokumentációs háttér, film nélküli munkahely bevezetése;
- a Bőr-és nemi beteg gondozónak kisebb berendezés és műszer készlet, fényterápiás készülék, puha-kabin beszerzése.

Gyógyszertár: új infúziós laboratórium korszerű technológiával. Új sterilizációs rendszer az infúziós laboratórium számára. Új palackozó és dugaszoló készülékek. A teljes gyógyszertári technológia megújítása, beleértve a közforgalmú részleget.

Sterilizáló: géppark korszerűsítése.

#### Épületekre vonatkozó építészeti és épület gépészeti program:

- Beteg- és személyfelvonó felújítása
- Térvilágítási hálózat felújítása
- Orvosi gázhálózat felülvizsgálata
- Belső úthálózat felújítása
- Hővesztesség minimalizálása
- Kazánfelújítás



- Biztonságtechnikai eszközökhöz
- Élelmezési és Mosoda Üzem modernizálása

A kórház teljes körű informatikai kábelezése, valamint mind a központi szerverek, mind a terminálok teljes körű felújítása.

A krónikus és rehabilitációs ágyak viszonylag alacsony száma miatt, a kórház aktív ágyairól kikerülő betegek szakszerű, saját otthonukban történő ellátása érdekében megfontolandó az otthoni szakápolási szolgáltatás beindítása.

Az akcióterület fejlesztési projektje:

- Orosházi Kórház fejlesztése, felújítása 6 000 mFt – 2009-2011

A kórház eddigi fejlesztései is jól illeszkedtek Gyopárosfürdő fejlesztéseihez, amit a jövőben is célszerű erősíteni. A kórház fejlesztési céljai azonban a jövőben magánberuházásokhoz is kapcsolhatók, ugyanis az ún. bogárzói területen hippoterápia és gyógylovasgátlás, többcélú lovasbázis kiépítését tervezik.

#### **V.4.1. Ingatlan gazdálkodási terv**

A fejlesztések fenntarthatóságát nagymértékben segítik a fejlesztési célokkal összehangolt ingatlan gazdálkodási intézkedések. Amennyiben egy önkormányzat fejlesztései átláthatóak és kiszámíthatóak, akkor a tőke is sokkal szívesebben vesz részt a városmegújítási folyamatokban saját beruházásaikkal. Orosháza város ezt felismerve, ennek szellemében cselekszik.

Vagyongazdálkodással összefüggő rendeletek a következők:

|                       |                                        |
|-----------------------|----------------------------------------|
| Önkormányzati törvény | 1990. évi LXV tv.                      |
| Vagyonrendelet        | 13/2006. (IX.15.)sz. önkorm. határozat |
| Lakásrendelet         | 16/2006. (IX.15.)sz. önkorm. rendelet  |

A forgalomképes és forgalomképtelen ingatlanok felsorolását és a tervezett tevékenységeket tartalmazza a következő összefoglaló táblázat.

| <b>Forgalomképes ingatlanok /piaci alapon/</b>        | <b>Megtartani</b> | <b>Értékesíteni</b> | <b>Bontani</b> | <b>Funkcionális változtatás</b> | <b>Fejlesztés</b> |
|-------------------------------------------------------|-------------------|---------------------|----------------|---------------------------------|-------------------|
| Ipari Park                                            | <b>X</b>          |                     |                |                                 | <b>X</b>          |
| Kossuth L. utca 14-16. üzlet                          | <b>X</b>          |                     |                |                                 | <b>X</b>          |
| Mikes utca 4483/10; 4483/ 12 hrsz.                    |                   |                     |                |                                 | <b>X</b>          |
| Gyopárosi út jobb oldala                              |                   | <b>X</b>            |                |                                 |                   |
| Volt Könyvtár épülete                                 | <b>X</b>          |                     |                | <b>X</b>                        | <b>X</b>          |
| Kisvasút utca (szállodának szánt terület) 825/21 hrsz |                   | <b>X</b>            |                |                                 |                   |

A forgalomképtelen ingatlanokat és a rajtuk tervezett tevékenységeket a következő táblázat tartalmazza.

| <b>Forgalomképtelen ingatlanok /piaci alapon/</b> | <b>Megtartani</b> | <b>Értékesíteni</b> | <b>Bontani</b> | <b>Funkcionális változtatás</b> | <b>Fejlesztés</b> |
|---------------------------------------------------|-------------------|---------------------|----------------|---------------------------------|-------------------|
| Szabadság tér 1.üzlet                             | <b>X</b>          |                     |                | <b>X</b>                        | <b>X</b>          |
| Képešy József utca volt iskola átépítése lakássá  | <b>X</b>          |                     |                | <b>X</b>                        | <b>X</b>          |
| Csizmadia S. utca 61. szám lakások                | <b>X</b>          |                     |                |                                 | <b>X</b>          |
| Vörösmarty utca lakások                           |                   | <b>X</b>            |                |                                 |                   |

### ***V.4.2. Nem fejlesztési jellegű tevékenység***

Az infrastrukturális beruházás jellegű fejlesztéseket kiegészítő kisléptékű "soft" elemek is szerepelnek a felsorolt indikatív tevékenységek között. Ilyenek

- Az Ifjúsági Ház Klub kialakítása,
- "Éljünk magyarul" Dél-alföldi hagyományok történeti léptékekben – élhető középkori falu kialakítása,
- Szabadtéri színpad telepítése.

A fejlesztések esetében kiemelt hangsúlyt fektetnek az akadálymentesítésre, valamint az energiahatékonysági korszerűsítésre. Elkötelezett hívei a lakosság tájékoztatásának.

### ***V.4.3. Partnerség bemutatása***

#### *Különböző szakpolitikai területek koordinációja*

2008. január első napjaiban szakmai körben zajlott az integrált városfejlesztési stratégia indító megbeszélése. Az önkormányzat szakemberei és a külső tanácsadó cég munkatársai napi kapcsolatban állnak, folyamatos egyeztetéseket tartanak. Az elkészült munkaközi anyagokat a helyi szakértők véleményezik, mely vélemények beépítésre kerülnek, így az elkészült anyagok folyamatosan finomodnak, pontosításra, kiegészítésre kerülnek.

Az anti-szegregációs terv elkészítése kapcsán munkakapcsolatot építettünk ki a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakértőivel.

Az anyagot az önkormányzati bizottságok véleményezik, s a képviselő-testület fogadja el.

#### *Szektorok közötti koordináció (magánszféra, közszféra, civil szervezetek)*

Orosházán a gyopárosi fürdő konferenciatermében 2008. január 17-én egész napos műhelymunka folyt a polgármester, önkormányzati képviselők, az

önkormányzat több osztályvezetője, jogászok, mérnökök, építészek, kertészek, iskolaigazgatók és újságírók részvételével. (A jelenléti ív a 3. sz. mellékletben.) A műhelymunkán kerültek kijelölésre a városrészek, kiscsoportos munkában elkészültek a városrészi SWOT-analízisek, megtörtént az indikatív tevékenységek pontosítása, kialakult a háromszintű célhierarchia. A célok számszerűsített mutatókkal kerültek alátámasztásra. A műhelymunkáról készült cikk a 4. sz. mellékletben található.

#### *A lakosság bevonása, tájékoztatása*

Az integrált városfejlesztési stratégia egyeztetési változata felkerült az önkormányzati honlapra ([www.oroshaza.hu](http://www.oroshaza.hu)), az anyag rövidített változata kifüggesztésre került a helyben szokásos módon. Ezzel egyidőben cikkek jelentek meg az Orosházi Életben a lakosság tájékoztatása érdekében, véleményüket kérve (2008.03.14/11. szám, 2008.03.21/12. szám). A műhelymunkán résztvevők véleményét kérve megküldjük nekik az egyeztetési változatot. A megküldött vélemények beépítésre kerültek az anyagba.

#### ***V.4.4. Szervezeti elvárások***

Az önkormányzati vagyongazdálkodás felépítése az alábbiakban kerül bemutatásra.

A város legfőbb vagyongazdálkodója a Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Városgazdálkodási Osztálya. Feladata:

- a vagyontárgyak hasznosítása
- vagyongazdálkodással kapcsolatos előterjesztések készítése bizottsági, testületi ülésekre
- vagyongazdálkodási koncepció, valamint a
- lakáskonceptió összeállítása.

Továbbá vagyonkezelési és üzemeltetési feladatokat valamennyi önálló intézmény végez a vagyonrendeletekben szabályozott keretek között.

A Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. az önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés keretében végzi az alábbiakat:

- vagyonkezelés – lakás- és nem lakás célú helyiségek,
- út- és járdakarbantartás,
- csapadékvíz csatorna karbantartás, üzemeltetés,
- köztisztisági feladatok,
- park- és zöldterület karbantartás,
- sportlétesítmények karbantartása, üzemeltetése.

Az integrált városfejlesztési stratégia és az előzetes akcióterületi terv elkészítésével külső tanácsadó céget bízott meg az önkormányzat. A tanácsadó cég szorosan együttműködik a polgármesterrel, és a hivatal érintett osztályaival. A továbbiakban önálló menedzsment szervezet kialakítását tervezik.

#### ***V.4.5. Településközi koordináció mechanizmusai***

A kistérségi társulás elnöke Orosháza város polgármestere. Társulási ülést havonta tartanak, szükség esetén rendkívüli ülést hívnak össze. A polgármesterek egymás közti kapcsolattartása telefonon, illetve e-mailen keresztül történik.

A kistérségi tervezési dokumentumok teljes egészében tartalmazzák a kistérségi székhely város fejlesztési elképzeléseit.

A város vezetői jó kapcsolatok ápolnak regionális és országos szinten is.

#### ***V.4.6. A stratégia megvalósításának monitoringja***

Az integrált városfejlesztési stratégiát a képviselő-testület hagyja jóvá. A stratégia felülvizsgálatát két évente célszerű elvégezni. A stratégia készítését külső tanácsadó cég végzi, a felülvizsgálatot azonban már a hivatal munkatársai is megtehetik. A felülvizsgálatnak mindenképpen célszerű kiterjedni a rövid távú városrészi célok módosítására, az indikatív tevékenységekre, ezen belül az

akcióterületek kijelölésére. A mutatók időarányos felülvizsgálata, illetve az új városrészi célokhoz új mutatók hozzárendelése szükséges.

# Mellékletek

## **1. sz. melléklet Városrészi lehatárolások**

### **1./ Belváros:**

#### Határoló vonalak:

- |                                  |               |
|----------------------------------|---------------|
| - Szeged-Békéscsaba vasútvonal   | - Kelet utca  |
| - Orosháza-Mezőhegyes vasútvonal | - Aradi út    |
| - Szabó Dezső – Koós Károly utca | - Földvári út |

### **2./ Déli városrész:**

#### Határoló vonalak:

- |                                  |               |
|----------------------------------|---------------|
| - Szeged-Békéscsaba vasútvonal   | - Kelet utca  |
| - Orosháza-Mezőhegyes vasútvonal | - Aradi út    |
| - Szabó Dezső – Koós Károly utca | - Földvári út |

### **3./ Szőlő városrész:**

#### Határoló vonalak:

- Szeged-Békéscsaba vasútvonal
- 47-es számú elkerülő út

### **4./ Gyopáros:**

#### Határoló vonalak:

- Szeged-Békéscsaba vasútvonal
- 47-es számú elkerülő út

## **2. sz. melléklet Akcióterület kijelölése**

### **Integrált városközpont fejlesztés I. ütem:**

#### Határoló vonalak:

- |                    |                 |
|--------------------|-----------------|
| - Szabadság tér    | - Bajza utca    |
| - Hajnal köz       | - Könd utca     |
| - Dózsa Gy. u.     | - Előd utca     |
| - Zombai u.        | - Széchenyi tér |
| - Veres J. u.      | - Rákóczi u.    |
| - Táncsics M. u.   | - Deák F. utca  |
| - Győri Vilmos tér | - Szabadság tér |
| - Thék Endre utca  | -               |
| - Kistemplom utca  | -               |

#### Utcanévjegyzék:

Bajza utca  
Előd utca  
Győri Vilmos tér  
Hajnal köz  
Kistemplom utca  
Kossuth Lajos utca  
Könd utca  
Rákóczi Ferenc utca  
Szabadság tér  
Széchenyi tér  
Táncsics Mihály utca  
Thék Endre utca  
Vörösmarty utca

### **Integrált városközpont fejlesztés II. ütem:**

#### Határoló vonalak:

- |                     |                        |
|---------------------|------------------------|
| - Szabadság tér     | - Thék Endre utca      |
| - Hajnal köz        | - Állomás tér          |
| - Zöldfa utca       | - Malom köz            |
| - Dózsa György utca | - Vasútvonal           |
| - Zombai utca       | - Bajnok utca          |
| - Arany János utca  | - Rákóczi utca         |
| - Lehel utca        | - Móricz Zsigmond utca |

Utcanévjegyzék:

Ady Endre utca  
Arany János utca  
Bajnok utca  
Bercsényi utca  
Deák Ferenc utca  
Dr. László Elek ltp.  
Dózsa György utca  
Előd utca  
Eötvös tér  
Gyopár utca  
Győri Vilmos tér  
Hajnal köz  
Huba utca  
Kazinczy utca  
Kígyó utca  
Kistemplom utca  
Kórház utca  
Kossuth tér  
Kölcsey Ferenc utca  
Könd utca  
Lehel utca  
Liget utca  
Malom köz  
Móricz Zsigmond utca  
Október 6. utca  
Ond utca  
Pacsirta utca  
Rákóczi út  
Szabadság tér  
Széchenyi tér  
Szentesi út  
Táncsics Mihály utca  
Tas utca  
Thék Endre utca  
Thököly utca  
Töhötöm utca  
Vörösmarty Mihály utca  
Zombai utca  
Zöldfa utca



### **3. sz. melléklet Jelenléti ívek**

Orosháza IVS műhelymunka  
2008. január 17.

| <b>Név</b>                | <b>Szervezet</b>                                   |
|---------------------------|----------------------------------------------------|
| Soós Béla                 | Polgármesteri Hivatal                              |
| Bereznay László           | Polgármesteri Hivatal                              |
| Takács Antal              | Polgármesteri Hivatal                              |
| Kovács György             | Polgármesteri Hivatal                              |
| Szőke Csabáné             | Polgármesteri Hivatal                              |
| Pásztor Imre              | Orosháza-Gyopárosfürdő ZRt.                        |
| Lakner Pál                | Magyar Közút Kht.                                  |
| Simonné dr. Kürti Katalin | Polgármesteri Hivatal                              |
| Oláh Viktor               | Polgármesteri Hivatal                              |
| Szederrhádi István        | Polgármesteri Hivatal                              |
| Jancsurák József          | Kossuth Közokt. Intézet                            |
| Melich Krisztina          | Orosházi Élet                                      |
| Melega Krisztián          | <a href="http://www.hirg.hu">www.hirg.hu</a>       |
| Bencsik János             | Polgármesteri Hivatal                              |
| Pusztai Szabó Margit      | Orosháza Város Általános Iskolája                  |
| Burka László              | Önkormányzati képviselő, pénzügyi bizottság elnöke |
| Németh Béla               | Polgármester                                       |
| Varga Zoltán              | Országgyűlési képviselő                            |
| Erős Károly               | Városfejlesztési Osztály                           |
| Buzás János               | THGSZI                                             |
| Püspöki-Sinka Edit        | Polgármesteri Hivatal                              |
| Szoboszlai Zsolt          | Hat Penna Kft.                                     |
| T. Hargitai Judit         | Hat Penna Kft.                                     |

## **4. sz. melléklet KSH városrészi adatok**

**Forrás: 2001. évi népszámlálás**

| <b>Mutató megnevezése</b>                                                                                                             | <b>Belváros</b> | <b>Déli városrész</b> | <b>Szőlő városrész</b> | <b>Gyopáros városrész</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------------|------------------------|---------------------------|
| Lakónépesség száma                                                                                                                    | 16 134          | 3 837                 | 5 541                  | 4534                      |
| Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya                                                                                               | 15,1            | 17,3                  | 14,1                   | 16,6                      |
| Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya                                                                                              | 63,5            | 61,8                  | 61,0                   | 61,8                      |
| Lakónépességen belül 60- x évesek aránya                                                                                              | 21,3            | 20,9                  | 24,9                   | 21,5                      |
| Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül                                  | 20,7            | 29,8                  | 24,5                   | 37,8                      |
| Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában                                                                       | 12,6            | 7,7                   | 9,2                    | 3,9                       |
| Lakásállomány (db)                                                                                                                    | 7 354           | 1 491                 | 2 197                  | 1877                      |
| Alacsony komfort fokozatú lakások aránya                                                                                              | 12,9            | 29,5                  | 21,4                   | 39,7                      |
| Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül                                            | 39,7            | 48,5                  | 42,6                   | 49,6                      |
| Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül | 12,4            | 20,1                  | 15,0                   | 24,4                      |
| Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül                                                                                | 56,5            | 47,6                  | 52,4                   | 46,6                      |
| Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya                                                                                            | 39,3            | 44,5                  | 41,5                   | 47,0                      |
| Állandó népesség száma                                                                                                                | 16 274          | 3 924                 | 5 738                  | 4631                      |

## **5. sz. melléklet Terítéken Orosháza jövőképe**

**Nem mindennapi megbeszélés folyt január 17-én a gyopárosi fürdő konferenciatermében, ahol Orosháza Integrált Városfejlesztési Stratégiája volt terítéken.**

A megbeszélésen jelen volt a polgármester, önkormányzati képviselők, az önkormányzat több osztályvezetője, jogászok, mérnökök, építészek, kertészek, iskolaigazgatók és újságírók - köztük hírportálunk tudósítója is.

A konferenciát *Szoboszlai Zolt* vezette, aki az orosházi önkormányzat megbízásából készíti el a fent említett stratégiát, melynek egyik fontos állomása volt ez a megbeszélés.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) azokat a beruházásokat és fejlesztéseket öleli fel, melyek 2013-ig megvalósulhatnak. Ezeket összefoglalva, súlyozva ad támpontot a döntéshozóknak a továbbiakban. Az egész napos megbeszélés során felszínre került több olyan terület, amely még nem rendelkezik kész tervekkel a jövőre nézve. Ezeket az adott szaksoportok mihamarabb elkészítik és felvázolják, így azok be is kerülnek a programok sorába.



Gyopárosfürdőt továbbra is kiemelten kezelik a jövőbeni fejlesztések

### **Ahány ember, annyi féle**

Sokan és sokféleképpen értelmezték a város jövőképét. Kritikus és egyetértő hozzászólások egyaránt érkeztek a szakemberektől, és sokszor vita is alakult ki a jelent és a jövőt érintő kérdésekben. Ám minden egyes megfogalmazásban, szakmai észrevételben konszenzusra jutottak a résztvevők.

Orosháza városrészeit - a könnyebb áttekinthetőség miatt - négy egységre osztották. Ezután minden így keletkezett nagyobb városrésznek kiemelték az erősségeit, a gyengeségeit, felvázolták a fejlődés lehetséges irányait és annak veszélyeit. Ezáltal egy komplex kép alakult ki a város jelenéről, nem elhallgatva és elmosva abban a gondokat, melyek lehetnek akár szociális-, oktatási- és infrastrukturális hiányosságok. Összességében a nap végére elkészült az IVS gerincét alkotó cél, mely így foglалható össze: Orosházának meg kell találni azt az új irányt, mely a térségi és a kistérségi vezető szerepkör további erősítésében rejlik.



Orosháza belvárosára ráfér a teljes felújítás - ez is szóba került a konferencián  
Fotó: Kecskeméti Krisztina

Kiváló lehetőség ez a döntéshozóknak, hogy egyben lássák a feladatokat és a lehetőségeket. Az itt összehozott terv még messze nem a végleges, ez csupán egy munkaanyagnak tekinthető. A szakemberek a most gyűjtött adatokat elemzik, feldolgozzák. Fontosnak tartották az orosháziak helyismeretét, hiszen más városból szemlélve nem kerülnek felszínre az erények és a hátrányok sem. Az itt élők elsődleges feladata, hogy saját kívánalmaik szerint alakítsák városukat.

### A civileknek nagyobb teret kell adni

A megbeszélést Szoboszlai Zsolt vezette, aki folyamatosan moderálta és néhol kimondottan vitára készítette a jelenlévőket, közben rendre elmagyarázta a felmérés és az adatgyűjtés lényegét. Mondandójából kiemelhető az a vonal, melyben kihangsúlyozta a civilekben rejlő lehetőséget.



Szoboszlai Zsolt

Fő megállapítása igaz Orosházára is: nem elég az, ha egy városban szép épületek és fejlett infrastruktúra van, mindezt meg is kell tölteni tartalommal. Ennek felelőssége a mindenkori vezetésé, hiszen a fejlesztés irányait ők határozzák meg.

Nagy gondnak tartotta a mindenki előtt ismert tételt, a fiatalok elvándorlását, ami korántsem helyi probléma. A szociológus szerint az iskolák elvégzése után azok vágnak vissza szülővárosukba, akik ott valamilyen közösség tagjai voltak. Nem biztos, hogy haza is költözik a fiatal, de életük későbbi szakaszában többet tehetnek szülővárosukért távolról is, ha megvan a kötődésük. Ezért kell minden eszközzel a civilek működését segíteni.

Szoboszlai kihangsúlyozta: nem szabad abban a hitben élni, hogy a fejlesztések önmagukban megtartják a lakosságot. Ez tévhit. Az infrastruktúra hamar elavul, az emberekbe fektetett pénz azonban sokszorosan megtérül. **Melega Krisztián**

